

❖ **เจ้าของ**

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

❖ **สำนักงาน**

179/30 ถนนประชาสโมสร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 043-246537 ต่อ 624 โทรสาร 043-246539

<https://www.cas.ac.th>

❖ **วัตถุประสงค์**

1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ และผลงานวิจัย
ที่เกี่ยวกับ กลุ่มสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขา
วิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรม สาขาปรัชญา สาขา
นิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยี
สารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษา ใน
แนวทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ทางวิชาการ

2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์
วิชาการ และประสบการณ์วิชาชีพ ในสาขาวิทยาศาสตร์
การแพทย์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และอุตสาหกรรม
สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐ
ประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา
สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขา
การศึกษา รวมถึงเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานของสมาชิก
วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

❖ **ที่ปรึกษา**

นายกสภาวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

อธิการบดีวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองอธิการบดีวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

❖ **บรรณาธิการ**

ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์

❖ **บรรณาธิการผู้ช่วย**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ บุริสาร

❖ **กองบรรณาธิการ**

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย

มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา อารีรัตน์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ จันทร์จรัส

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกกิจ ศรีปัดถา

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ ดร.เจษฎ์ โทณะวณิก

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ ดร.จุฬามาศ จันทร์ศรีสุคนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวินท์ เนื้อไม้หอม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

รองศาสตราจารย์ วิณา อิศรางกูร ณ อยุธยา

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

รองศาสตราจารย์ นฤมล สีนสุพรรณ

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ สิริสุทธิ์

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ นัยพินิจ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงคินิตย์ จันทร์จรัส

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

❖ กองบรรณาธิการ (ต่อ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนใจ ไชยบุญเรือง

วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์

วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ ปุริสาร

วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

ผศ.ดร.ดาวรธรรม ถวิลการ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ดร.นิกัญชลา ลั่นเหลือ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ขอนแก่น

❖ ฝ่ายจัดการและเลขานุการ

อาจารย์กุสุมา ดำรงชัย

นางสาวอัญชุลี มุลทิพย์

นางสาวกัญญาลักษณ์ กว้างสวาสดี

❖ กำหนดออก ปีละ 4 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม

❖ การส่งเรื่องลงตีพิมพ์

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CAS>

❖ แหล่งเผยแพร่วารสาร

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CAS>

- บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง จากภายในและภายนอก วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย
- การตีพิมพ์และเผยแพร่ของวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเซียนี้ เนื้อหาบทความ ทรัพย์สินและข้อคิดเห็นใด ๆ ในวารสารถือว่าเป็นของผู้เขียน โดยเฉพาะทางกองบรรณาธิการวารสาร หรือวิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมินบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ประจำปี 16 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2569

ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ สิริสุทธิ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนายุทธ เขยบาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ ผลงาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุหลาบ ปุริสาร	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนิวัช แก้วจันทังค์	มหาวิทยาลัยทักษิณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุมาวรรณ วาทกิจ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล บุญทศ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศกร คำภาบุตร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
ดร.สายัณห์ ผาน้อย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.กฤษฎาพันธ์ พงษ์บริบูรณ์	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
ดร.จิราพร วิชระโกชน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
ดร.ชีวัน ทองสอดแสง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
ดร.นิภัณฑุลา ลั่นเหลือ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

บทบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียฉบับนี้เป็น ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2569 เป็นวารสารที่มีคุณภาพฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) กลุ่มที่ 3 โดยมีเป้าหมายมุ่งมั่นเพื่อขึ้นสู่ฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) กลุ่มที่ 2 ให้ได้ในอนาคต ซึ่งวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียมีความภาคภูมิใจ และได้พัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดมา รวม 16 ปี บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียฉบับนี้ เป็นบทความวิจัยของ คณาจารย์ นักวิจัย บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ ในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา ทางบรรณาธิการและบรรณาธิการผู้ช่วยร่วมกับเจ้าของบทความที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ให้ได้มาตรฐาน แยกเป็นผลงานภายในสถาบัน 3 เรื่อง และภายนอกสถาบัน 6 เรื่อง รวม 9 เรื่อง ผลงานทุกเรื่องล้วนได้ มาตรฐานและมีคุณภาพ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาบทความเชิงวิชาการในด้านความถูกต้องของกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบ สามารถนำผลวิจัยไปใช้อ้างอิงและใช้ประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติ กองบรรณาธิการได้ตระหนักถึง มาตรฐานคุณภาพของวารสารจึงมุ่งมั่นพัฒนาให้วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย เป็นวารสารที่ได้มาตรฐานคุณภาพสามารถใช้ เป็นแหล่งค้นคว้าอ้างอิงทางวิชาการในระดับชาติและระดับสากล อันจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อสังคม และวงวิชาการได้ อย่างหลากหลายทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนิสิตนักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิชาการ และผู้สนใจใฝ่เรียนรู้จะได้ ใช้เป็นแหล่งสารสนเทศในการพัฒนาองค์ความรู้ที่ทันสมัยสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคม วงวิชาชีพและประเทศชาติ ต่อไป

กองบรรณาธิการมีความยินดีรับบทความในกลุ่ม สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์และ อุตสาหกรรม สาขาปรัชญา สาขานิติศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาสังคมวิทยา สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนิเทศศาสตร์ สาขาการศึกษา และมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ จากทุกองค์กรทั้งภาครัฐ และ เอกชน บทความทุกเรื่องจะได้รับการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำกองบรรณาธิการ 3 ท่าน ต่อ 1 เรื่อง ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาเพื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐานวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานของ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และมาตรฐาน TCI (ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย) ที่กำหนดไว้ เริ่มตั้งแต่ ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน 2565 เป็นต้นไป

ท้ายที่สุดนี้กองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย มีความมุ่งมั่นในการสรรค์สร้างผลงานวิจัย บทความวิชาการ ที่หลากหลายศาสตร์เพื่อเผยแพร่นวัตกรรมแนวคิดใหม่ ๆ สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา และผู้อ่านอย่างเต็มความสามารถ และขอขอบคุณเจ้าของบทความทางวิชาการ และบทความวิจัยทุกเรื่องที่ท่านได้ให้ความเชื่อมั่นในคุณภาพ และสนใจส่งมา ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ตลอดจนขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจติดตามวารสารวิทยาลัย บัณฑิตเอเชีย มาอย่างต่อเนื่องตลอดมา และทางกองบรรณาธิการมีความมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ที่จะพัฒนาฐานคุณภาพให้สูงขึ้น พบกันใหม่ฉบับหน้าปีที่ 16 ฉบับที่ 2 ในเดือนมิถุนายนนี้ และ ท่านผู้อ่านสามารถติดตามบทความวารสารทุกฉบับได้ โดยได้ Up load ไว้ใน Website ของวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชียได้ที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CAS> ขอขอบคุณท่าน ผู้อ่านทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

ด้วยความปรารถนาดี

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
การศึกษาการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนโบราณสำหรับนักศึกษาชาวไทย	1
นุชชญา ฉัตรประเสริฐ	
ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์	8
การฉีก ตัด ปะติด วัสดุ	
วิศรดา เฟื่องพลา, สุดาพร วิชิตชัยชาคร, พูลเกียรติ มงคลสวัสดิ์	
Comprehensive Nursing Management of a School-Aged Child with Subpulmonary Ventricular Septal Defect and Moderate–Severe Aortic Regurgitation Complicated by Congestive Heart Failure: A Case Study	17
Thidaratana Lertwittayakul, Wipaporn Plubnil, Jiraporn Chakansin	
รูปแบบการพัฒนาการรู้ดิจิทัลเพื่อการนิเทศอัจฉริยะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา	28
ชนกฤต เกตุไชยเลิศ	
การบูรณาการระบบการจัดการคุณภาพการศึกษาสมัยใหม่สู่ความเป็นเลิศในอนาคตยุค 5.0	39
ประภัสสร สรวนรัมย์	
การพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล	48
สุภาพร วงศ์สุขสิน	
การบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ กรณีศึกษา : โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา	57
จุฬารภรณ์ บุญศรี	
การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	67
สนใจ ไชยบุญเรือง, กวิศรา นิลมงคล, สิริกุล แพร์ศรีสกุล, กัจจร ใจบุญ,	
วิภาสิริ รมพฤกษ์, ณรงค์ ชูสกุล, ธวัชชัย ไชยบุญเรือง	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น	78
ปรววรรณญาณัน ถวิลไพโรโกสิน, สมโภชน์ วัลยะเสวี, ธนาพันธ์ นัยพินิจ, นพดล มั่งมี,	
วิไลลักษณ์ ฉัตรชัยพลรัตน์, ธัญวรินทร์ ณรงค์วรกุล	

การศึกษาการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนโบราณสำหรับนักศึกษาชาวไทย

A Study of the Teaching and Learning of Classical Chinese for Thai Students

นุชชญา ฉัตรประเสริฐ

Nuchada Chatprasert

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา

Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla

Corresponding author. Email: Chnuchada@tsu.ac.th

(Received: January 30, 2026; Revised: March 9, 2026; Accepted: March 12, 2026)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนโบราณสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ โดยสังเคราะห์ประเด็นสำคัญด้านลักษณะผู้เรียน บทบาทของผู้สอน และวิธีการสอน ผลการศึกษาพบว่า แม้ นักศึกษาจะตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภาษาจีนโบราณในฐานะรากฐานของภาษาจีนปัจจุบันและเครื่องมือในการเข้าถึงวัฒนธรรมจีน แต่ความยากของเนื้อหา ความแตกต่างทางภาษา และรูปแบบการสอนที่ยังเน้นการบรรยาย ส่งผลให้ผู้เรียนจำนวนมากไม่สนใจขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ งานวิจัยส่วนใหญ่เสนอให้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ออกแบบการเรียนการสอนอย่างยืดหยุ่น เชื่อมโยงภาษาจีนโบราณกับภาษาจีนปัจจุบัน ใช้กิจกรรมและสื่อที่หลากหลาย และบูรณาการภาษา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้สอนควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งด้านองค์ความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาในบริบทของประเทศไทย บทความชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาจีนโบราณที่สอดคล้องกับพื้นฐานภาษา แรงจูงใจ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักศึกษาไทย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย ลดอุปสรรคด้านความยากของเนื้อหา และยกระดับความสามารถทางภาษาจีนโดยรวมของผู้เรียนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาษาจีนโบราณ; นักศึกษาไทย; การเรียนการสอนภาษาจีน

Abstract

This article aims to review research related to the teaching and learning of Classical Chinese for international students by synthesizing key issues concerning learner characteristics, teachers' roles, and instructional approaches. The findings indicate that although students recognize the value and importance of Classical Chinese as the foundation of modern Chinese and as a means of accessing Chinese culture, the difficulty of the content, linguistic differences, and lecture-based teaching methods have led many learners to lack learning motivation. Most studies advocate a learner-centered approach, flexible instructional design, the integration of Classical Chinese with modern Chinese, the use of diverse activities and teaching materials, and the appropriate integration of language, culture, and history. In addition, teachers are encouraged to continuously develop their professional knowledge and instructional skills. In the Thai context, this article highlights the necessity of developing instructional models for Classical Chinese that align with Thai students' language proficiency, motivation, and learning environments, in

order to promote meaningful learning, reduce difficulties arising from complex content, and sustainably enhance learners' overall Chinese language proficiency.

Keywords: Classical Chinese; Thai students; Chinese language teaching

บทนำ

รายวิชา ภาษาจีนโบราณ เป็นรายวิชาพื้นฐานทางภาษาศาสตร์ที่มุ่งศึกษาภาษาจีนในเชิงโครงสร้างและพัฒนาการของภาษา โดยอาศัยบทความ วรรณคดี และเอกสารโบราณเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของภาษาในด้าน อักษร คำศัพท์ ไวยากรณ์ ระบบเสียง สำนวน และวิธีอธิบายศัพท์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างและกฎเกณฑ์ของภาษาจีนโบราณอย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ทางทฤษฎีพื้นฐานด้านภาษา เสริมสร้างทักษะการอ่าน การวิเคราะห์ และการตีความตำราโบราณได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ พร้อมทั้งปลูกฝังความเข้าใจในวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้ง เมื่อเรียนจบ ผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ทางภาษาจีนโบราณไปประยุกต์ใช้ในการอ่าน แปล และอธิบายปรากฏการณ์ทางภาษา ตลอดจนเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษาจีนในอดีตกับภาษาจีนปัจจุบันได้อย่างมีเหตุผลและลึกซึ้ง

นอกจากนี้ Wang (2018) ได้อธิบายว่า “ภาษาจีนโบราณ” มิใช่ภาษาที่ตายไปแล้ว หากแต่เป็นภาษาที่สะท้อนภูมิปัญญา ความคิด และวัฒนธรรมของชนชาติจีนในอดีต การเรียนภาษาจีนโบราณจึงมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจวรรณคดีและเอกสารประวัติศาสตร์จีนได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง วิชาภาษาจีนโบราณจึงเป็น “วิชาเครื่องมือ” ที่ใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาสาขาอื่น ๆ เช่น วรรณคดี ประวัติศาสตร์ และภาษาศาสตร์ อีกทั้งยังเป็นสะพานเชื่อมโยงผู้เรียนกับ ภูมิปัญญาและคุณค่าทางวัฒนธรรมของจีนโบราณได้อย่างลึกซึ้งและรอบด้าน

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการกํากับการสอนภาษาจีนแก่ชาวต่างชาติ ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้ หลักสูตรสาขาภาษาจีน จำเป็นต้องมีการเปิดสอนรายวิชาภาษาจีนโบราณ (Yang et al., 2020) และมีการระบุวัตถุประสงค์การสอน รายวิชาภาษาจีนโบราณไว้ใน “หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเอกภาษาจีน ระดับปริญญาตรี สำหรับนักศึกษาต่างชาติในสถาบันอุดมศึกษา” (2000, อ้างถึงใน Chen, 2020) เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีระดับความสามารถในการอ่านภาษาจีนโบราณที่สูงขึ้น ขยายคลังคำศัพท์ภาษาจีนโบราณ เพิ่มความเข้าใจในโครงสร้างทางวากยสัมพันธ์ และสามารถอ่าน ตีความงานเขียนโบราณจีนที่มีคำอธิบายประกอบ ตลอดจนงานเขียนที่ไม่ซับซ้อนนักได้ โดยอาศัยการใช้พจนานุกรมและเครื่องมืออื่น ๆ ประกอบ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวิชาภาษาจีนโบราณจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีนโดยรวม แต่การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนโบราณแก่นักศึกษาต่างชาติในระดับอุดมศึกษา ยังคงเผชิญกับประเด็นท้าทายหลายประการ ทั้งในด้านแรงจูงใจของผู้เรียน ความยากของเนื้อหาภาษา ตลอดจนแนวทางการสอนที่ยังไม่สอดคล้องกับพื้นฐานภาษาที่แตกต่างกันของผู้เรียน ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาจีนโบราณสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ โดยมุ่งศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณะและบริบทของผู้เรียนชาวต่างชาติ ลักษณะและบทบาทของผู้สอน วิธีการสอนรายวิชาภาษาจีนโบราณสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ลักษณะและบริบทของนักศึกษาต่างชาติ

1.1 ทศนคติและการรับรู้คุณค่าของรายวิชาภาษาจีนโบราณ

จากผลการศึกษาของ Zhang (2015) ซึ่งมุ่งศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่างชาติที่เลือกเรียนรายวิชาภาษาจีนโบราณ และจากการศึกษาของ Zhuang (2018), Mao & Zhang (2019) ซึ่งศึกษามุมมองของนักศึกษาชาวไทย พบว่า ผู้เรียน

ทั้งสองกลุ่มต่างมีทัศนคติเชิงบวกและความตระหนักถึงความสำคัญของรายวิชาภาษาจีนโบราณ นักศึกษามองว่าภาษาจีนโบราณมีบทบาทสำคัญทั้งในฐานะรากฐานของภาษาจีนปัจจุบันและเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจโครงสร้างภาษา ความหมายของคำ ตลอดจนวัฒนธรรมและโลกทัศน์ดั้งเดิมของจีนโดยรวม

1.2 วัตถุประสงค์และแรงจูงใจในการเรียนภาษาจีนโบราณ

Lin (2022) พบว่านักศึกษาชาวไทยเรียนภาษาจีนโบราณโดยมุ่งใช้เป็นเครื่องมือเสริมพัฒนาภาษาจีนปัจจุบัน และการใช้งานในชีวิตจริง มากกว่าการศึกษาวรรณคดีเชิงลึก ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาต่างชาติในสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่มีแรงจูงใจด้านความเข้าใจสังคม วัฒนธรรม และปรัชญาจีนโบราณ ความแตกต่างดังกล่าวสะท้อนถึงอิทธิพลของระดับความสามารถทางภาษาและบริบทการเรียนรู้ที่ไม่เหมือนกัน เนื่องจากนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน ส่วนใหญ่มีระดับภาษาจีนที่สูงกว่าและมีโอกาสสัมผัสบริบททางภาษาและวัฒนธรรมโดยตรง ในขณะที่นักศึกษาในประเทศไทยยังมีช่องว่างทางภาษาจีนและโอกาสในการเข้าถึงวัฒนธรรมจีนโบราณน้อยกว่า จึงทำให้แรงจูงใจหลักในการเรียนภาษาจีนโบราณของพวกเขามุ่งไปที่การยกระดับความสามารถทางภาษาเป็นสำคัญ

1.3 ความยากของเนื้อหาและอุปสรรคในการเรียนรู้

แม้นักศึกษาจะตระหนักถึงความสำคัญของภาษาจีนโบราณ แต่ความยากของเนื้อหาและวิธีสอนที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม กลับกลายเป็นปัจจัยที่ลดทอนแรงจูงใจในการเรียนรู้

งานวิจัยของ Zhang (2015) , Yan (2017) , Mao & Zhang (2019) และ Yang (2024) ต่างชี้ตรงกันว่า นักศึกษามองว่าภาษาจีนโบราณเป็นวิชาที่ยากและซับซ้อน เนื่องจากลักษณะของภาษาจีนโบราณที่แตกต่างจากภาษาจีนปัจจุบันอย่างมาก ทั้งในด้านคำศัพท์ โครงสร้างประโยค และรูปแบบการใช้ภาษา ทำให้นักศึกษาไม่เห็นความเชื่อมโยงกับการใช้จริงในชีวิตประจำวัน รวมทั้งสาเหตุที่พื้นฐานทางภาษาจีนของผู้เรียนยังไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกไม่มั่นใจและไม่กล้าแสดงออกในชั้นเรียน อีกทั้งรูปแบบการสอนที่มักเน้นการบรรยายแบบดั้งเดิมมากเกินไป ผู้เรียนมีส่วนร่วมน้อย จึงเป็นปัจจัยทำให้ขาดแรงจูงใจ และเป็นอุปสรรคต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ลักษณะและบทบาทของผู้สอน

2.1 ทัศนคติต่อการสอนภาษาจีนโบราณ

งานวิจัยของ Jia (2010) , Yang (2012) , Chen (2020) และ Peng (2022) ชี้ตรงกันว่าบทบาทของผู้สอนภาษาจีนโบราณมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยผู้สอนควรมีทัศนคติเชิงบวกต่อรายวิชา ปรับมุมมองจากการมองว่าภาษาจีนโบราณเป็นวิชาที่ยากและห่างไกล ให้กลายเป็นวิชาที่เข้าถึงได้และมีคุณค่า ผู้สอนควรเชื่อมั่นว่าผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถเรียนรู้ภาษาจีนโบราณได้ หากได้รับการอธิบายพื้นฐานอย่างเป็นระบบ และถ่ายทอดความเชื่อมั่นดังกล่าวไปยังผู้เรียน ผู้สอนยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่าง “ภาษา” และ “วัฒนธรรม” ไม่ควรจำกัดการสอนอยู่เพียงระบบภาษาเท่านั้น แต่ควรถ่ายทอดคุณค่า แนวคิด และรากฐานทางวัฒนธรรมจีน พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมของผู้เรียน ใช้แนวทาง “จากปัจจุบันย้อนสู่ออดีต และจากอดีตกลับสู่ปัจจุบัน” โดยการเริ่มจากความสนใจของผู้เรียนในภาษาจีนปัจจุบันเป็นจุดเริ่มต้น แล้วนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาจีนโบราณ ผ่านการเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของภาษาจีนโบราณ พัฒนาทักษะการอ่านวรรณกรรมโบราณ และยกระดับความสามารถทางภาษาจีนโดยรวมควบคู่กัน

2.2 การจัดการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้

Jia (2010) , Yang (2012) และ Lin (2022) เห็นพ้องว่าการสอนภาษาจีนโบราณสำหรับนักศึกษาต่างชาติควรยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ออกแบบบทเรียนอย่างยืดหยุ่นและสอดคล้องกับระดับความสามารถ โดยเลือกใช้คำศัพท์และโครงสร้างที่ผู้เรียนคุ้นเคยในภาษาจีนสมัยใหม่มาเชื่อมโยงกับภาษาจีนโบราณ พร้อมอธิบายด้วยตัวอย่างที่ใกล้ตัวและเข้าใจง่าย

เพื่อลดความซับซ้อนของเนื้อหา ใช้กิจกรรมและสื่อที่หลากหลายเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนที่ไม่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใช้ภาษาในห้องเรียน จำเป็นต้องอาศัยการจัดกิจกรรมภายในชั้นเรียนอย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เช่น การใช้สื่อภาพยนตร์ ซีรีส์ การแสดงละครจีนโบราณประกอบการเรียน การอภิปราย การวิเคราะห์ตัวละคร หรือการสร้างบทบาทสมมติ เชื่อมโยงภาษาจีนโบราณเข้ากับภาษาจีนปัจจุบัน ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้จริง รวมทั้งบูรณาการภาษา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์อย่างเหมาะสม

2.3 การพัฒนาวิชาชีพและการเรียนรู้ของผู้สอน

Jia (2010) และ Huang (2020) ต่างเห็นว่าการพัฒนาวิชาชีพผู้สอนภาษาจีนโบราณเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยผู้สอนควรทำหน้าที่ทั้งนักวิจัยและผู้เรียน พัฒนาความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน มีความรู้ด้านภาษาจีนโบราณอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งทฤษฎีอักษรศาสตร์ คำศัพท์ ไวยากรณ์ และวรรณคดี ควบคู่ไปกับการรู้พื้นฐานด้านวัฒนธรรมจีนโบราณ พัฒนากิจกรรมอ่านและการสังเคราะห์ภาษาจีนโบราณ ผ่านการอ่านอย่างต่อเนื่องจากแหล่งนอกรั้วเรียน เช่น 《论语》 《左传》 《史记》 《战国策》 และคัมภีร์สำคัญอื่น ๆ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อคุ้นเคยกับการใช้คำ โครงสร้างประโยค ส่งผลให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาแก่ผู้เรียนได้อย่างเป็นธรรมชาติ ลดการพึ่งพาการท่องจำ และเพิ่มประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้ สามารถวิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ทางภาษา เข้าใจเหตุผลและที่มาทางภาษาศาสตร์ สามารถอธิบายความแตกต่างของการใช้คำ การตีความคำศัพท์ หรือรูปแบบภาษาในแต่ละระดับได้ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพในการถ่ายทอดและประยุกต์ใช้ความรู้ถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ ผู้สอนควรสามารถออกแบบการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและนำความรู้ภาษาจีนโบราณไปใช้ได้จริง ไม่ว่าจะเป็นการอธิบายบทอ่าน การสอนคำศัพท์ยาก การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ หรือการใช้พื้นฐานภาษาจีนโบราณเพื่อสนับสนุนการเรียนภาษาจีนสมัยใหม่และการเรียนวรรณคดี อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน

3. วิธีการสอนรายวิชาภาษาจีนโบราณสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

Cui (2002) ชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาจีนโบราณสำหรับนักศึกษาต่างชาติ นอกจากจะต้องมีตำราที่เหมาะสมแล้ว สิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันคือการเลือกใช้วิธีการสอนที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักศึกษาต่างชาติมีพื้นฐานทางภาษา สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างจากนักศึกษาจีนอย่างชัดเจน พวกเขาไม่ได้ใช้ภาษาจีนในฐานะภาษาแม่ และขาดประสบการณ์ด้านบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน ผู้สอนจึงต้องออกแบบการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนกลุ่มนี้ โดย Cui เห็นว่า การเรียนภาษาจีนโบราณของนักศึกษาต่างชาติควรเน้นการเรียนรู้คำศัพท์เป็นหัวใจสำคัญ โดยเฉพาะคำศัพท์ภาษาจีนโบราณ ขณะที่คำช่วยถือเป็นประเด็นที่ยากและต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ ภาษาจีนโบราณมีความซับซ้อนสูง การมองการเรียนภาษาจีนโบราณในลักษณะเดียวกับการเรียนภาษาต่างประเทศจึงเป็นแนวคิดที่เหมาะสม เพราะคำศัพท์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลโดยตรงต่อความเข้าใจและความสามารถทางภาษา ดังนั้น การช่วยให้ผู้เรียนสะสมคลังคำศัพท์ภาษาจีนโบราณอย่างเป็นระบบจึงเป็นภารกิจหลักของการเรียนการสอน ควบคู่กับการอธิบายไวยากรณ์และรูปแบบประโยคที่แตกต่างจากภาษาจีนปัจจุบัน พร้อมทั้งเสริมความเข้าใจด้วยการฝึกซ้ำอย่างต่อเนื่อง ในด้านวิธีการสอน Cui เสนอว่า ผู้สอนควรฝึกให้นักศึกษาเข้าใจตัวอักษรที่ละคำและแปลทีละประโยคอย่างละเอียด เพื่อสร้างนิสัยการเรียนรู้ที่รอบคอบและลึกซึ้ง การแปลทั้งแบบปากเปล่าและแบบเขียนเป็นวิธีฝึกที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงภาษาจีนโบราณกับภาษาจีนปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การอ่านออกเสียง การอ่านซ้ำ และการท่องจำบนพื้นฐานของความเข้าใจ ล้วนมีส่วนช่วยเสริมสร้างความรู้สึกรักทางภาษา ความสามารถในการชื่นชมภาษา และความเข้าใจด้านวัฒนธรรมจีน อีกทั้งการจัดกิจกรรมอภิปรายหลังบทเรียนยังช่วยตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ฝึกใช้

ภาษา และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนมุมมองทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม นอกจากนี้เสนอให้ใช้การเปรียบเทียบระหว่างภาษาจีนโบราณกับภาษาจีนสมัยใหม่ รวมถึงการเปรียบเทียบระหว่างวัฒนธรรมจีนกับวัฒนธรรมต่างชาติ วิธีการนี้ไม่เพียงช่วยเพิ่มความเข้าใจและความสนใจของผู้เรียน แต่ยังช่วยยกระดับทักษะการใช้ภาษาจีนสมัยใหม่ โดยเฉพาะในเชิงภาษาเขียน และเปิดมุมมองด้านความคิดและวัฒนธรรมให้กว้างขึ้น ส่งผลให้การเรียนภาษาจีนโบราณก้าวข้ามจากการพัฒนาทักษะทางภาษาไป สู่การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม

4. บทสรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนโบราณสำหรับนักศึกษาชาวต่างชาติ เมื่อพิจารณาเชื่อมโยงกับบริบทของนักศึกษาไทย พบว่า แม้นแนวคิดและข้อเสนอจากงานวิจัยส่วนใหญ่จะมีคุณค่าในเชิงทฤษฎีและแนวปฏิบัติ แต่การนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของประเทศไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ในด้านลักษณะผู้เรียน นักศึกษาไทยที่เรียนภาษาจีนโบราณส่วนใหญ่มักมีพื้นฐานภาษาจีนปัจจุบันในระดับปานกลางถึงต้น แรงจูงใจในการเรียนภาษาจีนโบราณมักมุ่งเน้นประโยชน์เชิงเครื่องมือ เช่น การเสริมทักษะภาษาจีนสมัยใหม่ การอ่านเอกสารจีน และการใช้ต่อยอดในการเรียนหรือการทำงาน มากกว่าความสนใจด้านวรรณคดีหรือประวัติศาสตร์จีนโดยตรง อย่างไรก็ตาม นักศึกษาไทยบางส่วนยังขาดความเข้าใจต่อบทบาทและคุณค่าของรายวิชาภาษาจีนโบราณ โดยมองว่ารายวิชานี้เป็นเนื้อหาที่ห่างไกลจากการใช้งานจริง และไม่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันหรือในสายอาชีพ ส่งผลให้แรงจูงใจในการเรียนรู้ลดลง เมื่อเผชิญกับความแตกต่างด้านโครงสร้างภาษา คำศัพท์ และรูปแบบการใช้ภาษาในภาษาจีนโบราณ ผู้เรียนไทยจึงมักประสบปัญหาความเข้าใจเนื้อหา ความยากในการแปล และการเชื่อมโยงความหมายกับภาษาจีนปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ชี้ว่า พื้นฐานทางภาษาและการรับรู้คุณค่าของรายวิชา รวมถึงบริบทการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน ล้วนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้ภาษาจีนโบราณของผู้เรียนต่างชาติ

ในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ บริบทของประเทศไทยเป็นบริบทที่ผู้เรียนไม่ได้ใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน ทำให้การรับรู้และการฝึกใช้ภาษาจีนโบราณจำกัดอยู่ในชั้นเรียนเป็นหลัก ขณะเดียวกัน นักศึกษาไทยในยุคปัจจุบันมีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีดิจิทัลและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ แต่ก็มีแนวโน้มพึ่งพาเครื่องมือแปลและเทคโนโลยีมากเกินไป ส่งผลให้การวิเคราะห์ภาษาและการทำความเข้าใจเชิงลึกของบทอ่านภาษาจีนโบราณลดลง บริบทดังกล่าวทำให้ข้อเสนอจากงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมเชิงรุก และการใช้เทคโนโลยีอย่างมีเป้าหมาย มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทนักศึกษาไทยเป็นอย่างยิ่ง

ในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ บริบทของประเทศไทยเป็นบริบทที่ผู้เรียนไม่ได้ใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวัน ทำให้การรับรู้และการฝึกใช้ภาษาจีนโบราณจำกัดอยู่ในชั้นเรียนเป็นหลัก ขณะเดียวกัน นักศึกษาไทยในยุคปัจจุบันมีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีดิจิทัลและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ และมีแนวโน้มพึ่งพาเครื่องมือแปลและเทคโนโลยีมากเกินไป ส่งผลให้การวิเคราะห์ภาษาและการทำความเข้าใจเชิงลึกของบทอ่านภาษาจีนโบราณลดลง บริบทดังกล่าวทำให้ข้อเสนอจากงานวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การออกแบบกิจกรรมเชิงรุก มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทนักศึกษาไทยเป็นอย่างยิ่ง

ในด้านบทบาทของผู้สอน งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้สอนภาษาจีนโบราณควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้นำทางการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อพิจารณาในบริบทไทย ผู้สอนยังต้องทำหน้าที่เชื่อมสะพานระหว่างภาษาจีนโบราณ ภาษาจีนปัจจุบัน และภาษาไทยอย่างชัดเจน ผู้สอนจำเป็นต้องอธิบายโครงสร้างภาษา แนวคิดทางวัฒนธรรม และบริบททางสังคมของภาษาจีนโบราณ โดยคำนึงถึงระบบภาษาและกรอบความคิดของผู้เรียนไทย ทั้งนี้ การสอนที่เน้นการบรรยายเพียงอย่างเดียวอาจไม่

เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจเชิงลึก ผู้สอนจึงควรลดบทบาทการถ่ายทอดความรู้แบบทางเดียว และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยลดการพึ่งพาการท่องจำและเครื่องมือแปล ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การอภิปราย และการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน

ในด้านวิธีการสอน งานวิจัยที่เน้นแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้เชิงรุก และการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีความสอดคล้องกับบริบทการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาไทย โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาไทยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์บทอ่าน และเชื่อมโยงความหมายของภาษาจีนโบราณกับบริบทภาษาไทยและชีวิตร่วมสมัย

โดยสรุป เมื่อเชื่อมโยงผลการศึกษากับบริบทนักศึกษาชาวไทย จะเห็นได้ว่า การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนโบราณในประเทศไทยควรเน้นการปรับแนวคิด วิธีการสอน และสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพื้นฐานภาษา แรงจูงใจ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักศึกษาชาวไทย ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการสอนภาษาจีนโบราณที่เหมาะสมกับบริบทไทยโดยเฉพาะ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมาย ลดอุปสรรคด้านความยากของเนื้อหา และยกระดับศักยภาพของนักศึกษาชาวไทยในการใช้ภาษาจีนทั้งในเชิงภาษาและวัฒนธรรม

5. เอกสารอ้างอิง

- Chen, M. (2020). Wai guo liu xue sheng Han yu yan zhuan ye "Gu dai Han yu" ke cheng jiao xue tan xi. [A Study on the Teaching of the Course "Classical Chinese" for International Students Majoring in Chinese Language]. *Contemporary Education Research and Teaching Practice*, (12), 40-41. China National Knowledge Infrastructure (CNKI). <https://cnki.net>
- Cui, L. (2002). Tan liu xue sheng gu dai han yu jiao xue. [On Teaching Ancient Chinese to Foreign Students]. *Journal of Beijing Normal University (Social Sciences)*, (6), 97-101. China National Knowledge Infrastructure (CNKI). <https://cnki.net>
- Huang, W. (2020). Zhong xiao xue yu wen jiao shi guo xue su yang yu gao shi gu dai han yu ke gai. [Teacher's Quality of Ancient Chinese Civilization Studies in Primary and Secondary Schools and Ancient Chinese Teaching Reform in Higher Education]. *Journal of Eastern Liaoning University (Social Sciences)*, 22(4), 117-124.
- Jia, J. (2010). *Liuxuesheng Gudai Hanyu Jiaoxue Yanjiu. A Study on the Teaching of Ancient Chinese to International Students*. [Master's Thesis, Shenyang Normal University]. China National Knowledge Infrastructure (CNKI). <https://cnki.net>
- Lin, C. (2022). Ji yu xuexi zhe shijiao de Taiguo Daxuesheng gudai Hanyu xuexi qingkuang diaocha yanjiu — yi Huang Taihou Daxue gudai Hanyu ke wei li. [A Survey Study of the Ancient Chinese Learning by Thai University Students from the Perspective of Learners: A Case Study of the Ancient Chinese Course at MFU]. *Journal of Sinology*, 16(1), 105-143.
- Mao, M. & Zhang, Y. (2019). Dui Hanyu jiaoxue zhong gudai Hanyu kecheng yanjiu — yi Huaqiao Chongsheng Daxue wei li. [A Study of Ancient Chinese Courses in Thailand : A Case Study of Huachiew Chalermprakiet University]. *Chinese Language and Culture Journal*, 6(1), 25-36.
- Peng, Y. & Xu, Y. (2022). Cong kecheng sizheng de jiaodu tan gudai hanyu de jiaoxue gaige. [Teaching Reform of Ancient Chinese from the Perspective of Ideological and Political Education]. *Journal of Yichun University*, 44(8), 121-125.

- Wang, L. (2018). *Gudai Hanyu (Di 1 ce · Xiao ding chong pai ben)*. [Ancient Chinese (Volume 1 Revised and Rearranged Edition)]. (19). <https://wread.qq.com>
- Yan, H. (2017). Tan dui wai Han yu jiao xue zhong de Gu dai Han yu jiao xue. [On the Teaching of Ancient Chinese in Teaching Chinese as a Foreign Language]. *Journal of Qiqihar Teachers' College*, (2), 98-99.
- Yang, H. (2024). Liu xue sheng Gu dai Han yu ke cheng xue xi jie shou fang tan yan jiu — ji yu Han yu yan zhuan ye liu xue sheng de xue xi shi jiao. [An Interview-Based Study on International Students' Learning and Acceptance of the Ancient Chinese Course — From the Learning Perspective of Chinese Language Majors]. *Survey of Education*, 13(25), 52-57.
- Yang, X., Wang, M., Peng, J., & Lin, Y. (2020). Kunming gaoxiao liuxuesheng gudai Hanyu jiaoxue xianzhuang diaocha. [A Survey of Ancient Chinese Teaching Status of Foreign Students in Colleges and Universities in Kunming]. *Journal of Yunnan Open University*, 22(2), 81-88.
- Yang, Z. (2012). *Dui Tai Daxuesheng Gudai Hanyu Qingjing Jiaoxue Moshi Sheji*. [The design of ancient Chinese situation teaching mode for Thai college students] [Master's Thesis, Shandong University]. China National Knowledge Infrastructure (CNKI). <https://cnki.net>
- Zhang, Q. (2015). Cong liu xue sheng de jiao du kan Gu dai Han yu xuan xiu ke de jiao xue.. [Teaching of the Elective Course “Ancient Chinese” from the Perspective of International Students]. *Research on Chinese as a Second Language*, (1), 51-52.
- Zhuang, L. (2018). *Dui Tai Hanyu jiaoxue zhong gudai Hanyu kecheng jiaoxue fangfa yan jiu yi Ganpengbi huangjia daxue wei li*. [Research on the Teaching Method of Ancient Chinese Course in Thai Chinese Teaching: Taking Kamphaeng Phet Rajabhat University as an Example] [Master's Thesis, Shanxi Normal University]. China National Knowledge Infrastructure (CNKI). <https://cnki.net>.

ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม

ศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะติด วัสดุ

The Fine Motor Skills of Preschool Children Receiving Creative Art Activities Involving Tearing, Cutting, and Pasting Materials

วริศรา เพ็งพลา¹, สุดาพร วิชิตชัยชาคร², พูลเกียรติ มงคลสวัสดิ์^{3*}

Waritsara Phengphala¹, Sudaporn Wichitchaichakorn², Poonkeat Mongkonsawad^{3*}

¹การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

²การศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

^{3*}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹Early Childhood Education Faculty of Education Thaksin University, Thailand

²Early Childhood Education Faculty of Education Bangkok Thonburi University, Thailand

^{3*}Faculty of Education Thaksin University, Thailand

Corresponding author. Email: poonkeat.m@tsu.ac.th

(Received: January 26, 2026; Revised: March 9, 2026; Accepted: March 12, 2026)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะติดวัสดุ กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัย เป็นเด็กอายุ 4-5 ปี จำนวน 16 คน กำลังศึกษาในชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านน้ำกระจ่าย ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะติดวัสดุ จำนวน 8 แผน โดยใช้หน่วยการเรียนรู้ 4 หน่วย และแบบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก จำนวน 2 ชุด คือ ชุดแรกทดสอบความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อมัดเล็กด้วยการปะติด และชุดที่ 2 ทดสอบการควบคุมกล้ามเนื้อมัดเล็กด้วยการฝึกตัดกระดาษ ใช้แบบแผน การวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest design และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 หลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะติดวัสดุ สูงขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ (P) 63.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.91 โดยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะติดวัสดุ มีคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กที่สูงขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรม

คำสำคัญ : ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก; กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะติดวัสดุ

Abstract

The objectives of this study were to assess the impact of creative art activities involving patching and tearing on the fine motor skills of Early Childhood aged 4 to 5 years. Sixteen Early Childhood students, consisting of 8 boys and 8 girls, enrolled in their second semester of the 2023 academic year at Ban Nam Krajai School, Phawong Subdistrict, Mueang Songkhla District, Songkhla Province, participated in the study

through purposive sampling. The intervention spanned 4 weeks, with sessions held twice a week, each lasting 40 minutes, totaling 8 sessions. The research utilized 8 activity plans encompassing patching, cutting, and pasting materials, segmented into 4 units of learning. Additionally, two sets of assessment tools were employed to evaluate fine motor skills: one assessing muscle flexibility through pasting and another evaluating muscle control through paper cutting exercises. A One-Group Pretest-Posttest design was employed, and data analysis was conducted using percentages, and standard deviations. Results demonstrated a statistically significant improvement in fine motor skills following participation in the creative art activities, with a mean percentage increase of 63.68% (P) and a standard deviation (S.D.) of 0.91.

Keywords: Fine motor skills; Creative art activities; Patching and tearing

1. บทนำ

สิ่งที่เด็กได้รับประสบการณ์และการเรียนรู้ในช่วง 6 ปีแรกของชีวิตจะมีผลต่อการวางรากฐานที่สำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กปฐมวัยเป็นวัยสำคัญที่สุดสำหรับพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาช่วงอายุระหว่าง 0-6 ปี ถือว่าเป็นช่วงโอกาสทองของการเรียนรู้ในวัยนี้เติบโตอย่างรวดเร็ว ถ้าเด็กได้รับการพัฒนาและได้รับการกระตุ้นด้วยวิธีการที่ถูกต้อง จะช่วยเสริมสร้างให้มีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้การวางรากฐานของพัฒนาการทุกด้านควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยเพราะการปูพื้นฐานให้เด็กมีความพร้อมนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาที่เลี้ยงดูเด็กตั้งแต่เยาว์วัยการจัดการศึกษาและการพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงควรมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนเจริญเติบโตและเรียนรู้อย่างมีความสุขเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสและคุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นการปรับปรุงเพิ่มเติมจากฉบับปี พ.ศ. 2553 โดยมีการปรับแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ปรับให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาไปตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม บูรณาการตามความเหมาะสมและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง และเหมาะสมตามวัย และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย ด้วยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ครอบครัวชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560)

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กตามลำดับพัฒนาการตามทฤษฎีของ Gesell, Arnoid (1940) ได้แบ่งพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นระยะ เช่น ทารกเริ่มจากตะบองของ ไปสู่การ จับ นิ้วโป้ง นิ้วชี้ และควบคุมคล่องแคล่วในการตัดปะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ช่วยกระตุ้นการประสานมือ ตา และเสริมใยประสาทสมองตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย และทฤษฎี Multiple Intelligences ของ Howard Gardner (1983) ได้มุ่งเน้น Bodily-Kinesthetic Intelligence ที่พัฒนาผ่านกิจกรรมศิลปะ ซึ่งส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเชื่อมโยงสติปัญญา และ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2553) กล่าวว่า การออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักของ Brain-Based Learning ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง และกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL)

บนพื้นฐาน 3 ข้อ คือ 1) ให้นักเรียนเกิดการตื่นตัวและผ่อนคลายสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ไม่กดดันเด็ก 2) ให้นักเรียนจดจ่อในสิ่งเดียวกันโดยใช้สื่อหรือแหล่งเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงไปหาความรู้ และ 3) ให้เกิดองค์ความรู้ด้วยการกระทำด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้ซ้ำ ย้ำ ทวน เพื่อกระตุ้นสมองให้คิดและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนจะทำให้การเรียนรู้มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบช่วยให้สมองเกิดการเรียนรู้และจำได้แม่นยำ นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียน เพราะนักเรียนสามารถทบทวนความรู้ด้วยตนเองในขั้นสุดท้าย อีกทั้งผู้วิจัยได้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่น่าสนใจ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อ ไม่เครียดโดยอาศัยทฤษฎี Brain-Based Learning สมองเด็กปฐมวัย (0-6 ปี) เจริญเติบโตโดยด้วยใยประสาทอันรวดเร็ว กิจกรรมตัดปะสร้าง Synapse ใหม่ เพิ่มความคล่องแคล่ว

การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันโดย เยาวพา เดชะคุปต์ (2562) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ และสามารถใช้สัมพันธ์กันเพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเขียน และมีโอกาสพัฒนาทักษะพื้นฐานในการอ่าน และการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยควรส่งเสริมให้ใช้กล้ามเนื้อสายตาร่วมกับมือ เพราะการประสานงานของกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กยังไม่พร้อมเท่าที่ควร (ผลิตพรรณ ทองงาม, 2550) การเล่นเกมและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาความพร้อมทางมือและตามากที่สุด เด็กจะเรียนรู้อย่างสนุกสนาน เด็กจะใช้มือในการหยิบจับวัสดุต่าง ๆ ทำให้เข้าใจวิธีการใช้นิ้วจับดินสอได้อย่างถูกวิธี สอดคล้องกัน (พัฒนา ชัชพงศ์, 2551) กล่าวว่า การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กให้แข็งแรงเด็กก็พร้อมที่จะลากลิลามือซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียน ดังนั้นเด็กปฐมวัยควรได้รับส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เนื่องจากมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาทักษะขั้นสูงในระดับต่อไป

พัฒนาการด้านร่างกายมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย ซึ่งกุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) กล่าวว่า กล้ามเนื้อเล็กเป็นพัฒนาการทางกายอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญมาก เพราะหมายถึงการสร้างเสริมความสามารถในการหยิบจับ คัดเขียน และทำกิจกรรมที่ต้องใช้กล้ามเนื้อนิ้วมือ ฝ่ามือและข้อต่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อนิ้วมือที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเด็กต้องใช้มือในการทำกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การเขียนหนังสือ การจัดกระทำหยิบจับ ปั่นแต่งสิ่งต่าง ๆ ไม่เพียงแต่พัฒนาการของกล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรงเท่านั้น แต่ยังเป็นส่งเสริมความสามารถของการใช้สายตากับมือให้สัมพันธ์กันด้วยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือ ตา เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของร่างกายได้อย่างประสานสัมพันธ์กัน

การส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลายวิธี เช่น กิจกรรมเล่นตามมุม กิจกรรมเกมการศึกษา และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย มีประเภทที่หลากหลาย เช่น การวาดภาพและระบายสี สีน้ำ สีเทียน สีไม้ การเป่าสี การหยดสี การพับสี การทาสี การละเล่นสีด้วยนิ้วมือ การพิมพ์ภาพด้วยพืช การพิมพ์ภาพด้วยวัสดุต่าง ๆ การปั้นดินเหนียว การปั้นแป้ง การปั้นดินน้ำมัน การปั้นแป้งขนมปัง การพับ ฉีก ตัด ปะ เช่น การพับใบตอง การฉีกกระดาษเส้น การตัดภาพต่าง ๆ การปะติดวัสดุ การประดิษฐ์เศษวัสดุ การร้อยลูกปัด การร้อยหลอดกาแฟ การร้อยหลอดด้าย การสานกระดาษ การสานใบตอง การสานใบมะพร้าว (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) ลักษณะของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยนั้นจะบูรณาการในช่วงของกิจกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ และการเคลื่อนไหวร่างกายในการควบคุมลำตัว แขน นิ้วมือให้ประสานสัมพันธ์กันกับการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานตามความต้องการของตนเอง (สรวยพร กุศลสง, 2553) สอดคล้องกับการศึกษาพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนอุดรวิทยา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่า พัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 อยู่ในระดับพอใช้ จากแบบบันทึก ผลการประเมินพัฒนาการ สามารถใช้กล้ามเนื้อ

มัดเล็กได้ แต่ยังไม่คล่องแคล่วส่งผลให้การใช้ชีวิตประจำวันของเด็กอนุบาลมีปัญหา เนื่องจากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เท่าที่ควร เช่น การสวมรองเท้าหรือถอดรองเท้า การแต่งกายด้วยตนเอง การพับเก็บที่นอนไม่ได้ (โรงเรียนอนุครวิทยา . 2565) จากสภาพปัญหาที่พบเด็กอนุบาล ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กอย่างต่อเนื่อง ในปีการศึกษา 2566 ซึ่งการที่เด็กไม่สามารถหยิบจับสิ่งของที่มีขนาดเล็กได้ดีเท่าที่ควร เด็กจะขาดความคล่องแคล่วและใช้เวลามากขึ้นในการจัดประสบการณ์ที่ต้องใช้อุปกรณ์หรือเครื่องใช้ที่มีขนาดเล็ก หรือการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กหยิบจับสิ่งของใช้ในกิจกรรมประจำวันได้ดี (เยาวพา เดชะคุปต์. 2562)

ด้วยความสำคัญและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติด วัสดุ จะส่งผลต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 สูงขึ้นหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยอายุ 4-5 ปี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะติดวัสดุ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล 2 มี ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 กลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลองที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชายและหญิง อายุ 4 - 5 ปี จำนวน 16 คน กำลังศึกษาในชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านน้ำกระจาย ตำบลพะวง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

1.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ

1.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

1.3 ระยะเวลา

ผู้วิจัยได้ทำการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุเพื่อพัฒนาทักษะความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ จำนวน 8 แผน

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

3. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลอง โดยอาศัยการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ.2538) ดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
ทดลอง	T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการศึกษาครั้งนี้ว่า

- T₁ หมายถึง การทดสอบความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กก่อนการทดลอง
- X หมายถึง การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
- T₂ หมายถึง การทดสอบความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กหลังการทดลอง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 4.1 ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กมาวัดก่อนการทดลอง (Pretest) กับกลุ่มเป้าหมาย
- 4.2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ตัดปะวัสดุ ใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน วันละ 40 นาที รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง ในช่วงเวลา 09.00 น. -09.40 น.
- 4.3 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองจนครบ 8 ครั้ง จากนั้นทำการวัดความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็ก (Post-test) หลังการทดลอง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 2 กำหนดการทดลอง

สัปดาห์ที่	วันที่ทำการทดลอง	เรื่อง	กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
1 หน่วยวันเด็กวันครู	พุธ	ความสำคัญวันเด็ก	ฉีกกระดาษปะติดในใบงาน
	ศุกร์	วันครู	ฉีกกระดาษปะติดในใบงาน
2 หน่วยสนุกกับตัวเลข	พุธ	ตัวเลขแสนสนุก	ฉีกใบไม้ติดในใบงาน
	ศุกร์	การนับ	ฉีกกระดาษปะติดในใบงาน
3 หน่วยขนาด รูปร่าง รูปทรง	พุธ	รูปร่าง	ตัดของขนมปะติดใบงาน
	ศุกร์	รูปทรง	ตัดกระดาษสีปะติดใบงาน
4 หน่วยโลกสวยด้วยสีสันทัน	พุธ	สีจากธรรมชาติ	ฉีกใบไม้ปะติดใบงาน
	ศุกร์	สีมนุษย์สร้างขึ้น	ตัดกระดาษแก้วปะติดใบงาน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 5.1 หาค่าคะแนนเพื่อศึกษาความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2
- 5.2 หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็ก โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 5.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$P = \frac{F}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ

F แทน คะแนนวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

N แทน จำนวนคะแนนทั้งหมด

2. หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$S.D. = \frac{\sqrt{N\Sigma^2 - (\Sigma x)^2}}{N(N - 1)}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Σx^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\Sigma x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง

4. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติด วัสดุสำหรับนักเรียน ชั้นอนุบาล 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงขึ้นหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ปะติดวัสดุแสดงตารางผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ

คนที่	ก่อนทำกิจกรรม (12 คะแนน)	หลังทำกิจกรรม (12 คะแนน)	ความก้าวหน้า
1	7	9	+2
2	6	9	+3
3	8	11	+3
4	7	10	+3

ตารางที่ 3 แสดงความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ (ต่อ)

คนที่	ก่อนทำกิจกรรม (12 คะแนน)	หลังทำกิจกรรม (12 คะแนน)	ความก้าวหน้า
5	8	11	+3
6	8	11	+3
7	8	11	+3
8	8	11	+3
9	6	9	+3
10	7	10	+3
11	7	9	+2
12	8	11	+3
13	8	11	+3
14	6	9	+3
15	8	11	+3
16	7	10	+3

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาค่าระดับความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ ดังนี้

ความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็ก ของเด็กปฐมวัย	ก่อนทำกิจกรรม		หลังทำกิจกรรม	
	P	S.D.	P	S.D.
	45.68	0.79	63.68	0.91

จากตารางที่ 4 พบว่าความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุมีค่าร้อยละเท่ากับ 45.68 และหลังได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ มีค่าร้อยละเท่ากับ 63.68 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุมีค่าเท่ากับ 0.79 และหลังจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีค่าเท่ากับ 0.91 ผลปรากฏว่าเมื่อจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ ส่งผลให้ความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กพัฒนาสูงขึ้นกว่าก่อนจัดกิจกรรม

5. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม มีความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัด ปะติดวัสดุ ส่งผลให้เด็กมีความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กสูงขึ้น ทั้งนี้สามารถอภิปรายได้ดังนี้ เด็กมีความสามารถในการใช้กล้ำมเนื้อมัดเล็กสูงขึ้น เนื่องจากในการจัดกิจกรรมศิลปะ

สร้างสรรค์ฝึก ตัด ปะติดวัสดุ เน้นให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง ได้ใช้กล้ามเนื้อเล็กในการฉีกกระดาษเป็นชิ้นเล็ก ๆ และยังเปิดกว้างในเรื่องของความคิดสร้างสรรค์ พร้อมสอดแทรกวิธีการจัดท่าผลงานในหลากหลายรูปแบบ เช่น การปะติด การขยำ และสามารถปะติดด้วยวัสดุที่หลากหลาย เช่น วัสดุจากธรรมชาติ นิตยสาร วัสดุเหลือใช้ เป็นต้น และในการทำกิจกรรมจะเป็นขั้นเป็นตอน มีการปรับเปลี่ยนกิจกรรม และไล่ระดับความง่ายไปยาก เพื่อให้เด็กได้เกิดความคุ้นเคย และพัฒนาตามลำดับ รวมถึงผู้วิจัยใช้การสังเกต จากสภาพจริงที่สามารถชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของพัฒนาการและความสามารถ และกิจกรรมที่เด็กชอบ จึงช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของตนเองได้เร็วขึ้น ซึ่งในระยะแรกของการจัดกิจกรรม จากการสังเกตในการใช้กาวเด็กยังไม่สามารถควบคุมปริมาณของกาวได้ ทั้งนี้ในการฉีกกระดาษก็ยังไม่สามารถฉีกเป็นชิ้นเล็ก ๆ ตามขนาดที่ตั้งเกณฑ์ไว้ได้ และในการใช้กรรไกร ตัดตามเส้นประ ก็ยังมีพฤติกรรมอาการมือสั่น ที่ยังไม่สามารถควบคุมการใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ ผู้วิจัยจึงใช้ผลที่ได้จากการสังเกต ให้ข้อเสนอแนะกับเด็ก เกี่ยวกับเทคนิควิธีในการใช้กรรไกรที่มั่นคง และยังกระตุ้นริ้วความสนใจให้เด็กเกิดความมั่นใจในการลงมือกระทำที่ยิ่งขึ้น และนอกจากนี้เด็กอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น จะเน้นกิจกรรมลงมือทำ ซึ่งสอดคล้องกับบรูเนอร์ (Bruner) ที่กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำ โดยในการทำกิจกรรมมีการเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 (ทศนา เขมมณี, 2553) ทำให้เด็กได้ฝึกฝนในการใช้กล้ามเนื้อ ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมความคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตาส่งผลให้เด็ก กล้าที่จะใช้มือสัมผัสกาว มีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับสามารถทำงานประสานกันได้ดี และตื่นเต้นกับสิ่งที่แปลกใหม่ กล้าที่จะทำและตัดสินใจด้วยตนเอง เมื่อเด็กได้รับการพัฒนาซ้ำ ๆ หยิบจับอุปกรณ์ และกระตุ้นการใช้งานของกล้ามเนื้อเล็ก เด็กจึงเกิดความเคยชิน มือไม่สั่น และสามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กในการควบคุมการทำกิจกรรมได้คล่องแคล่วขึ้น และสามารถประสานสัมพันธ์ มือและตาได้ ตามลำดับ จึงส่งผลให้เด็กมีค่าร้อยละและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงขึ้น สอดคล้องกับนริศรา เนตรโสภา, ทัศนีย์ นาคคุณทรง (2567) เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ โดยผลการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุจากธรรมชาติก่อนการทดลองเท่ากับ คิดเป็นร้อยละ 65.03 และหลังการทดลองเท่ากับ คิดเป็นร้อยละ 96.88 โดยคะแนนหลังการทดลองมีคะแนนสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีประสิทธิภาพ และ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุจากธรรมชาติผลคะแนนของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้านโดยมีเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ด้านความสามารถในการควบคุมการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และด้านความคล่องแคล่วในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และยังคงสอดคล้องกับ ปราบณา กุศลโกมล, สุรสา จันทนา (2565) เรื่องการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย ด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ทั้ง 8 ชุดกิจกรรม หลังจากนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมแล้ว ส่งผลให้เกิดการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กนักเรียนชั้นอนุบาลมีพัฒนาการที่ดีขึ้นเช่นกัน

6. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ฝึก ตัด ปะติดวัสดุ ผลการศึกษาพบว่าเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ (P) 63.68 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 0.91 หลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ฝึก ตัด ปะติดวัสดุ มีคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กที่สูงขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2-4.
- กรรณิการ์ โยธารินทร์. (2545). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่ม*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกศินี นิสสัยเจริญ. (2527). *การสอนศิลปะสำหรับเด็ก, เอกสารการอบรมผู้ดูแลเด็ก รุ่น 2*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมวิชาการ. (2546). การใช้ศิลปะเป็นสื่อการเรียนรู้. *การศึกษาปฐมวัย*. 8 (1) : 32 – 35
- ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. (2533). *กิจกรรมศิลปะเด็กอนุบาล*. กรุงเทพฯ: แพลนพับลิชชิง.
- ทิตนา แชมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นริศรา เนตรโสภณ และ ทศนีย์ นาคุณทรง. (2567). การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยด้วยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 4(6), พฤศจิกายน-ธันวาคม 2567.
- ปทุมทิพย์ ไพศาล. (2547). ผลการใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนวัดหลักสี่ (ทองใบทิวารีวิทยา) เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร.
- ปรีชา บุญมาศ. (2551). *ทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เน้นการผสมสี*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรารธนา กุศลโกมล และ สุรสา จันทนา. (2565). การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยด้วยกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*, 7(3), 155-164.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562*. หน้า 49 เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก 1 พฤษภาคม 2562
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2548). *เทคนิคการวิจัยการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก
- วิลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). *นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กทม: ประสานการพิมพ์.
- สรวงพร กุศลสง. (2553). *ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย*. เอกสารคำสอน ชุดวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. หน้า 145.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางผ่าน "กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม"*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี จำกัด.
- โรงเรียนอุดรวิทยา. (2565). การศึกษาพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนอุดรวิทยา. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.
- เยวพา เดชะคุปต์. (2562). *คู่มืองานประดิษฐ์และสร้างสรรค์ด้วยกระดาษ*. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อ. หน้า 36-38.
- Gesell, Arnold. (1940) *The First Five Years of life : A Guide to the Study of the Preschool Child*. New York : Harper
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind : The Theory of Multiple Intelligences*. Basic Books. United States.

Comprehensive Nursing Management of a School-Aged Child with Subpulmonary Ventricular Septal Defect and Moderate–Severe Aortic Regurgitation Complicated by Congestive Heart Failure: A Case Study

Thidaratana Lertwittayakul¹, Wipaporn Plubnil², Jiraporn Chakansin³

¹Pediatric and Adolescent Nursing Faculty of Nursing, College of Asian Scholars, Khon Kaen, Thailand

²Head Nurse of Cardiology Pediatric Department, Queen Sirikit Heart Center of the Northeast, Khon Kaen, Thailand

³Nurse of Cardiology Pediatric Department, Queen Sirikit Heart Center of the Northeast, Khon Kaen, Thailand

Corresponding author. Email: thidaratana@cas.ac.th

(Received: March 7, 2026; Revised: March 15, 2026; Accepted: March 18, 2026)

Abstract

Congenital heart disease remains a major cause of morbidity in children worldwide. Ventricular septal defect (VSD) is among the most common congenital cardiac anomalies and may be complicated by aortic valve prolapse and aortic regurgitation (AR), leading to progressive heart failure. This case study describes the comprehensive nursing management of a 9-year-old boy with subpulmonary VSD complicated by right coronary cusp prolapse and moderate-to-severe AR, status post VSD closure and aortic valve repair, who was readmitted with congestive heart failure (CHF) and jaundice. Clinical findings, laboratory investigations, imaging results, pharmacological management, and nursing interventions are analyzed. Emphasis is placed on pathophysiology, hemodynamic monitoring, medication management, prevention of complications, and family-centered care. The case highlights the importance of early detection of residual valvular dysfunction, vigilant cardiac monitoring, and multidisciplinary management in pediatric cardiac patients.

Keywords: Ventricular septal defect; aortic regurgitation; congestive heart failure; pediatric nursing; congenital heart disease

Introduction

Congenital heart disease affects approximately 8–10 per 1,000 live births globally and represents a significant cause of pediatric hospitalization (Kliegman et al., 2023). Ventricular septal defect (VSD) accounts for approximately 20–30% of all CHDs (Park, 2021).

Subpulmonary (supracristal) VSD is particularly associated with prolapse of the right coronary cusp of the aortic valve due to the Venturi effect, which may lead to progressive aortic regurgitation (Anderson et al., 2020). Chronic AR results in left ventricular volume overload, compensatory hypertrophy, and eventual heart failure if untreated (Kliegman et al., 2023).

Despite surgical closure, some patients continue to experience residual valvular dysfunction and progressive cardiac remodeling, requiring long-term surveillance and multidisciplinary management (Park, 2021).

Comprehensive nursing management plays a crucial role in preventing complications and promoting hemodynamic stability in pediatric patients with complex CHD. Nursing care must include continuous assessment of cardiac function, monitoring for signs of heart failure and congestive hepatopathy, fluid balance management, medication adherence support, and family education. An individualized and evidence-based nursing care plan is essential to minimize risk, enhance early detection of complications, and ensure patient safety throughout hospitalization and follow-up care (Thidaratana, 2023).

This case study aims to present a detailed clinical and nursing analysis of a school-aged child with complex post-operative CHD who developed CHF and congestive hepatopathy.

2. Case Presentation

2.1 Patient Information

A 9-year-old Thai male was admitted for the third hospitalization with the chief complaint of bilateral leg edema and abdominal distension for one week prior to admission.

Medical History:

- Diagnosed with VSD at birth
- Referred to a tertiary cardiac center
- Underwent emergency subpulmonary VSD closure with aortic valve repair on July 19, 2025
- Regular follow-up post-surgery

Current Diagnosis on Admission:

1. Congestive heart failure
2. Jaundice
3. Status post subpulmonary VSD closure with moderate-to-severe aortic regurgitation

2.2 Socioeconomic and Environmental Context

The patient lives in a rural agricultural area with exposure to farm environments and domestic poultry. Family income is limited (approximately 11,000 THB/month combined parental income). Although healthcare access is geographically convenient, financial constraints may influence long-term follow-up adherence.

Family history revealed maternal hypertension during pregnancy. No confirmed genetic transmission of VSD was identified.

3. Clinical Findings

3.1 Physical Examination

- Weight: 31 kg
- Height: 136 cm
- BMI: 16.76 kg/m² (normal for age)
- Temperature: 37.1°C
- PR: 114 bpm (tachycardia)
- RR: 28/min
- BP: 110/58 mmHg
- O₂ Saturation: 98%

3.2 Cardiac Findings:

- Diastolic murmur grade 2/6 at aortic area
- PMI at 5th intercostal space, left midclavicular line
- No pulmonary hypertension

3.3 Abdominal Findings:

- Hepatomegaly (liver palpable 1 cm below costal margin)
- Moderate ascites

3.4 Skin:

- Mild pallor
- Scleral icterus

4. Diagnostic Assessment

4.1 Echocardiography

- Status post VSD closure (no residual shunt)
- Right coronary cuspid prolapses
- Moderate-to-severe aortic regurgitation
- Good biventricular systolic function
- No pulmonary hypertension

4.2 Electrocardiogram

- Sinus tachycardia
- Left ventricular hypertrophy
- Left atrial enlargement
- Nonspecific ST-T abnormalities

4.3 Laboratory Findings

Cardiac Biomarker:

- NT-proBNP: 5806 pg/mL (markedly elevated, consistent with CHF)

Liver Function:

- Total bilirubin: 4.97 mg/dL
- Direct bilirubin: 4.46 mg/dL
- AST mildly elevated → Consistent with congestive hepatopathy

Hematology:

- Microcytic indices (low MCV, low MCH)
- Anisocytosis → Suggestive of possible iron deficiency anemia

Electrolytes:

- Mild hypokalemia (3.4 mMo/L)
- Mild hypocalcemia

Imaging (Ultrasound):

- Hepatomegaly with congestive hepatopathy
- Moderate ascites
- Bilateral pleural effusion

5. Pathophysiological Discussion

Subpulmonary VSD predisposes to prolapse of the right coronary cusp due to Venturi effect, leading to progressive aortic regurgitation. Chronic AR results in left ventricular volume overload, causing LVH and LAE.

Despite surgical closure of the VSD, residual moderate-to-severe AR persisted, maintaining chronic volume overload. Elevated NT-proBNP confirms ventricular wall stress.

Right-sided congestion resulted from advanced heart failure, causing:

- Hepatic venous congestion → hepatomegaly → direct hyperbilirubinemia
- Ascites
- Pleural effusion

This case demonstrates the continuum from structural congenital defect to chronic heart failure and systemic complications.

The structural abnormality is illustrated in Figure 1, which was generated using artificial intelligence. As shown in Figure 1, subpulmonary VSD leads to progressive aortic regurgitation and congestive heart failure.

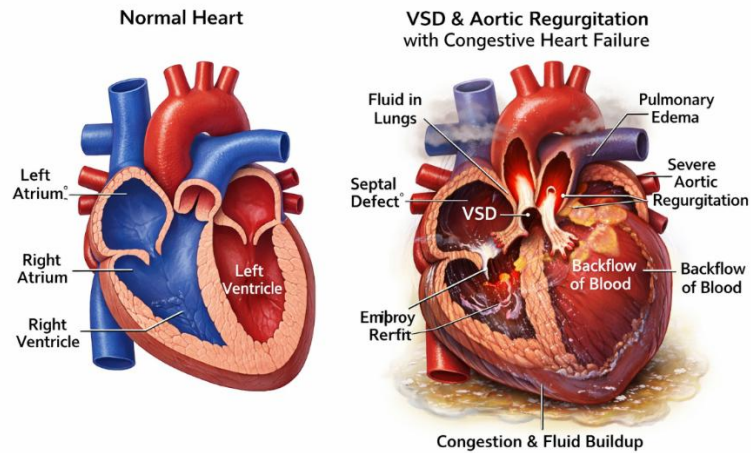

Figure 1 Comparison between a normal heart and subpulmonary ventricular septal defect with moderate-severe aortic regurgitation complicated by congestive heart failure.

Note. Image generated using ChatGPT (OpenAI), 2026, for academic illustration purposes.

6. Medical Management

6.1 Inotropic Support

Dobutamine IV infusion

- Positive β_1 -adrenergic agonist
- Increases myocardial contractility
- Improves cardiac output

6.2 Diuretics

Furosemide (oral)

- Loop diuretic
- Reduces preload
- Controls edema and ascites

6.3 ACE Inhibitor

Enalapril

- Reduces afterload
- Prevents cardiac remodeling
- Improves long-term heart failure outcomes

6.4 Cardiac Glycoside

Digoxin (Lanoxin)

- Enhances myocardial contractility
- Controls heart rate

6.5 Antibiotic Prophylaxis

Benzathine Penicillin

- Prevents infective endocarditis

7. Nursing Diagnoses and Nursing Care Plan

Nursing care for pediatric congestive heart failure requires systematic clinical reasoning guided by standardized nursing diagnoses. The following diagnoses are based on NANDA-I (2021–2023) classification and supported by pediatric cardiac nursing literature (Hockenberry & Wilson, 2021; Herdman & Kamitsuru, 2021 ;Thidaratana, 2023).

7.1 Nursing Diagnosis 1: Decreased Cardiac Output

Related to:

- Altered myocardial contractility
- Volume overload secondary to moderate–severe aortic regurgitation

As evidenced by:

- Tachycardia (PR 114 bpm)
- Elevated NT-proBNP (5806 pg/mL)
- Hepatomegaly and ascites
- Fatigue and peripheral edema

Expected Outcomes

Short-term outcomes:

- Heart rate within age-appropriate range
- Stable blood pressure
- Improved urine output (>1 mL/kg/hr)

Long-term outcomes:

- Reduced NT-proBNP levels
- Absence of worsening heart failure symptoms

Nursing Interventions and Rationales

1. Monitor vital signs every 2–4 hours.

Rationale: Tachycardia is an early compensatory response to decreased cardiac output (Hockenberry & Wilson, 2021).

2. Assess for signs of worsening heart failure (increased edema, dyspnea, hepatomegaly).

Rationale: Early detection prevents decompensation (Kliegman et al., 2023).

3. Administer prescribed inotropic agents (e.g., dobutamine) as ordered.

Rationale: Dobutamine enhances myocardial contractility and increases cardiac output (Brunner & Suddarth, 2022).

- Promote rest and cluster nursing activities.

Rationale: Reduces myocardial oxygen demand and cardiac workload (Park, 2021).

- Monitor ECG for arrhythmias.

Rationale: Structural heart disease increases risk of rhythm disturbances.

7.2 Nursing Diagnosis 2 : Excess Fluid Volume

Related to:

- Compromised regulatory mechanisms
- Increased venous pressure secondary to heart failure

As evidenced by:

- Bilateral lower extremity edema
- Ascites
- Pleural effusion
- Weight gain

Expected Outcomes

- Reduction in edema
- Stable body weight
- Balanced intake and output

Nursing Interventions and Rationales

1. Strict intake and output monitoring.

Rationale: Accurate fluid balance assessment guides diuretic therapy (Brunner & Suddarth, 2022).

2. Daily weight measurement at the same time each day.

Rationale: Rapid weight gain indicates fluid retention (Hockenberry & Wilson, 2021).

3. Administer loop diuretics (furosemide) as prescribed.

Rationale: Reduces preload and relieves congestion (Park, 2021).

4. Monitor serum electrolytes, especially potassium.

Rationale: Loop diuretics increase potassium loss, risking arrhythmias (Kliegman et al., 2023).

5. Elevate lower extremities when appropriate.

Rationale: Promotes venous return and reduces peripheral edema.

7.3 Nursing Diagnosis 3: Impaired Gas Exchange (Risk for)

Related to:

- Pulmonary congestion
- Pleural effusion

Expected Outcomes

- Oxygen saturation \geq 95%
- Absence of respiratory distress

Nursing Interventions

1. Monitor respiratory rate and oxygen saturation continuously.
2. Position patient in semi-Fowler's position.
3. Administer oxygen therapy if prescribed.

Rationale: Pulmonary congestion secondary to heart failure impairs oxygen diffusion

(Kliegman et al., 2023).

7.4 Nursing Diagnosis 4: Imbalanced Nutrition: Less Than Body Requirements

Related to:

- Increased metabolic demand
- Early satiety due to ascites

Expected Outcomes

- Adequate caloric intake
- Stable growth percentile

Nursing Interventions

1. Provide small, frequent meals.
2. Collaborate with dietitian for high-calorie, low-sodium diet.
3. Monitor growth parameters.

Rationale: Children with CHF have increased metabolic demands and fatigue during feeding (Hockenberry & Wilson, 2021).

7.5 Nursing Diagnosis 5: Risk for Electrolyte Imbalance

Related to:

- Diuretic therapy
- ACE inhibitor therapy

Nursing Interventions

1. Monitor serum potassium and sodium regularly.
2. Assess for signs of hypokalemia (muscle weakness, arrhythmias).
3. Educate caregivers regarding medication adherence.

Rationale: Electrolyte imbalance increases risk of life-threatening dysrhythmias (Park, 2021).

7.6 Nursing Diagnosis 6: Anxiety (Child and Family)

Related to:

- Hospitalization
- Chronic cardiac condition

Expected Outcomes

- Verbalization of reduced anxiety
- Active participation in care

Nursing Interventions

1. Provide age-appropriate explanations.
2. Encourage parental presence.
3. Offer psychological support.

Rationale: Family-centered care improves coping and adherence in pediatric chronic illness (Hockenberry & Wilson, 2021).

Summary of Nursing Care Plan

The nursing management of this case focused on:

- Hemodynamic stabilization
- Fluid volume regulation
- Prevention of complications
- Medication safety
- Growth and nutrition support
- Family-centered education

Comprehensive nursing assessment and early intervention were essential in preventing further cardiac decompensation and promoting recovery.

8. Outcomes

After medical stabilization:

- Edema improved
- Vital signs stabilized
- Renal function preserved
- Congestive symptoms reduced

However, moderate-to-severe AR persists, requiring long-term cardiology follow-up and potential future valve intervention.

9. Discussion

This case emphasizes that:

1. Surgical closure of VSD does not eliminate risk of progressive AR.
2. Early detection of valvular complications is critical.
3. CHF in pediatric patients may present with hepatomegaly and jaundice.
4. NT-proBNP is a valuable biomarker in pediatric heart failure monitoring.

5. Multidisciplinary and nursing-driven monitoring significantly improves outcomes.

Long-term prognosis depends on progression of aortic regurgitation and ventricular remodeling.

10. Conclusion

This case illustrates the complex trajectory of congenital heart disease from structural defect to chronic heart failure despite surgical correction. Comprehensive pediatric cardiac nursing care—focusing on hemodynamic stability, medication management, complication prevention, and family education—is fundamental in improving clinical outcomes and quality of life.

Ongoing surveillance of aortic valve function remains essential in patients with subpulmonary VSD and RCC prolapse.

11. Acknowledgments

The authors would like to express their sincere gratitude to the pediatric cardiology team and nursing staff of the Pediatric Cardiology Unit for their professional dedication and collaborative support in the management of this case. Their commitment to excellence in pediatric cardiac care significantly contributed to the successful clinical outcomes described in this study.

We are especially grateful to the patient and his family for their trust, cooperation, and consent to share clinical information for educational and academic purposes. Their willingness to contribute to the advancement of nursing knowledge is deeply appreciated.

The authors also acknowledge the faculty members and clinical instructors who provided academic guidance and constructive feedback during the preparation of this case report. Their expertise strengthened the scholarly rigor and clinical analysis presented in this manuscript.

No external funding was received for the preparation of this case study. The authors declare no conflicts of interest.

12. Ethical Considerations

This case study was conducted in accordance with ethical principles for research involving human participants. Written informed consent was obtained from the patient's parent/legal guardian for the use of anonymized clinical data for academic publication purposes. All identifying information has been removed to ensure confidentiality and privacy protection.

The study adhered to the principles outlined in the Declaration of Helsinki and institutional ethical guidelines for case reporting. As this manuscript presents a single case without experimental intervention, formal institutional review board approval was not required according to institutional policy.

13. Author Contributions

All authors contributed substantially to the intellectual content of this manuscript.

- **Conceptualization and Case Analysis:** Primary author
- **Clinical Data Collection:** Clinical nursing team
- **Literature Review and Theoretical Integration:** Primary author
- **Manuscript Drafting:** Primary author
- **Critical Revision and Final Approval:** All authors

All authors reviewed and approved the final version of the manuscript and agree to be accountable for all aspects of the work.

14. Conflict of Interest Statement

The authors declare that there are no conflicts of interest regarding the publication of this paper.

15. Funding Statement

This study received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

16. References

- Anderson, R. H., Baker, E. J., Penny, D. J., Redington, A. N., & Rigby, M. L. (2020). *Paediatric cardiology* (4th ed.). Churchill Livingstone.
- Brunner, L. S., & Suddarth, D. S. (2022). *Textbook of medical-surgical nursing* (15th ed.). Wolters Kluwer.
- Herdman, T. H., & Kamitsuru, S. (Eds.). (2021). *NANDA International nursing diagnoses: Definitions and classification 2021–2023*. Thieme.
- Hockenberry, M. J., & Wilson, D. (2021). *Wong's nursing care of infants and children* (12th ed.). Elsevier.
- Kliegman, R. M., St. Geme, J. W., Blum, N. J., Shah, S. S., Tasker, R. C., & Wilson, K. M. (2023). *Nelson textbook of pediatrics* (22nd ed.). Elsevier.
- Park, M. K. (2021). *Pediatric cardiology for practitioners* (7th ed.). Elsevier.
- OpenAI. (2026). *ChatGPT (GPT-5 image generation)* [Artificial intelligence software]. <https://chat.openai.com/>
- Thidaratana, L. (2023). *The Holistic Approach in Nursing Care for Person with Congenital Heart Disease*. Khon Kaen University Printing House.

รูปแบบการพัฒนาการรู้ดิจิทัลเพื่อการนิเทศอัจฉริยะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
A Development Model of Digital Literacy for Intelligent Supervision
for School Administrators

ธนกฤต เกตุไชยเลิศ

Thanakrit Ketchaileart

ผู้อำนวยการโรงเรียนกันทรารมณ

Director of Kantrrarom School, Thailand

Corresponding author: Email: thanakritdirector@gmail.com

(Received: March 8, 2026; Revised: March 15, 2026; Accepted: March 18, 2026)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการรู้ดิจิทัลที่ส่งเสริมสมรรถนะการนิเทศอัจฉริยะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล จากการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่า ท่ามกลางวิกฤตความถดถอยทางการเรียนรู้และความซับซ้อนของเทคโนโลยีสมัยใหม่ การนิเทศการศึกษาแบบดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันทั่วถึง บทความนี้จึงนำเสนอรูปแบบการพัฒนาที่เรียกว่า “IDL-Model” ซึ่งบูรณาการหลักการรู้ดิจิทัลตามกรอบ UNESCO และ DQ Institute เข้ากับทฤษฎีการนิเทศแบบเสริมสร้างพลังอำนาจ ประกอบด้วย 4 ระยะหลัก ได้แก่ การประเมินและวิเคราะห์ช่องว่างสมรรถนะ การเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลอง การปฏิบัติการนิเทศด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และการสะท้อนคิดผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เสมือน เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และระบบสารสนเทศมาใช้ในการนิเทศ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การรู้ดิจิทัล; การนิเทศอัจฉริยะ; ผู้บริหารสถานศึกษา; รูปแบบการพัฒนา

Abstract

This academic article proposes a digital literacy development model designed to enhance intelligent supervision competencies for school administrators. Through the synthesis of literature, it is evident that traditional supervision is insufficient for the digital era. The article introduces the “IDL-Model,” integrating frameworks from UNESCO and the DQ Institute with empowerment supervision theory. The model consists of four phases: Assessment and Gap Analysis, Immersive Learning, Data-Driven Practice, and Reflective Coaching. This model aims to empower administrators to leverage AI and data analytics for smarter supervision, leading to sustainable educational enhancement.

Keywords: Digital Literacy; Intelligent Supervision; School Administrators; Development Model

1. บทนำ

สภาวะความผันผวนของโลกยุค BANI World กับผลกระทบต่อระบบการศึกษา ในทศวรรษที่ผ่านมา โลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคที่นิยามด้วยกรอบแนวคิด BANI World (Brittle, Anxious, Nonlinear, Incomprehensible) ซึ่งสะท้อนถึงสภาวะที่โครงสร้างเดิมมีความเปราะบาง (Brittle) สร้างความกังวลใจ (Anxious) มีความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่ไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) และยากเกินกว่าจะทำความเข้าใจ ด้วยตรรกะแบบเดิม (Incomprehensible) สภาวะดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ทั่วโลก โดยเฉพาะการเกิด ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์ที่ผู้เรียน ไม่สามารถพัฒนาสมรรถนะได้ตามเกณฑ์มาตรฐานเนื่องจากข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนในภาวะวิกฤต

จากรายงานของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) พบว่าการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล (Digital Disruption) ไม่ได้เป็นเพียงแค่ทางเลือก แต่เป็น "ความอยู่รอด" ของระบบการศึกษา ทว่าปัญหาพื้นฐาน ที่หยั่งรากลึกคือ ความไม่พร้อมของบุคลากรและระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่ยังยึดติดกับรูปแบบเดิม การนิเทศการศึกษาซึ่งถือเป็นกลไกหลักในการควบคุมคุณภาพการสอน กลับเผชิญกับภาวะชะงักงัน เนื่องจากยังใช้กระบวนการนิเทศแบบตรวจสอบ (Inspection) ตามแนวคิดดั้งเดิมของ Goldhammer (1969) ที่เน้นการ เข้าไปสังเกตชั้นเรียนเป็นครั้งคราว กระบวนการดังกล่าวมักก่อให้เกิดปัญหาความล่าช้าของข้อมูล (Data Lag) เนื่องจากข้อมูลที่รับกว่าจะถูกประมวลผลและส่งกลับไปยังครูผู้สอน ปัญหานี้นี้อาจบานปลายจนไม่สามารถแก้ไขได้ทันเวลาที่ ส่งผลให้การช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียนรู้เป็นไปอย่างล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ

การอุบัติของการนิเทศอัจฉริยะในยุคปัญญาประดิษฐ์ ท่ามกลางวิกฤตนี้ เทคโนโลยีอุบัติใหม่ (Emerging Technologies) ได้สร้างโอกาสครั้งสำคัญในการปฏิรูประบบนิเทศ Luckin (2018) และ Marr (2020) ได้ชี้ให้เห็นถึงอำนาจของปัญญาประดิษฐ์ (AI) และระบบประมวลผลแบบคลาวด์ (Cloud Computing) ในการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้าง "การนิเทศอัจฉริยะ" (Intelligent Supervision) ระบบนี้มีจุดเด่นในการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้และรูปแบบ การสอนได้แบบเรียลไทม์ ทำให้ผู้บริหารเห็นภาพรวมของสถานศึกษาผ่านหน้าจอแสดงผลข้อมูล (Dashboard) ที่แม่นยำ ช่วยให้การตัดสินใจเชิงบริหารเปลี่ยนจากการใช้ "ประสบการณ์ส่วนตัว" (Intuition-based) มาเป็นการใช้ "ข้อมูลเชิงประจักษ์" (Data-driven)

อย่างไรก็ตาม อุปสรรคสำคัญที่ทำให้การนิเทศอัจฉริยะไม่เกิดขึ้นจริงในสถานศึกษาคือ "ช่องว่าง ทางทักษะดิจิทัล" ของผู้นำ ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2561) เน้นย้ำอย่างชัดเจนว่า เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุด จะกลายเป็นสิ่งที่ไร้ค่าหากผู้บริหารสถานศึกษาขาด การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ซึ่งไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ แต่หมายถึงความสามารถในการเลือกสรร ตัดสินใจ และสื่อสารผ่าน สื่อดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมและชาญฉลาด หากผู้บริหารไม่เข้าใจถึงกระบวนการประมวลผลของ AI หรือไม่สามารถตีความข้อมูลจาก Dashboard ได้ การนิเทศอัจฉริยะจะกลายเป็นเพียงการสร้างภาระ ทางเอกสารดิจิทัลเพิ่มขึ้นให้แก่ครูผู้สอนเท่านั้น

ความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการรู้ดิจิทัลเพื่อการเปลี่ยนแปลง บทความทางวิชาการฉบับนี้ จึงมุ่งนำเสนอแนวทางที่เป็นระบบในการแก้ปัญหาดังกล่าว ผ่านการนำเสนอ "รูปแบบการพัฒนาการรู้ดิจิทัลเพื่อการนิเทศอัจฉริยะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา" โดยเป็นการสังเคราะห์ทฤษฎีการนิเทศการศึกษา เข้ากับสมรรถนะดิจิทัลสมัยใหม่ มุ่งเน้นไปที่การสร้างผู้นำที่มีความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence) ที่สามารถเชื่อมโยงเทคโนโลยีเข้ากับศาสตร์การสอนเพื่อสร้างระบบนิเทศที่เสริมพลัง (Empowerment) มากกว่าการควบคุม รูปแบบที่นำเสนอนี้จะไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการพัฒนาทักษะรายบุคคล แต่จะเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาทั้งระบบ เพื่อให้พร้อมรับมือกับความไม่แน่นอนของโลกในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อสังเคราะห์กรอบสมรรถนะการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy Competencies) ที่จำเป็นต่อ การบริหารงาน นิเทศในยุคอัจฉริยะ

2.2 เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาการรู้ดิจิทัล "IDL-Model" ที่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา

2.3 เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและผลกระทบของการนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) มาใช้ในการนิเทศการศึกษา

3. ขอบเขตของบทความ

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา (Content Scope) มุ่งเน้นการบูรณาการ 3 องค์ความรู้หลัก ได้แก่

3.1.1 การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy): เจาะลึกถึงสมรรถนะการใช้ AI, จริยธรรมของข้อมูล (Data Ethics), และการบริหารจัดการความปลอดภัยทางไซเบอร์ในสถานศึกษา

3.1.2 การนิเทศอัจฉริยะ (Intelligent Supervision): ครอบคลุมถึงการใช้ระบบ Cloud Computing, ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ (LMS), และเครื่องมือวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบ Real-time

3.1.3 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา: เน้นที่การเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ในยุคดิจิทัล และการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง (Change Management)

3.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย (Target Group Scope) บทความนี้มุ่งเป้าไปที่ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ) ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นตำแหน่งยุทธศาสตร์หลักที่ทำหน้าที่เป็น "สะพานเชื่อม" ระหว่าง นโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการและการปฏิบัติในชั้นเรียนของครู โดยวิเคราะห์ผ่านบทบาทหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพของ ครูสภาที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายใน

3.3 ขอบเขตด้านกระบวนการ (Process Scope) นำเสนอแนวทางการพัฒนาผ่านรูปแบบ IDL-Model ซึ่งขอบเขต จะเริ่มตั้งแต่วันที่ผู้บริหารเริ่มต้นประเมินตนเอง (Pre-assessment) ไปจนถึงขั้นตอนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้เสมือน (vPLC) เพื่อสะท้อนคิดผลการนิเทศ โดยไม่รวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในเชิงปริมาณ แต่เน้นที่ "การเปลี่ยนผ่าน เชิงสมรรถนะ" ของผู้บริหารเป็นหลัก

3.4 ขอบเขตด้านเทคโนโลยี (Technology Scope) มุ่งเน้นเทคโนโลยีที่เข้าถึงได้จริงในปัจจุบันและเทคโนโลยีอุบัติ ใหม่ในอนาคตอันใกล้ ได้แก่:

3.4.1 Generative AI: เพื่อการออกแบบแผนการนิเทศและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร

3.4.2 Data Dashboard: เพื่อการติดตามความก้าวหน้าของคุณภาพการสอน

3.4.3 Communication Platforms: เพื่อการสื่อสารนิเทศแบบออนไลน์ที่ไม่จำกัดเวลาและสถานที่

4. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Literature Review)

4.1 แนวคิดการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy)

แนวคิดการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

Paul Gilster (1997) ผู้ริเริ่มคำนิยามนี้ โดยมองว่าเป็น "ความสามารถในการเข้าใจและ ใช้สารสนเทศใน หลายรูปแบบจากแหล่งที่หลากหลายนานาชาติ" โดยเน้นที่การคิดวิเคราะห์มากกว่าแค่ทักษะการกดปุ่ม

Eshet-Alkalai (2004) มองว่าเป็น "ทักษะการรอดชีวิต" (Survival Skills) ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 5 มิติ การรู้ภาพ-ข้อความ, การรู้การสืบค้น, การรู้การคิดวิเคราะห์เนื้อหา, การรู้วิธีการใช้ไฮเปอร์เท็กซ์ และการรู้ด้านจริยธรรม

UNESCO (2018) นิยามว่าเป็น "ความสามารถในการเข้าถึง จัดการ เข้าใจ บูรณาการ สื่อสาร ประเมิน และสร้างข้อมูลอย่างปลอดภัยและเหมาะสมผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการทำงาน และประกอบอาชีพ"

Ng (2012) เสนอกรอบแนวคิด 3 มิติ: 1) ด้านเทคนิค (การใช้เครื่องมือ) 2) ด้านพุทธิปัญญา (การคิดวิเคราะห์ ข้อมูล) และ 3) ด้านสังคม-อารมณ์ (จริยธรรมและการปฏิสัมพันธ์ออนไลน์)

Jisc (2014) ให้นิยามว่าเป็น "ขีดความสามารถที่เตรียมพร้อมบุคคลสำหรับการใช้ชีวิต การเรียนรู้ และการทำงานในสังคมดิจิทัล" ซึ่งครอบคลุมถึงอัตลักษณ์ในโลกออนไลน์ (Digital Identity)

ยีน ภู่วรรณ (2560) กล่าวว่า คือความสามารถในการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหา และการสื่อสารอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

ถนอมพร เลหาจรัสแสง (2561) กล่าวว่าคือกระบวนการทางปัญญาที่ใช้เทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการแสวงหา สร้างสรรค์ และสื่อสารสารสนเทศ โดยต้องมีความฉลาดทางดิจิทัล (DQ) ควบคู่ไปด้วย

สำนักงาน ก.พ. (OCSC) ให้นิยามเพื่อการพัฒนาข้าราชการว่า คือ "ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน"

สวทช. (NSTDA) ได้มองว่าเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่การเข้าถึงสื่อ การป้องกันข้อมูลส่วนบุคคล ไปจนถึงการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2562) ได้กล่าว คือความสามารถในการกลั่นกรองและสังเคราะห์ ข้อมูลดิจิทัล เพื่อนำมาสร้างคุณค่าและนวัตกรรมใหม่ๆ ไม่ใช่เพียงแค่การเป็นผู้บริโภคข้อมูลข่าวสารเพียงอย่างเดียว

สรุปได้ว่า การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ในปัจจุบันก้าวข้ามเพียงการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Hard Skills) ไปสู่การมี "กระบวนการคิดวิเคราะห์และการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลอย่างปลอดภัย" (Soft Skills) ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเพื่อนำไปสู่การนิเทศอัจฉริยะ

4.2 แนวความคิดการนิเทศอัจฉริยะ" (Smart Supervision)

เป็นแนวคิดที่ต่อยอดมาจากการนิเทศการศึกษาแบบดั้งเดิม โดยการบูรณาการเทคโนโลยี อุบัติใหม่ เช่น AI, Big Data และระบบอัตโนมัติเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการและพัฒนาครู ต่อไปนี้ เป็นรายชื่อนักวิชาการและหน่วยงาน มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

Glickman, Gordon, และ Ross-Gordon (2017) ได้ให้แนวคิดว่าการนิเทศยุคใหม่ต้องเป็น "Supervision for Smart Teaching" คือกระบวนการใช้ข้อมูลสารสนเทศที่แม่นยำ (Data-driven) มาช่วยให้ครูสามารถตัดสินใจเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนรายบุคคลได้อย่างชาญฉลาด

Michael Fullan (2020) ได้อธิบายว่าการนิเทศอัจฉริยะคือการใช้ "Digital Pedagogy" หรือการนิเทศที่ผู้นิเทศต้องดึงศักยภาพของเทคโนโลยีมาช่วยให้เกิดความร่วมมือ (Collaboration) ในระดับลึก โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้แบบ Real-time

Prof. Rose Luckin (2018) กล่าวว่า การนิเทศอัจฉริยะในมุมมองของ AI คือ "Intelligence Augmentation" หรือการใช้ปัญญาประดิษฐ์มาช่วยศึกษานิเทศกในการ "มองเห็น" รูปแบบการสอนของครู ที่สายตามนุษย์อาจมองข้าม เพื่อให้คำแนะนำที่เฉพาะเจาะจง (Personalized Feedback)

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2562) ได้นิยามว่า การนิเทศอัจฉริยะคือการนิเทศที่อาศัย "Digital-Based Supervision" ผ่านระบบออนไลน์และระบบเครือข่าย เพื่อลดข้อจำกัดด้านระยะทางและเวลา เน้นความคล่องตัว (Agility) และการเข้าถึงทรัพยากรที่ทันสมัย

วัชรรา เล่าเรียนดี (2560) ได้ให้ทัศนะว่าเป็นการนิเทศที่บูรณาการ "Professional Learning Community (PLC)" เข้ากับเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อสร้างระบบการนิเทศที่เน้นการสะท้อนคิด (Reflection) ผ่านหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นข้อมูลดิจิทัล

ถนอมพร เล่าหจรัสแสง (2561) มองในมุมมองของ "Smart Education" ว่าการนิเทศอัจฉริยะต้องประกอบด้วยระบบสนับสนุนการนิเทศที่ใช้ระบบอัตโนมัติ (Automated Support) และการใช้เทคโนโลยี Cloud เพื่อให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำงานร่วมกันได้ทุกที่ทุกเวลา

ประคอง รักษ์วงศ์ (2564) ให้คำนิยามว่าเป็นการนิเทศการศึกษาที่ใช้ "Digital Dashboard" เป็นเครื่องมือหลักในการกำกับติดตามผลเชิงคุณภาพ ทำให้เห็นภาพรวมและจุดวิกฤตที่ต้องเข้าช่วยเหลือครู ได้อย่างทันท่วงที

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ได้ระบุถึงการนิเทศอัจฉริยะว่าเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของ "Smart School Management" ที่เปลี่ยนจากการนิเทศแบบสุ่มตรวจ เป็นการนิเทศแบบเชิงรุก (Proactive) โดยใช้ระบบ Big Data วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูเป็นรายบุคคล

Thomas Guskey (2021) ได้เน้นว่าการนิเทศอัจฉริยะคือการใช้ "High-Quality Evidence" จากระบบจัดเก็บข้อมูลดิจิทัลมาเปลี่ยนกระบวนการประเมินผลจากการตัดสิน (Judgmental) มาเป็นการพัฒนา (Developmental) ที่มีความแม่นยำสูง

UNESCO (2021) ได้ให้คำนิยามกว้างๆ ถึงระบบการนิเทศอัจฉริยะว่าคือการใช้ "AI-Enabled Supervision" ที่สามารถตรวจจับและวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน เพื่อช่วยให้ศึกษานิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่ครูได้อย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพสูงสุด

สรุปได้ว่า การนิเทศอัจฉริยะ (Smart Supervision) หมายถึง "กระบวนการนิเทศที่บูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลขั้นสูง (AI, Big Data, Dashboard) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แม่นยำ และตอบสนองความต้องการรายบุคคล (Personalized) เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ"

4.3 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา

เน้นที่การเป็นผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ในยุคดิจิทัลและการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง (Change Management)

ในมิติของการบริหารการศึกษาที่มุ่งเน้น ผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ในยุคดิจิทัลและการบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลง (Change Management) นักวิชาการได้ให้คำนิยามและแนวคิดที่เชื่อมโยงการบริหารเข้ากับความฉลาดทางเทคโนโลยีไว้ดังนี้

Hallinger (2015) ได้ให้ความหมายว่าคือผู้นำที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ทางวิชาการ โดยใช้ข้อมูล (Data-informed) มาบริหารจัดการหลักสูตรและส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อเทคโนโลยี

Sheninger (2019) ได้นิยามว่า "Digital Leadership" คือผู้นำทางวิชาการที่ใช้โซเชี่ยลมีเดียและเทคโนโลยีเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ สร้างความสัมพันธ์ และเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมโรงเรียน

Fullan (2014) ได้มองว่าเป็น "Learning Leader" ที่ต้องเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ดิจิทัลอย่างลึกซึ้ง เพื่อเป็นต้นแบบและผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียน

Murphy (2013) ให้ความหมายว่าเป็นผู้นำที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะครูและการจัดหาทรัพยากรดิจิทัล เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

Glickman (2017) ได้นิยามว่าเป็นผู้ที่สามารถเชื่อมโยงการนิเทศการสอนเข้ากับ นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี

วีชรา เล่าเรียนดี (2560) ได้ให้ความหมายว่าเป็นผู้บริหารที่มุ่งเน้นการปรับปรุงการเรียน การสอน โดยใช้การนิเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2562) ได้มองว่าเป็นผู้นำยุคใหม่ที่ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ สามารถ นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้าง "ผลิตภาพ" (Productivity) ทางการศึกษา

ถนอมพร เลหาหงส์แสง (2561) ได้นิยามว่าเป็นผู้นำที่ต้องมี "ความฉลาดทางดิจิทัล" (Digital Intelligence) เพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมสารสนเทศ

สวัสดี โพธิ์วัฒน์ (2561) กล่าวว่า ผู้บริหาร คือผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำ ICT มาใช้บริหารงานวิชาการ และส่งเสริมให้ครูใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหาการเรียนรู้อของผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้ให้ความหมายพื้นฐานว่าเป็นผู้ที่มิบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และนิเทศงานวิชาการ ซึ่งในยุคปัจจุบันต้องครอบคลุมถึงการบริหารสื่อดิจิทัล

บทสรุปคือ ผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลไม่ได้หมายถึงเพียงผู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี แต่คือ "ผู้นำที่ใช้เทคโนโลยีเป็นกลยุทธ์ในการยกระดับคุณภาพการสอน" โดยมีหัวใจสำคัญ 3 ด้าน คือ:

1. Visionary: มีวิสัยทัศน์ด้านนวัตกรรม
2. Supportive: สนับสนุนทรัพยากรและสมรรถนะดิจิทัลให้ครู
3. Data-Driven: ใช้ข้อมูลจากการวัดและประเมินผลดิจิทัลมาวางแผนพัฒนาสถานศึกษา

5. รูปแบบการพัฒนา

รูปแบบ IDL-Model (Intelligent Digital Literacy Model) เป็นนวัตกรรมการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่บูรณาการระหว่าง การรู้ดิจิทัลอัจฉริยะ และ การนิเทศเสริมพลัง โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 4 ระยะที่ต่อเนื่องกัน ดังนี้

Phase 1: Diagnostic Assessment (การประเมินเพื่อวินิจฉัยและวางรากฐาน)

ระยะเริ่มต้นมุ่งเน้นการสำรวจ "จุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา" รายบุคคล เพื่อให้การเรียนรู้สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ (Andragogy)

กระบวนการ: ใช้เครื่องมือวัดสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency Tool) ที่อ้างอิงกรอบแนวคิดของ UNESCO และนักวิชาการไทย เพื่อวิเคราะห์ระดับความสามารถในด้าน Big Data และ Dashboard

การประยุกต์ใช้: ระบบจะประมวลผลผ่าน Algorithm เพื่อสร้าง Personalized Learning Path โดยผู้บริหารที่มีทักษะเทคนิคสูงจะได้รับโจทย์ที่เน้นการนำข้อมูลไปวิเคราะห์เชิงลึก ส่วนผู้ที่อยู่ในระดับเริ่มต้นจะได้รับสื่อการเรียนรู้พื้นฐานก่อน

เป้าหมาย: เพื่อให้ผู้บริหารเห็น "ช่องว่างสมรรถนะ" (Competency Gap) ของตนเองและมีความพร้อมในการนำตนเอง (Self-Directed Learning) เข้าสู่กระบวนการพัฒนาในระยะถัดไป

Phase 2: Experiential Simulation (การจำลองประสบการณ์และสร้างทักษะการตัดสินใจ)

การเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติจริงผ่านสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เพื่อสร้าง ความมั่นใจในการใช้ข้อมูลอัจฉริยะ

กระบวนการ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์เป็นฐาน (Scenario-based Learning) โดยผู้วิจัยจะจำลองเหตุการณ์วิกฤตในโรงเรียน เช่น คะแนนสอบตกต่ำผิดปกติ หรือ อัตราการเข้าเรียนที่ลดลงแบบกะทันหัน

กิจกรรม: ผู้บริหารต้องใช้ Intelligent Dashboard จำลองในการสืบค้นหาสาเหตุ (Drill-down Data) และเสนอแนวทางการนิเทศครูผ่านสถานการณ์นั้นๆ

การนิเทศ: ผู้วิจัยจะทำหน้าที่เป็น Facilitator ให้ข้อเสนอแนะแบบ Cognitive Coaching เพื่อปรับจูนกระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูลให้มีความแม่นยำ

Phase 3: Data-Driven Practice (การลงมือปฏิบัติจริงเชิงประจักษ์)

ระยะที่สำคัญที่สุดคือการนำเครื่องมือไปใช้ในบริบทโรงเรียนจริง เพื่อเปลี่ยนการนิเทศ จากความรู้สู่การใช้ข้อมูล

กระบวนการ: ผู้บริหารติดตั้งและใช้งานระบบ Intelligent Dashboard ที่เชื่อมโยงกับข้อมูลจริงในสถานศึกษา (เช่น ผลสัมฤทธิ์, พฤติกรรมนักเรียน, แผนการสอนครู)

กิจกรรมหลัก: การทำ Supervision Cycle ในรูปแบบใหม่ โดยใช้ Dashboard เป็นตัวกลางในการสื่อสารกับครู (Evidence-based Feedback) ช่วยให้ครูเห็นภาพรวมของห้องเรียนตนเองแบบ Real-time

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง: ลดระยะห่างระหว่างการสอนและการนิเทศ (Closing the Supervision Gap) ครูได้รับการนิเทศที่ตรงประเด็นและมีความรู้สึกที่ผู้บริหารได้ช่วยเหลือสนับสนุนอย่างแท้จริง (Empowerment)

Phase 4: Collaborative Reflection (การสะท้อนคิดร่วมกันและสร้างคลังความรู้)

การตกผลึกประสบการณ์เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กร

กระบวนการ: การจัดตั้งชุมชนวิชาชีพเสมือน (virtual Professional Learning Community: vPLC) ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อให้ผู้บริหารจากต่างบริบทมาแลกเปลี่ยนเทคนิคการใช้ข้อมูล

การสกัดบทเรียน: ใช้เทคนิค After Action Review (AAR) เพื่อถอดความรู้ที่ฝังอยู่ในตัว (Tacit Knowledge) ของผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ

คลังความรู้อัจฉริยะ: บทเรียนที่ได้จะถูกรวบรวมเป็น "กรณีศึกษาแบบวิดีโอ" หรือ "คู่มือแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ" (Best Practice) เก็บไว้ในระบบคลาวด์เพื่อให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถเข้ามาศึกษาต่อได้อย่างตลอดเวลา

6. ผลลัพธ์เชิงคุณภาพจากการประยุกต์ใช้รูปแบบ

จากการวิเคราะห์แนวทางการนำรูปแบบ IDL-Model ไปใช้ในบริบทสถานศึกษา สามารถจำแนกผลลัพธ์เชิงคุณภาพที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้ 3 มิติหลัก

6.1 การก้าวข้ามขีดจำกัดด้านเวลาและสถานที่ (Ubiquitous Supervision)

เมื่อผู้บริหารประยุกต์ใช้แนวคิด Cloud Computing และ Dashboard สารสนเทศ (Marr, 2020) ผลลัพธ์ที่เด่นชัดคือการเปลี่ยน "การนิเทศแบบกายภาพ" สู่ "การนิเทศแบบทุกที่ทุกเวลา"

พฤติกรรมที่เปลี่ยนไป: ผู้บริหารไม่ต้องรอการเดินตรวจเยี่ยมห้องเรียนตามตาราง เพียงอย่างเดียว แต่สามารถเข้าถึงหลักฐานการเรียนรู้ (Learning Artifacts) ของนักเรียนผ่านระบบ Cloud ได้แบบเรียลไทม์

ความยืดหยุ่น: ช่วยลดภาระงานด้านเอกสารและเพิ่มเวลาในการ "ปฏิสัมพันธ์เชิงลึก" กับครูผู้สอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Dede (2011) ที่ว่าเทคโนโลยีอุบัติใหม่ช่วยขยายขอบเขตของ การสื่อสารให้มีความต่อเนื่องและมีความหมายมากขึ้น

6.2 การเปลี่ยนความสัมพันธ์จากการตรวจสอบสู่การหนุนเสริม (Empowerment Shift)

ผลลัพธ์เชิงคุณภาพที่สำคัญที่สุดคือการลด "ภาวะแรงต้าน" (Resistance to Supervision)

การใช้ข้อมูลลดอคติ: การที่ผู้บริหารใช้ Data Analytics มาเป็นฐานในการสนทนาวิชาการ ทำให้ครูผู้สอนรู้สึกว่าการนิเทศมีความเป็นกลาง (Objectivity) และไม่ได้เกิดจากความรู้สึกส่วนตัว

การเสริมสร้างพลังอำนาจ: ผลลัพธ์นี้สะท้อนทฤษฎี Empowerment Supervision ของ Lambert (2003) ที่เปลี่ยนบทบาทผู้บริหารจาก "ผู้ประเมิน" เป็น "ผู้สนับสนุน" (Partner in Learning) ทำให้ครูมีความกล้าที่จะทดลองนวัตกรรมใหม่ๆ ในชั้นเรียนโดยไม่กลัวความผิดพลาด

7. การอภิปรายผล

การอภิปรายผลในส่วนนี้มุ่งเน้นการเชื่อมโยงความสำเร็จของรูปแบบ IDL-Model เข้ากับรากฐานทางทฤษฎีที่ได้นำเสนอไว้ในตอนต้น

7.1 การรู้ดิจิทัลในฐานะตัวเร่งการตัดสินใจเชิงยุทธศาสตร์

จากการสังเคราะห์พบว่าผู้บริหารที่ได้รับการพัฒนาตามรูปแบบนี้มีระดับการรู้ดิจิทัล ในขั้น Digital Transformation (Martin, 2008) ซึ่งสูงกว่าระดับการใช้งานทั่วไป การอภิปรายชี้ให้เห็นว่า เมื่อผู้บริหารเข้าใจโครงสร้างของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ตามแนวคิดของ Luckin (2018) พวกเขา จะสามารถใช้ AI ในการ "คัดกรองปัญหา" (Problem Screening) เช่น การจำแนกกลุ่มผู้เรียนที่มีความเสี่ยงต่อภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ได้อย่างแม่นยำ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาวิกฤตการศึกษาในระดับโครงสร้าง มากกว่าการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

7.2 พลังของการสะท้อนคิดออนไลน์และความยั่งยืนของวิชาชีพ

การที่ IDL-Model บรรลุระยะที่ 4 เรื่อง Reflective Coaching ผ่าน vPLC เป็นการยืนยันถึงความสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ผู้ใหญ่ของ Knowles (1980) และวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ของ Kolb (1984) * การอภิปรายผล: พบว่าการสะท้อนคิดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลช่วยให้เกิดการ "สะสมองค์ความรู้" (Knowledge Management) ที่เป็นระบบ ข้อมูลการนิเทศจะไม่สูญหายแต่จะถูกจัดเก็บเพื่อใช้ในการวางแผนพัฒนาครูรายบุคคล (Personalized Professional Development) ในปีการศึกษาถัดไป ซึ่งถือเป็นการขับเคลื่อนสถานศึกษาด้วยข้อมูลอย่างแท้จริง

7.3 ความท้าทายเชิงจริยธรรมในโลกนิเทศอัจฉริยะ

ในการอภิปรายผลต้องระบุถึงประเด็นที่ควรระวังตามแนวคิดของ Selwyn (2019) เรื่อง Data Ethics คือ แม้เทคโนโลยีจะช่วยให้เห็นข้อมูลเชิงลึก แต่ผู้บริหารต้องตระหนักถึง "จริยธรรมดิจิทัล" (Digital Ethics) ตามกรอบของ DQ Institute (2019) โดยเฉพาะความสมดุลระหว่างการติดตามผลการสอนกับการเคารพความเป็นส่วนตัวและความเป็นอิสระทางวิชาชีพของครู (Teacher Agency) เพื่อให้การนิเทศอัจฉริยะเป็นเครื่องมือในการ "พัฒนา" ไม่ใช่การ "สอดส่อง" (Surveillance)

8. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รูปแบบการพัฒนาการรู้ดิจิทัลเพื่อการนิเทศอัจฉริยะ (IDL-Model) ที่นำเสนอในบทความนี้ คือนวัตกรรมเชิงกระบวนการที่มุ่งแก้ปัญหา "คอขวด" ของการบริหารสถานศึกษาในยุค BANI World โดยเปลี่ยนบทบาทผู้บริหารจากการเป็นผู้กำกับดูแลแบบเดิม สู่การเป็น "ผู้นำร่วมเรียนรู้อัจฉริยะ" (Intelligent Co-Learner Leader) หัวใจสำคัญของรูปแบบนี้คือการใช้ การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) เป็นฐานในการขับเคลื่อนเทคโนโลยีอุบัติใหม่ (AI, Big Data, Cloud) เพื่อสร้างระบบนิเทศที่ "เห็นผลทันที แม่นยำ และเสริมพลัง" ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ยืนยันว่า IDL-Model ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับสมรรถนะรายบุคคลของผู้บริหารตามมาตรฐานวิชาชีพเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมองค์กร ทำให้สถานศึกษากลายเป็น "นิเวศการเรียนรู้ดิจิทัล" ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างยั่งยืน

9. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อให้รูปแบบ IDL-Model เกิดผลสัมฤทธิ์ในวงกว้างและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและ แผนปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางเชิงนโยบายดังนี้

9.1 การบูรณาการในระดับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท

การเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ด้านทรัพยากรมนุษย์: กระทรวงศึกษาธิการควรบรรจุ "สมรรถนะการนิเทศอัจฉริยะ" เป็นหนึ่งในเกณฑ์มาตรฐานการประเมินวิทยฐานะใหม่ (Performance Agreement: PA) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนผ่านจากการใช้เอกสารสู่การใช้ Dashboard สารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม

การสร้างนิเวศข้อมูล (Data Ecosystem): หน่วยงานระดับนโยบายต้องเร่งพัฒนา "ระบบคลาวด์ข้อมูลการศึกษาแห่งชาติ" (National Educational Big Data) ที่มีความมั่นคงปลอดภัย และเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ (Data Analytics) ได้ตามแนวคิดของ Marr (2020) โดยไม่ต้องเริ่มต้นสร้างระบบเองทั้งหมด

9.2 การขับเคลื่อนเชิงปฏิบัติการในระดับเขตพื้นที่และสถานศึกษา

การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์จากหน่วยกลาง: ศึกษานิเทศก์ในระดับเขตพื้นที่ควรปรับบทบาทเป็น "Digital Coach" ที่สนับสนุนการใช้ IDL-Model ในโรงเรียน มากกว่าการเป็นผู้ตรวจประเมิน เพื่อสร้าง ความไว้วางใจและความเป็นอิสระทางวิชาการตามแนวคิด Empowerment Supervision ของ Lambert (2003)

การลงทุนในทุนมนุษย์อัจฉริยะ: ควรจัดตั้ง "ศูนย์นวัตกรรมการนิเทศอัจฉริยะ" ในระดับ กลุ่มโรงเรียนเพื่อเป็นพื้นที่ทำ vPLC และแลกเปลี่ยนกรณีศึกษา (Case Studies) ในการใช้ AI ช่วยนิเทศ การสอน สอดคล้องกับทฤษฎี Connectivism ของ Siemens (2005)

9.3 การกำกับดูแลจริยธรรมข้อมูลดิจิทัล

การประกาศมาตรฐานจริยธรรมดิจิทัล (Digital Ethics Standard): รัฐบาลและกระทรวง ต้นสังกัดต้องออกข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ AI และข้อมูลส่วนบุคคลในสถานศึกษา เพื่อป้องกันไม่ให้การนิเทศอัจฉริยะกลายเป็นเครื่องมือในการสอดส่อง แต่เป็นเครื่องมือในการ "คุ้มครองสิทธิการเรียนรู้" ของนักเรียนและ "ส่งเสริมวิชาชีพ" ของครู ตามกรอบของ DQ Institute (2019)

10. เอกสารอ้างอิง

- ถนอมพร เล่าหจรัสแสง. (2561). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- (2561). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (หมายเหตุ: ตรวจสอบการสะกดนามสกุลระหว่าง "เล่าหจรัสแสง" และ "เล่าหจรัสแสง" ตามเอกสารจริง).
- ประคอง รักษ์วงศ์. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศอัจฉริยะเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ดิจิทัล. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการศึกษา*.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2562). *การศึกษา 4.0 เป็นมากกว่าการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2562). *ความเป็นผู้นำทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยีน ภู่วรรณ. (2560). *การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักคอมพิวเตอร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชา เล่าเรียนดี. (2560). *กลยุทธ์การนิเทศการสอนและโค้ชเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สวัสดิ์ โพธิวัฒน์. (2561). *ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.). (2563). *กรอบทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการ และบุคลากรภาครัฐ*. กรุงเทพฯ: ก.พ.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.). (2562). *ทักษะความเข้าใจ และใช้เทคโนโลยีดิจิทัล*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.nstda.or.th>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2561/2562: การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: פרקหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *แนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยสู่ยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2562). *ทิศทางใหม่การนิเทศการศึกษา: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. แพร่: กรีนดีไซน์.
- Dede, C. (2011). *Emerging Technologies, Emerging Practices*. National Association of Secondary School Principals.
- DQ Institute. (2019). *DQ Global Standards Report 2019: Common Framework for Digital Literacy, Skills and Readiness*. [Online]. Available: <https://www.dqinstitute.org>.
- Eshet-Alkalai, Y. (2004). Digital Literacy: A Conceptual Framework for Survival Skills in the Digital Era. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*.
- Fullan, M. (2014). *The Principal: Three Keys to Maximizing Impact*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Fullan, M. (2020). *The New Meaning of Educational Change*. Teachers College Press.
- Gilster, P. (1997). *Digital Literacy*. New York: Wiley Computer Pub.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2017). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. Pearson.
- Guskey, T. R. (2021). *Implementing Mastery Learning*. Corwin Press.
- Hallinger, P. (2015). *Assessing Instructional Leadership with the Principal Instructional Management Rating Scale*. New York: Springer.

- Jisc. (2014). *Developing digital literacies*. [Online]. Available: <https://www.jisc.ac.uk>.
- Knowles, M. S. (1980). *The Modern Practice of Adult Education: From Pedagogy to Andragogy*. New York: Cambridge Adult Education.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotter, J. P. (2012). *Leading Change*. Boston: Harvard Business Review Press.
- Lambert, L. (2003). *Leadership Capacity for Lasting School Improvement*. Alexandria, VA: ASCD.
- Luckin, R. (2018). *Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education in the 21st Century*. London: UCL Press.
- Marr, B. (2020). *Big Data in Practice: How 45 Successful Companies Used Big Data Analytics to Deliver Extraordinary Results*. Wiley.
- Martin, A. (2008). Digital Literacy and the “Digital Society”. In *Digital Literacies: Concepts, Policies and Practices*. Peter Lang Publishing.
- Murphy, J. (2013). *The Resilient School Leader*. Corwin Press.
- Ng, W. (2012). Can we teach digital literacy? The generation Z digital learner. *Computers & Education*.
- Selwyn, N. (2019). *Should Robots Replace Teachers?: AI and the Future of Education*. Cambridge: Polity Press.
- Sheninger, E. (2019). *Digital Leadership: Changing Paradigms for Changing Times*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Siemens, G. (2005). Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*.
- UNESCO. (2018). *A Global Framework of Reference on Digital Literacy Skills for Indicator 4.4.2*. Montreal: UNESCO Institute for Statistics.
- UNESCO. (2021). *AI and education: Guidance for policy-makers*. Paris: UNESCO Publishing.

การบูรณาการระบบการจัดการคุณภาพการศึกษาสมัยใหม่สู่ความเป็นเลิศในอนาคตยุค 5.0
Integrating Modern Educational Quality Management Systems towards Future Trends
in the Education 5.0 Era

ประภัสสร สรวนรัมย์

Prapatsorn Saruanram

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

Deputy Director of Buriram Primary Educational Service Area Office 2, Thailand

Corresponding author Email saruanram@gmail.com

(Received: January 12, 2026; Revised: March 15, 2026; Accepted: March 18, 2026)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ใช้รูปแบบวิจัยเอกสารมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการบูรณาการระบบการจัดการคุณภาพการศึกษาสมัยใหม่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล โดยเน้นการวิเคราะห์วิวัฒนาการทางการศึกษาจากยุค 1.0 จนถึงยุค Education 5.0 ที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์ (AI) เนื้อหาครอบคลุมการประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารคุณภาพแบบองค์รวม (TQM) และการใช้วงจร PDCA เพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กร พร้อมทั้งนำเสนอองค์ประกอบของระบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ 7 ประการ (7 Pillars of Excellence) และแนวทางการพัฒนาครูในรูปแบบ NEO-COACH นอกจากนี้ยังสรุปทิศทางและภาพอนาคตการศึกษาไทย พ.ศ. 2573 ผ่านปัจจัยขับเคลื่อน 5 ด้าน ได้แก่ การกระจายอำนาจ ความเข้มแข็งของมาตรฐาน การหยั่งรากคุณธรรม การยกระดับสมรรถนะสากล และการพลิกพลังครู เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในการนำองค์กรสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืนในยุคเทคโนโลยีอัจฉริยะ

คำสำคัญ : การจัดการคุณภาพการศึกษา; TQM, Education 5.0; ภาพอนาคตการศึกษาไทย 2573

Abstract

This academic article aims to present an integrated approach to modern educational quality management systems amidst digital transformation. It analyzes the evolution of education from Education 1.0 to Education 5.0, driven by Artificial Intelligence (AI). The content covers the application of Total Quality Management (TQM) and the PDCA cycle to foster an organizational quality culture. It further discusses the Seven Pillars of Excellence in educational management and the NEO-COACH development model for modern teachers. Additionally, the article outlines the outlook and future trends for Thai education in 2030 (B.E. 2573) through five key drivers decentralization, strengthening standards, deep-rooted values, upgrading global competencies, and teacher empowerment. This serves as a strategic guideline for educational administrators and personnel to lead organizations toward sustainable success in the era of smart technology.

Keywords : Educational Quality Management; TQM, Education 5.0; Thailand Education Outlook 2030

1. บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านสู่การศึกษา 5.0 (Education 5.0) โลกการศึกษากำลังเผชิญกับคลื่นความเปลี่ยนแปลงที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ขั้นสูง (Generative AI) และระบบการเรียนรู้แบบปรับเปลี่ยนตามบุคคล (Adaptive Learning) ซึ่งมุ่งเน้นการสร้าง "พลโลก" ที่มีสมรรถนะล้ำหน้า (กุหลาบ ปุริสาร, 2567) อย่างไรก็ตาม การจะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศในอนาคตท่ามกลางความผันผวนนี้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพียงการจัดการเทคโนโลยีที่ทันสมัยเท่านั้น แต่หัวใจสำคัญคือการมีระบบการจัดการคุณภาพที่เข้มแข็งและยืดหยุ่นเพียงพอที่จะรองรับนวัตกรรมเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จากแนวคิดการบริหารจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management TQM) ซึ่งมีรากฐานมาจากแนวคิดของปรมาจารย์ด้านคุณภาพอย่าง Deming และ Juran ที่เน้น "การทำสิ่งที่ถูกต้องตั้งแต่ครั้งแรกและในทุก ๆ ครั้ง" (พงกะพรรณ คะกลมทอง, ม.ป.ป.) ได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับมาตรฐานสถานศึกษา TQM ไม่ใช่เพียงแค่เครื่องมือในการตรวจสอบ แต่คือปรัชญาการบริหารที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง (มินตรา จันทรเสถียร และคณะ, ม.ป.ป.) การบูรณาการ TQM เข้ากับบริบทการศึกษาสมัยใหม่ยุค 5.0 จึงต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สามารถโน้มน้าวใจและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (อดิพล เปียทอง, 2559) พร้อมทั้งใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเป็นฐานในการตัดสินใจและปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

ความท้าทายประการสำคัญของสถานศึกษาคือ "จะอย่างไรให้คุณภาพการศึกษายังคงอยู่และพัฒนาขึ้นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้?" คำตอบอยู่ที่การสร้าง "ระบบการจัดการคุณภาพการศึกษาสมัยใหม่" ซึ่ง กุหลาบ ปุริสาร (2567) ได้ชี้ให้เห็นว่าเป็นหัวใจหลักในการสร้างกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การจัดการคุณภาพในมิตินี้ไม่ใช่เพียงการทำตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ตายตัว แต่คือการสร้างระบบที่สามารถ "ปรับตัวและรับมือ" (Resilience & Adaptability) ต่อสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้อย่างเป็นระบบ

บทความฉบับนี้จึงมุ่งวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการบูรณาการระบบการจัดการคุณภาพการศึกษาสมัยใหม่สู่ความเป็นเลิศในอนาคตยุค 5.0 โดยการผสมผสานหลักการบริหารคุณภาพแบบองค์รวมเข้ากับเทคโนโลยีการศึกษายุคใหม่ เพื่อสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และสร้างความยั่งยืนให้แก่สถานศึกษาไทยในระดับสากลสืบต่อไป โดยเฉพาะการนำแนวทางแบบ NEO-COACH มาปรับใช้กับครูยุคใหม่ เพื่อยกระดับสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน และมั่นใจได้ว่าเยาวชนไทยจะเติบโตขึ้นเป็น "พลโลก" ที่มีทั้งทักษะดิจิทัล สมรรถนะที่สูง และคุณธรรมที่ยั่งยืน พร้อมเผชิญหน้ากับภาพอนาคตในปี พ.ศ. 2573 และปีต่อๆ ไปได้อย่างมีคุณภาพ

2. วิวัฒนาการและบริบทการศึกษาจาก 1.0 ถึง 5.0

การจัดการศึกษาในระดับสากลมีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการก้าวเข้ามาของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการแบ่งยุคสมัยทางการศึกษา ดังนี้ (Sanjay Chakraborty, 2024)

1. Education 1.0 ยุคการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (Teacher-Centered) เป็นยุคก่อนช่วงปี ค.ศ. 1990 ที่เน้น "ครูเป็นศูนย์กลาง" การเรียนการสอนเกิดขึ้นในห้องเรียนแบบเผชิญหน้า (Face-to-Face) โดยใช้กระดานดำและตำราเรียนเป็นหลัก ครูทำหน้าที่เป็นผู้ส่งมอบความรู้เพียงฝ่ายเดียว (Lecturing) การวัดผลเป็นแบบมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด และยังไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการเรียนรู้

2. Education 2.0 ยุคเริ่มต้นของอินเทอร์เน็ต (Internet-Based Learning) ในช่วงทศวรรษที่ 1990 - 2000 เริ่มมีการนำคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตพื้นฐานเข้ามาใช้ในสถานศึกษา เกิดแนวคิด "การเรียนรู้แบบร่วมมือ" (Collaborative Learning) ผู้เรียนเริ่มเข้าถึงแหล่งข้อมูลออนไลน์เบื้องต้นได้ ทำให้บทบาทของครูเริ่มเปลี่ยนจากผู้สอนเพียงคนเดียว มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการใช้เครื่องมือดิจิทัลเบื้องต้น

3. Education 3.0 ยุคการเรียนรู้ด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning & Personalized Learning) ระหว่างปี 2000 - 2010 เป็นยุคทองของ E-learning และซอฟต์แวร์ทางการศึกษา ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดียและแพลตฟอร์มออนไลน์ได้ด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้เริ่มมีความเป็น "ส่วนตัว" (Personalized) มากขึ้น ผู้เรียนสามารถเลือกสืบค้นความรู้ตามความสนใจ และเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในเครือข่ายสังคมออนไลน์

4. Education 4.0 ยุคแห่งนวัตกรรมและการเรียนรู้เสมือนจริง (Innovation & VR) ในช่วงปี 2010 - 2020 เน้นการนำนวัตกรรมขั้นสูงมาใช้ เช่น ระบบการเรียนรู้ที่ปรับตัวตามความสามารถของผู้เรียน (Adaptive Learning) เทคโนโลยีความจริงเสมือน (Virtual Reality VR) และความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality AR) เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เสมือนจริงและไร้พรมแดน และ

5. Education 5.0 ยุคปัญญาประดิษฐ์และมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Smart Teaching & Learning) คือยุคปัจจุบันและอนาคต (2024 เป็นต้นไป) ที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่างมนุษย์และ AI อย่างชาญฉลาด มีการใช้เครื่องมืออย่าง GenAI, ChatGPT และ Large Language Models (LLM) เข้ามาเป็น "เพื่อนคู่คิด" (Co-pilot) ในการเรียนรู้ บทบาทของครูจะเปลี่ยนไปเป็น NEO-COACH อย่างเต็มรูปแบบ โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) ความคิดสร้างสรรค์ และความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ AI ยังมาทดแทนมนุษย์ไม่ได้

สามารถสรุปเป็นภาพที่ 1 แสดงวิวัฒนาการและบริบทการศึกษาจาก 1.0 ถึง 5.0 ดังภาพต่อไปนี้

TABLE I: Transition from Education 1.0 to Education 5.0 in the context of AI

Education Phase	Year	Characteristics	Role of AI
Education 1.0	Before 1990s	Teacher centered board learning, Standardized testing and minimal technology use	Absence of AI
Education 2.0	1990s-2000s	Introduction of classical machines and Internet, Collaborative learning, basic online resources	Basic digital tools, no AI
Education 3.0	2000s-2010s	Personalized learning paths, Hybrid learning (in-person + online), Increased use of educational software	Early AI applications for customization
Education 4.0	2010s-2020s	Adaptive machine learning, Real-time data analytics, Experiential learning (Virtual reality, simulations)	Advanced AI for real-time adaptation and analytics
Education 5.0	2020s-Present	Smart teaching and learning, Life-long, inclusive, and accessible education, AI-driven autonomous learning platforms	AI deeply integrated into personalized learning, generative learning, large language model (LLM), explainable AI

ภาพที่ 1 วิวัฒนาการและบริบทการศึกษาจาก 1.0 ถึง 5.0

(ที่มา : Sanjay Chakraborty, 2024)

3. ความหมายของการจัดการคุณภาพโดยรวม (TQM)

มีนักวิชาการไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายของการจัดการคุณภาพโดยรวม ดังนี้

วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2553) กล่าวว่า การจัดการคุณภาพโดยรวม คือ ปรัชญาและเทคนิคการบริหารจัดการที่เน้นความต้องการของลูกค้าและคุณภาพเป็นศูนย์กลาง โดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น (2554) กล่าวว่า การจัดการคุณภาพโดยรวม คือระบบบริหารจัดการในทุกกระบวนการที่เน้นคุณภาพ มีนโยบายชัดเจน และบูรณาการความพอใจของผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง

Feigenbaum (1987) เสนอแนวคิดการควบคุมคุณภาพโดยรวม (TQC) ที่มุ่งเน้นปัจจัย 9 ประการ (9 M's) เพื่อสร้างคุณภาพในการผลิตสินค้าและบริการ

Hradesky (1995) กล่าวว่า การจัดการคุณภาพโดยรวม เป็นปรัชญา ชุดเครื่องมือ และกระบวนการที่มุ่งเน้นให้บุคลากรพึงพอใจและมีการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

Evans & Lindsay (2008) สรุปใจความสำคัญ 3 ประการของการจัดการคุณภาพโดยรวม คือ การมุ่งเน้นลูกค้า การมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม และการมุ่งเน้นที่กระบวนการเพื่อการเรียนรู้ในองค์กร

สรุปได้ว่า การจัดการคุณภาพโดยรวม หมายถึง ระบบหรือปรัชญาการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นความต้องการของลูกค้าและคุณภาพเป็นศูนย์กลาง โดยอาศัยความร่วมมือและแรงกายแรงใจของบุคลากรทุกคนในองค์กรเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการวางแผนกลยุทธ์และนโยบายที่ชัดเจนเพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้แก่ผู้รับบริการ อันจะนำไปสู่การสร้างคุณค่าที่ยั่งยืนให้แก่ทั้งองค์กรและสังคมโดยรวม

4. แนวคิดการบริหารคุณภาพแบบองค์รวม (Total Quality Management TQM)

การบริหารคุณภาพแบบองค์รวม หรือ TQM ในบริบทของการศึกษาศูนย์ใหม่ ไม่ได้เป็นเพียงเทคนิคการบริหารจัดการ แต่เป็น "ปรัชญาและวัฒนธรรมองค์กร" ที่มุ่งเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการบูรณาการความร่วมมือจากบุคลากรทุกระดับเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีรายละเอียดเจาะลึกดังนี้

1. หลักการพื้นฐานของ TQM

การจัดการคุณภาพแบบองค์รวม (Total Quality Management: TQM) หมายถึง แนวคิดการจัดการโดยรวมที่มุ่งเน้นการปรับปรุงทุกหน้าที่งานในองค์กรอย่างต่อเนื่อง (Kaynak, 2003) เริ่มใช้เป็นที่แรกๆ ที่ประเทศญี่ปุ่นในการจัดการการผลิต ต่อมาได้รับการยอมรับไปทั่วโลกและแพร่ขยายสู่การจัดการธุรกิจบริการ โดยการจัดการคุณภาพแบบองค์รวมคือการผสมผสานหลักการ แนวคิดเทคนิคและกระบวนการปฏิบัติ โดยส่งเสริมให้เกิดการมุ่งเน้นผู้รับบริการ เพื่อบรรลุคุณภาพในระดับสากล ปัจจุบันการจัดการคุณภาพแบบองค์รวมยังไม่มีรูปแบบตายตัว และถือเป็นศาสตร์ที่ยังต้องศึกษาวิจัยกันต่อไป (Dahlgard et al., 1998)

การจัดการคุณภาพแบบองค์รวมถือเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและผลประกอบการ องค์กรจำเป็นต้องจัดการ 2 องค์ประกอบหลัก (Vouzaz and Psychogios, 2007) ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านนุ่ม (Soft) ได้แก่ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร เช่น แนวคิดการจัดการ นโยบายการบริหาร ความเป็นผู้นำ การมุ่งเน้นลูกค้าเป็นศูนย์กลาง เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านแข็ง (Hard) ได้แก่ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือ เทคนิค และเทคโนโลยี เช่น การจัดการกระบวนการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ รายงานด้านคุณภาพ เป็นต้น

2. วงจรคุณภาพ (PDCA Cycle) ในการจัดการเรียนรู้

ในระบบ TQM ของสถานศึกษาสมัยใหม่ วงจร PDCA จะถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างเข้มข้น ได้แก่

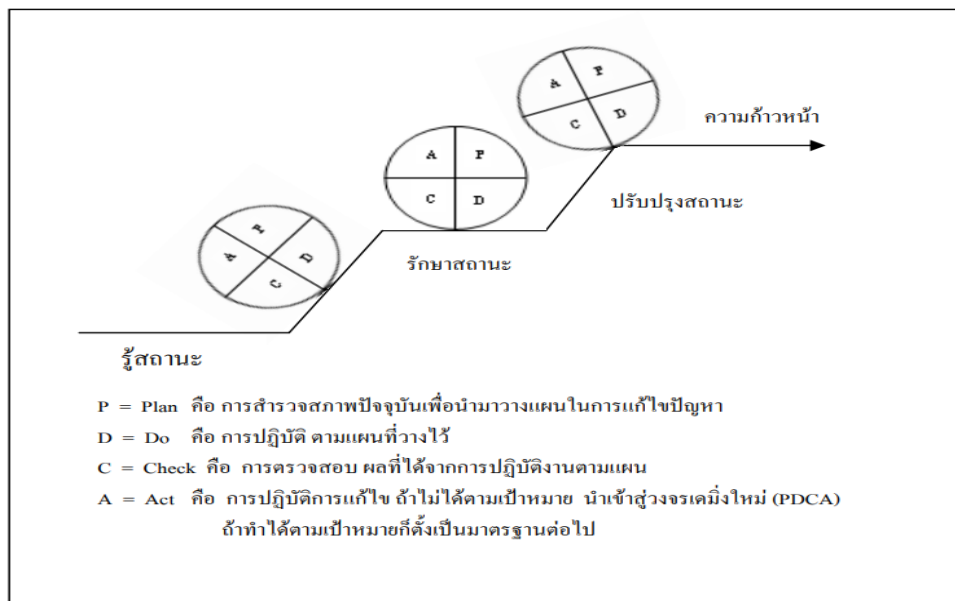
2.1 P (Plan) การวางแผนการสอนและแผนยุทธศาสตร์สถานศึกษาโดยอ้างอิงจากข้อมูลสมรรถนะผู้เรียน

2.2 D (Do) การนำแผนไปปฏิบัติจริง เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการใช้เทคโนโลยี Education 5.0

2.3 C (Check) การวัดและประเมินผล ไม่ใช่เพียงคะแนนสอบ แต่รวมถึงการประเมินตามสภาพจริง และการใช้ระบบดัชนีชี้วัด (KPI)

2.4 A (Act) การนำผลจากการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อหาสาเหตุของปัญหา และปรับปรุงแผนงานในรอบถัดไป

สามารถแสดงการประยุกต์ใช้ TQM ร่วมกับวงจร PDCA ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการประยุกต์ใช้ TQM ร่วมกับวงจร PDCA

ที่มา : Deming, 1986 อ้างถึงใน สุนทร (2542)

6. องค์ประกอบของระบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศ (7 Pillars of Excellence)

การก้าวไปสู่การเป็นสถานศึกษาชั้นนำในยุคดิจิทัล 5.0 ไม่ใช่เพียงการปรับปรุงส่วนใดส่วนหนึ่ง แต่เป็นการวางรากฐานการบริหารที่แข็งแกร่งและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ ทั้ง 7 ด้านนี้เปรียบเสมือนเฟืองที่ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกัน เพื่อเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาแบบดั้งเดิมสู่ "องค์กรแห่งความเป็นเลิศ" ที่มีความคล่องตัว (Agility) และสามารถส่งมอบคุณค่าให้แก่ผู้เรียนได้อย่างยั่งยืนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ดังนี้ (อารีย์ วีระเจริญ, 2564)

1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (Leadership) ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ในบริบทของยุค 5.0 ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี (Digital Leadership) เพื่อสนับสนุนการนำนวัตกรรมมาใช้ในสถานศึกษา

2. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) คือการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาผ่านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่ตอบโจทย์ความต้องการในอนาคต แผนกลยุทธ์ต้องมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามพลวัตของการศึกษาในอนาคต (พ.ศ. 2573) และสอดคล้องกับมาตรฐานระดับสากล

3. ด้านการบริหารจัดการ (Management) เน้นการจัดโครงสร้างองค์กรและการบริหารงานที่เป็นระบบ โดยใช้ทฤษฎีระบบ (Systems Theory) และวงจรคุณภาพ PDCA มาประยุกต์ใช้ มีการใช้ระบบสารสนเทศ (Data-driven Management) และตัวชี้วัดผลงานหลัก (KPIs) เพื่อกำกับติดตามการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและโปร่งใส

4. ด้านการพัฒนาบุคลากร (Staff Development) มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อปรับบทบาทจากผู้สอนมาเป็น "NEO-COACH" ที่มีความเชี่ยวชาญทั้งในเนื้อหาวิชาและทักษะการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการจัดการเรียนรู้

5. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activity Management) คือหัวใจของการพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการเรียนรู้รายบุคคล (Personalized Learning) ที่ตอบสนองความถนัดของนักเรียนแต่ละคน มีการใช้สื่อ นวัตกรรม และแพลตฟอร์มดิจิทัลสมัยใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่จำเป็นและคุณลักษณะการเป็น "พลโลก"

6. ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง (Student & Stakeholder Focus) เป็นการบริหารจัดการที่ยึดเอาความต้องการของผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง (Customer Focus) สถานศึกษาต้องมีระบบรับฟังความคิดเห็น และสร้างความพึงพอใจ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาให้ตรงใจและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชน

7. ด้านการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ (Partnership Development) การมุ่งสู่ความเป็นเลิศไม่สามารถทำได้โดยลำพัง แต่ต้องสร้างพลังร่วม (Synergy) กับเครือข่าย ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และสถานศึกษาอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อระดมทรัพยากรและแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรมทางการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน

7. กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อสร้างพลเมืองดิจิทัลด้วยรูปแบบ NEO-COACH

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในยุคดิจิทัลมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนบทบาทของครูจาก "ผู้ถ่ายทอดความรู้" (Instructor) สู่การเป็น "ผู้ชี้แนะและผู้อำนวยความสะดวก" (NEO-COACH) เพื่อปลูกฝังสมรรถนะการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ดี (Digital Citizenship) ให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และมีจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นประชากรที่มีคุณภาพและสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างยั่งยืน โดยมีโครงสร้างสำคัญดังนี้ (วรพล ศรีเทพ และนรินทร์ วัฒนปัญญา, 2567)

1. หลักการพื้นฐาน (3 หลักการ)

1. การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วม (Active Learning and Engagement) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทหลักในกระบวนการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจและศักยภาพรายบุคคล เช่น การทำโครงงานและการแก้ไขปัญหาจริง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา (Mentor)

2. การพัฒนาทักษะดิจิทัลและการตัดสินใจ (Digital Skills and Decision Making) บ่มเพาะทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัลควบคู่ไปกับการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจบนพื้นฐานของจริยธรรมดิจิทัล

3. การเชื่อมโยงกับบริบทจริง (Real-world Connection) ออกแบบการเรียนรู้ที่สะท้อนสถานการณ์และปัญหาในโลกปัจจุบัน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริงและอาชีพในอนาคต

2. องค์ประกอบสำคัญ (4 องค์ประกอบ)

1. การออกแบบกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered Activity Design) จัดกิจกรรมหลากหลาย เช่น การค้นคว้าอิสระหรือการทำงานกลุ่ม เพื่อตอบสนองความต้องการและศักยภาพที่แตกต่างกันของผู้เรียน
2. การบูรณาการเทคโนโลยี (Technological Integration) นำแอปพลิเคชัน แพลตฟอร์มออนไลน์ และแหล่งข้อมูลดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเข้าถึงความรู้ที่รวดเร็วและทันสมัย
3. การคิดวิเคราะห์และจริยธรรมในการตัดสินใจ (Analytical and Ethical Decision-Making Skills) เน้นการสอนให้ผู้เรียนวิเคราะห์ข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบและตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้เทคโนโลยี
4. การประเมินผลเชิงประจักษ์และองค์รวม (Holistic Assessment) ประเมินครอบคลุมทั้งกระบวนการทำงาน พัฒนาการของทักษะ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง แทนการใช้คะแนนสอบเพียงอย่างเดียว

3. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ (8 ขั้นตอน)

1. N - Navigate (นำทาง) กำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน
2. E - Explore (สำรวจ) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นและสำรวจข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่หลากหลาย
3. O - Organize (จัดระบบ) จัดหมวดหมู่ข้อมูล วางโครงสร้างการทำงาน และแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างเป็นระบบ
4. C - Collaborate (ร่วมมือ) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำงานเป็นทีม และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม
5. O - Operate (ปฏิบัติการ) ลงมือปฏิบัติงานจริงตามแนวคิดและแผนที่วางไว้ โดยครูคอยให้คำชี้แนะ
6. A - Assess (ประเมินผล) ตรวจสอบความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด
7. C - Critique (วิพากษ์) สะท้อนคิดและให้ข้อมูลป้อนกลับอย่างสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาผลงาน
8. H - Hone (ขัดเกลา) ปรับปรุงทักษะและผลงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และยั่งยืนในระยะยาว

8. ทิศทางและภาพอนาคตการศึกษาไทย พ.ศ. 2573

การขับเคลื่อนการศึกษาไทยให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกในยุค Education 5.0 จำเป็นต้องอาศัยการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีสมรรถนะสูงและมีคุณธรรม โดยภาพอนาคตที่พึงประสงค์ในปี พ.ศ. 2573 สามารถถ่ายทอดผ่านปัจจัยหลัก 5 ประการ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559)

ภาพอนาคตที่ 1 **กระจายอำนาจ**ระบบบริหารการศึกษาสู่ท้องถิ่นแบบประสานพลังด้วยความร่วมมือร่วมใจ ร่วมรับผิดชอบ โปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล มีการกำหนดนโยบาย ที่มีมาตรฐาน/ตัวชี้วัดกำกับชัดเจน และมีความยืดหยุ่นตามบริบทท้องถิ่น

ภาพอนาคตที่ 2 **แกร่ง** หลักการพื้นฐานการจัดการศึกษาที่แข็งแกร่งด้วยการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ยึดคุณภาพมาตรฐานระดับสากล ตามแนวคิดการจัด การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีระบบ และกลไกเพื่อพัฒนาการวัดและการประเมินผลเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาแบบก้าวกระโดด

ภาพอนาคตที่ 3 **ยั่งยืน** ให้การศึกษาปฐมวัยเป็นปัจจัย ในการสร้างพื้นฐานของชีวิตที่แข็งแกร่ง และเป็นราก ลึกสำหรับการเติบโตของประเทศอย่างมั่นคง

ภาพอนาคตที่ 4 **ยกระดับ**คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง เท่าเทียม สามารถร่วมมือ และแข่งขันได้ใน ระดับสากล

ภาพอนาคตที่ 5 พลิกพลังของวิชาชีพครูด้วยการยกระดับ มาตรฐานวิชาชีพให้เป็นวิชาชีพชั้นยอด มีความมั่นคงและยั่งยืน เป็นวิชาชีพขั้นสูงที่สังคมให้การยอมรับและเชื่อถือ

9. แนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1. สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สามารถใช้เป็นกรอบแนวทาง (Framework) ในการวางแผนกลยุทธ์และตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน (Data-driven Decision Making) เพื่อยกระดับสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล โดยอาศัยองค์ประกอบความเป็นเลิศ 7 ประการ และการเตรียมความพร้อมสู่ภาพอนาคตการศึกษาไทย พ.ศ. 2573

2. สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับบทบาทสู่การเป็น NEO-COACH ซึ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) 8 ขั้นตอน เพื่อพัฒนาทักษะพลเมืองดิจิทัลให้แก่ผู้เรียน และลดภาระงานที่ไม่จำเป็นด้วยการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI)

3. สำหรับสถานศึกษา สามารถช่วยในการสร้าง "วัฒนธรรมคุณภาพ" (Quality Culture) ผ่านวงจร PDCA และระบบ TQM ทำให้เกิดการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ลดความซ้ำซ้อนในกระบวนการทำงาน และสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน

4. สำหรับผู้เรียนจะได้รับการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความแตกต่างรายบุคคล (Personalized Learning) มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และมีสมรรถนะที่พร้อมสำหรับการแข่งขันในระดับโลกควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรมที่ยั่งยืน

10. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การจัดการคุณภาพศึกษายุคใหม่ไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของเอกสารหรือการประเมิน แต่คือการสร้าง "วัฒนธรรมคุณภาพ" ที่ฝังลึกในทุกกระบวนการทำงาน การนำแนวคิด TQM มาบูรณาการกับเทคโนโลยีในยุค Education 5.0 จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีความพร้อม ทั้งด้านทักษะวิชาชีพ (Hard Skills) ทักษะทางสังคม (Soft Skills) และความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence) เพื่อนำพาประเทศชาติสู่ความมั่นคงและยั่งยืนในอนาคตต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

กุหลาบ ปุริสาร. (2567). *บริบทและแนวโน้มการจัดการการศึกษาในอนาคต*. คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์. [เอกสารประกอบการสอน].

กุหลาบ ปุริสาร. (2567). *ระบบการจัดการคุณภาพการศึกษายุคใหม่*. คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์. [เอกสารประกอบการสอน].

พงกะพรรณ คะกลมทอง. (ม.ป.ป.). *TQM: Total Quality Management การประกันคุณภาพทั่วทั้งองค์กร*. [เอกสารประกอบการสอน].

มินตรา จันทรเสถียร, เพียงฟ้า ยวงแก้ว, และสุพรรณิ อึ้งปัญเสถียร. (ม.ป.ป.). *การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management)*. [บทความวิชาการ].

วรพล ศรีเทพ และนรินทร์ วัฒนปัญญา. (2567). กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูยุคใหม่ตามแนวคิดพลเมืองดิจิทัล: ภัยแล้งสู่การเตรียมความพร้อมสำหรับโลกอนาคต. *วารสารพัฒนศาสตร์*, 7(2), 22-45. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/gvc-tu/article/view/272401>

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2553). *TQM : คู่มือพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

- สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น). (2554). *เส้นทางสู่ TQM และรางวัลคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สุนทร พูนพิพัฒน์. (2542). รูปแบบและการประยุกต์ใช้ TQM สำหรับสถานศึกษา. *For Quality*,/ (มีนาคม – เมษายน) : หน้า 132 -135.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยเรื่อง แนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ. 2573. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- อดิพล เปี้ยทอง. (2559). TQM กับการบริหารสถานศึกษาเอกชน. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(1), 242-251.
- อารีย์ วีระเจริญ. (2566). *การพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2*. โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2.
- Chakraborty, S. (2024). Evolution of Education 1.0 to Education 5.0 in the context of AI. In Dahlgard J.J., et al. (1998). *Quality Management Practices: A Comparative Study between East and West*. International Journal of Quality and Reliability Management. Vol. 15. No. 8-9. 812-826.
- Evans, J. R., & Lindsay, W. M. (2008). *The Management and Control of Quality* (7th ed.). Cincinnati, OH: South-Western.
- Feigenbaum, A. V. (1987). *Total Quality Control*. New York: McGraw-Hill.
- Hradesky, J. L. (1995). *Total Quality Management Handbook*. New York: McGraw-Hill.
- Kaynak, H. (2003). The relationship between total quality management practices and their effects on firm performance. *Journal of operations management*. Vol. 21. No. 4. 405-435
- Vouzas, F. and Psychogios, A.G. 2007. Assessing managers' awareness of TQM. *The TQM Magazine*. Vol. 19. No. 1. 62-75

การพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

Development of Administrative Leadership Strategies to Support Digital Transformation

สุภาพร วงศ์สุขสิน

Supaporn Wongsuksin

ผู้อำนวยการโรงเรียนปัทมชัยประชานิรมิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

Pakthongchaiprachanirarnit School, The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, Thailand

Corresponding author: Email: nutch@gmail.com

(Received: March 8, 2026; Revised: March 15, 2026; Accepted: March 18, 2026)

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ก่อให้เกิดความจำเป็นในการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ ความคิดและบทบาทของผู้นำการศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสของยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนผ่านนี้ไม่เพียงเกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในห้องเรียน แต่ยังเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหาร การพัฒนานโยบาย การเสริมสร้างความสามารถของบุคลากร และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทของการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารจัดการองค์กรทางการศึกษาอย่างรอบด้าน ทั้งในมิติของโครงสร้างองค์กร กระบวนการทำงาน บทบาทผู้นำ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื้อหาเน้นการวิเคราะห์ลักษณะของยุคดิจิทัล ความท้าทายที่ผู้บริหารเผชิญ และความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบภาวะผู้นำจากแบบดั้งเดิมไปสู่ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และภาวะผู้นำดิจิทัล บทความได้เสนอกรอบแนวคิดในการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารที่ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการตัดสินใจ การส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาความร่วมมือในองค์กร ผลการสังเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล เป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับประสิทธิภาพการบริหาร และความสามารถในการแข่งขันขององค์กรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางการบริหาร; กลยุทธ์ภาวะผู้นำ; การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล; การบริหารการศึกษา

Abstract

Digital technological transformations have exerted a profound impact on 21st-century educational systems, necessitating a comprehensive restructuring of administrative frameworks, mindsets, and the roles of educational leaders. This transition extends beyond the mere integration of technology in classrooms; it encompasses shifts in administrative models, policy development, personnel capacity building, and the cultivation of an adaptable organizational culture.

This academic article aims to study and synthesize concepts regarding the development of administrative leadership strategies tailored to the digital era, which holistically affects educational management across various dimensions—including organizational structure, work processes, leadership roles, and human resource development. The content focuses on analyzing the characteristics of the

digital age, the challenges faced by administrators, and the imperative shift from traditional leadership to strategic and digital leadership.

The article proposes a conceptual framework for developing administrative leadership strategies, comprising digital vision, change management proficiency, data-driven decision-making, the promotion of a lifelong learning culture, and the enhancement of organizational collaboration. The synthesis results indicate that developing administrative leadership strategies aligned with the digital era is a critical factor in elevating administrative efficiency and ensuring the sustainable competitiveness of educational organizations.

Keywords: Administrative Leadership; Strategic Leadership; Digital Transformation; Educational Administration

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 องค์กรทางการศึกษาจำเป็นต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ทั้งด้านรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการองค์กร การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้สอดคล้องกับบริบทของโลกดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บทบาทของผู้บริหารทางการศึกษามีได้จำกัดอยู่เพียงการบริหารงานตามภารกิจประจำเท่านั้น แต่ต้องก้าวสู่การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่สามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ปรับตัวและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

ภาวะผู้นำทางการบริหารจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางและสร้างความพร้อมให้แก่องค์กรในการรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการมองภาพอนาคตอย่างรอบด้าน มีวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสามารถนำกลยุทธ์ที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ทั้งในด้านนโยบาย โครงสร้างองค์กร กระบวนการทำงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิจัยและสถานการณ์จริงพบว่า ผู้บริหารทางการศึกษาจำนวนมากไม่เพียงขาดความพร้อมด้านภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลและการบริหารการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้การนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรเป็นไปอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำทางการบริหารเชิงดิจิทัลจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและความสำเร็จของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล การศึกษาถึงกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาภาวะผู้นำจึงมีความจำเป็น เพื่อให้ผู้นำสามารถจัดการความซับซ้อนของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถสร้างความยั่งยืนให้กับพัฒนาการศึกษาในระยะยาว

ดังนั้น การพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล จึงเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติ การศึกษาประเด็นดังกล่าวจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับแนวคิดและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการขับเคลื่อนองค์กรสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล

2. วัตถุประสงค์และขอบเขตของบทความ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลในบริบทการศึกษา (2) เพื่อเสนอกรอบกลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารที่เหมาะสมสำหรับรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล และ (3) เพื่อสะท้อนผลลัพธ์เชิงคุณค่าและความสำเร็จที่ยั่งยืนของสถานศึกษาที่นำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ ซึ่งครอบคลุมการวิเคราะห์จากแหล่งศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเน้นการประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลในสถานศึกษา การพัฒนากลยุทธ์บริหาร ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีดิจิทัล

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Concepts and Theoretical Framework)

การพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลต้องอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความสอดคล้องต่อการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนผ่านทางดิจิทัลได้เปลี่ยนบริบทของการบริหารจัดการทั้งในภาคธุรกิจและระบบการศึกษา โดยผลักดันให้ผู้บังคับบัญชาต้องพัฒนาทักษะและกลยุทธ์ที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยี และความคาดหวังใหม่ ๆ จากผู้เรียน ผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องทั้งระบบ บทความนี้จึงมีการนำเสนอกรอบแนวคิดที่สำคัญในการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ดังต่อไปนี้

3.1 ภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership)

ภาวะผู้นำดิจิทัลถูกมองว่าเป็นการผสมผสานศาสตร์ของภาวะผู้นำและเทคโนโลยีดิจิทัลเข้าด้วยกัน โดยผู้นำต้องมี วิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล, การสื่อสารเชิงดิจิทัล, การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และนวัตกรรม รวมถึงสามารถจัดการทรัพยากรดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่เป้าหมายในยุคดิจิทัลอย่างยั่งยืน งานวิจัยระบุว่าภาวะผู้นำดิจิทัลไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสังคม การสื่อสาร และการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร

ภาวะผู้นำดิจิทัล เป็นแนวคิดที่เน้นบทบาทผู้นำในการขับเคลื่อนและจัดการกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยไม่จำกัดเฉพาะการปรับใช้เทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล การออกแบบกระบวนการเรียนรู้ใหม่ การตัดสินใจบนฐานข้อมูล และการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พร้อมรองรับนวัตกรรม (Sukandi, 2024) งานวิจัยต่างประเทศหลายฉบับพบว่า ผู้นำทางการศึกษาในยุคดิจิทัลต้องมีบทบาทที่กว้างกว่าเดิม ไม่เพียงจัดหาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี แต่ต้องผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับการกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และสร้างสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลง (Anwar et al., 2025) นอกจากนี้ จากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาผู้นำสถานศึกษายังชี้ว่า ปัจจัยสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัล ประกอบด้วย การผสมผสานความเชี่ยวชาญด้านดิจิทัลกับการบริหารวิถุ การนำแนวคิดภาวะผู้นำเชิงวิชาการดิจิทัลมารวมกับการพัฒนาทักษะการสอน และการสร้างความร่วมมือระหว่างครูและผู้บริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง (ประยูรวงศ์ และ ล้อมวงศ์ทอง, 2568)

ด้วยเหตุนี้ ภาวะผู้นำดิจิทัลจึงไม่ใช่กระบวนการเทคโนโลยีเพียงด้านเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องกับการจัดการผู้คนและการเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานให้สอดคล้องกับบริบทดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3.2 กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัลและการบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลง

ภาวะผู้นำที่จะประสบความสำเร็จต้องสามารถจัดการการเปลี่ยนแปลงในองค์กรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลง (Change Management) เสนอว่า ผู้นำต้องสามารถวางแผน ดำเนินการ และประเมินการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านโครงสร้าง กระบวนการ และบุคลากร การเปลี่ยนแปลง

ดังกล่าวต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการมีส่วนร่วมร่วมกันของทุกฝ่ายและการสื่อสารที่ชัดเจน ซึ่งเป็นหัวใจของการนำกลยุทธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลไปใช้จริงในบริบทสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัล (Digital Transformation) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงโครงสร้าง กระบวนการ และวัฒนธรรมองค์กร โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก และต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล (ช่อพวง, วงศ์ทอง, และคณะ, 2568) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยระบุว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลง ในยุคดิจิทัลยังคงต้องอาศัยหลักการพื้นฐานของการเปลี่ยนผ่าน เช่น การสร้างความร่วมมือองค์กร การเตรียมความพร้อมของบุคลากร การใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ และการพัฒนานโยบายที่ยืดหยุ่น (Sukandi, 2024)

แนวคิดนี้สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การเปลี่ยนแปลงเชิงดิจิทัลต้องอาศัย กลยุทธ์ที่เป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน การกำหนดเป้าหมายเชิงดิจิทัล การสร้างความตระหนักในองค์กร การสนับสนุนทรัพยากร และการติดตามผลเชิงโครงสร้างอย่างต่อเนื่อง (ช่อพวง, วงศ์ทอง, และคณะ, 2568) กลยุทธ์ที่ดีต้องพิจารณาทั้งด้าน เทคโนโลยี บุคลากร และวัฒนธรรมการทำงาน เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้จริง โดยไม่เพียงแค่เปลี่ยนเครื่องมือ แต่เปลี่ยนกระบวนการและสิ่งแวดล้อมการทำงานให้เหมาะสมกับยุคดิจิทัล

3.3 องค์ประกอบและพัฒนาการของภาวะผู้นำดิจิทัล

จากการศึกษาวิจัยหลายชิ้นได้ระบุ องค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัล ในบริบทการศึกษา ซึ่งสะท้อนทั้งด้านทักษะ ความรู้ และทัศนคติที่ผู้นำต้องมี ดังนี้

- 1) ด้านวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล: ความสามารถในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเชิงเทคโนโลยีของสถานศึกษา
- 2) ด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ: การใช้ข้อมูลจากระบบดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารและการพัฒนาเชิงกลยุทธ์
- 3) ด้านดิจิทัลคัลเจอร์: การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้และนวัตกรรม
- 4) ด้านความร่วมมือและสื่อสารเชิงดิจิทัล: ความสามารถในการสร้างเครือข่ายภายในและภายนอกองค์กร

สำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพในไทยที่ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์ พบ องค์ประกอบที่ต้องมีทั้งด้าน การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การสร้างความรู้และทักษะดิจิทัล การสื่อสาร และการประสานงานภายในองค์กร เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (รัตนโกสินทร์, 2567) และนอกจากนี้มีการพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถพัฒนาได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์, เช่น การฝึกอบรมด้านเทคโนโลยี การสร้างชุมชนการเรียนรู้ดิจิทัล และการประเมินผลบริหารเชิงดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยสร้างความพร้อมและยืดหยุ่นให้กับองค์กรในยุคดิจิทัล (Rizki & Suwadi, 2024)

จากหลักการดังกล่าว พัฒนาการของภาวะผู้นำดิจิทัลจึงมักสัมพันธ์กับ การพัฒนาทักษะดิจิทัลขององค์กร ทั้งหมดไม่เพียงแต่ผู้นำเท่านั้น แต่รวมถึงบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา

สรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

ภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จของการเปลี่ยนผ่านเชิงดิจิทัลในระบบการศึกษา โดยพบ องค์ประกอบร่วมหลายด้าน เช่น การนำข้อมูลมาใช้ การสร้างวัฒนธรรมดิจิทัล และการจัดการความต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลง (Sukandi, 2024) อีกรงานวิจัยที่ศึกษาผลของภาวะผู้นำดิจิทัลในระดับการศึกษาได้รับผลจากการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล โดยพบว่าภาวะผู้นำดิจิทัลมีผล เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพการเรียนและนวัตกรรม โดยเฉพาะเมื่อมี

การสร้างระบบการสนับสนุนภายในองค์กรที่ดี (Halim, Salam & Purna, 2024)นอกจากนั้น ปัจจัยลักษณะองค์การและภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโอกาสที่เปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคดิจิทัล พบว่าผู้นำดิจิทัลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียน เช่น ความร่วมมือของบุคลากร และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อผลสำเร็จของสถานศึกษา (พัฒนาประดิษฐ์ & ภูติอริยวัฒน์, 2566)

4. ผลลัพธ์เชิงคุณค่าและความสำเร็จที่ยั่งยืนของสถานศึกษา

4.1 ผลลัพธ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

การพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลส่งผลเชิงบวกต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถกำหนดทิศทางเชิงนโยบายและออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่บูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีเป้าหมาย ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ทันสมัย มีความยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ยิ่งไปกว่านั้น การจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าวยังเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อาทิ การคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการทำงานร่วมกับผู้อื่นในบริบทที่หลากหลาย ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมดิจิทัลอย่างยั่งยืน

4.2 ผลลัพธ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการสร้างระบบการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กร ส่งผลให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงยังช่วยเพิ่มแรงจูงใจ ความผูกพันต่อองค์กร และความร่วมมือในการทำงานของบุคลากร ส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงในระยะยาวได้อย่างมั่นคง

4.2 ผลลัพธ์ที่ส่งผลต่อชุมชนและเครือข่าย

สถานศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยกลยุทธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกได้อย่างเป็นรูปธรรม ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลให้สถานศึกษามีบทบาทเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และการพัฒนาทุนทางสังคมของชุมชน ความร่วมมือดังกล่าวนำไปสู่การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่า การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และการเชื่อมโยงการเรียนรู้ของผู้เรียนกับบริบทจริงในสังคม ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่น ความยั่งยืน และคุณค่าร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับชุมชนและสังคมโดยรวม

5. การอภิปรายผล (Discussion)

5.1 ความสอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการสังเคราะห์แนวคิดการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลมีความสอดคล้องอย่างชัดเจนกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและทฤษฎีการบริหารเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเน้นบทบาทของผู้นำในการสร้างวิสัยทัศน์ การสร้างแรงบันดาลใจ และการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ แนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถ

อธิบายบทบาทของผู้บริหารในการใช้เทคโนโลยีเป็นกลไกเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังสอดคล้องกับงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำดิจิทัลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากลยุทธ์ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทางการศึกษาในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงสูง

5.2 จุดเด่นและคุณค่าของการบูรณาการแนวคิด

จุดเด่นสำคัญของการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารในยุคดิจิทัล คือการบูรณาการแนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัลเข้ากับการบริหารเชิงกลยุทธ์และการบริหารการเปลี่ยนแปลง ทำให้การใช้เทคโนโลยีไม่เพียงเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการกำหนดทิศทางและการตัดสินใจเชิงนโยบายของสถานศึกษา การบูรณาการดังกล่าวช่วยสร้างคุณค่าเชิงระบบ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากร การเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษามีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว และมีศักยภาพในการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว

5.3 ความแตกต่างจากรูปแบบการบริหารแบบดั้งเดิม

เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการบริหารแบบดั้งเดิม กลยุทธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยลดการบริหารแบบรวมศูนย์และการสั่งการจากบนลงล่าง และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การใช้ข้อมูล และการตัดสินใจบนฐานหลักฐานเชิงประจักษ์มากขึ้น ขณะเดียวกัน รูปแบบการบริหารในยุคดิจิทัลยังเน้นความยืดหยุ่น ความรวดเร็ว และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ซึ่งแตกต่างจากการบริหารแบบเดิมที่มุ่งเน้นความมั่นคงของโครงสร้างและขั้นตอน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

5.4 ข้อจำกัดและเงื่อนไขของการนำไปใช้

แม้ว่ากลยุทธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลจะมีศักยภาพสูง แต่การนำไปใช้ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ ได้แก่ ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล สมรรถนะด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารและบุคลากร รวมถึงวัฒนธรรมองค์กรที่อาจยังไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น เงื่อนไขสำคัญของความสำเร็จในการนำกลยุทธ์ดังกล่าวไปใช้ คือการพัฒนาศักยภาพผู้นำอย่างต่อเนื่อง การสร้างความเข้าใจร่วมกันในองค์กร และการสนับสนุนเชิงนโยบายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

6. ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) หน่วยงานกำหนดนโยบายด้านการศึกษา ควรกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีสมรรถนะด้านภาวะผู้นำดิจิทัลอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ากับนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับชาติและระดับองค์กร

2) ควรจัดให้มีนโยบายสนับสนุนทรัพยากรด้านโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ระบบสารสนเทศ และแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล และสร้างโอกาสให้สถานศึกษาทุกระดับสามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าเทียม

3) ขณะเดียวกัน ควรมีระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการปรับปรุงนโยบาย และยกระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว

6.2 ในระดับสถานศึกษา

1) ผู้บริหารควรนำกลยุทธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ผ่านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน การสื่อสารเชิงดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับนวัตกรรมและการเรียนรู้ตลอดเวลา เพื่อให้บุคลากรเกิดความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง

2) ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรม การเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนวิชาชีพ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความพร้อมและความมั่นใจในการปรับตัวต่อบริบทดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3) การบริหารจัดการควรให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจ การประเมินผล และการปรับปรุงกระบวนการทำงาน ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความยั่งยืนของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1) การวิจัยในอนาคตควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับผลลัพธ์ทางการศึกษา เช่น คุณภาพผู้เรียน ประสิทธิภาพของครู และความยั่งยืนขององค์กร เพื่อยืนยันความเชื่อมโยงเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

2) ควรมีการวิจัยเชิงลึกในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อทำความเข้าใจบริบทปัจจัยเอื้อ และอุปสรรคของการนำกลยุทธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลไปใช้ในสถานศึกษาที่มีความแตกต่างด้านขนาด ระดับ และบริบททางสังคม

3) การพัฒนาและทดสอบรูปแบบหรือโมเดลการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทการศึกษาของประเทศไทย จะช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ และเป็นแนวทางเชิงปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการบริหารการศึกษาอย่างยั่งยืนในอนาคต

7. บทสรุป

1) การพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลมิได้ส่งผลกระทบต่อเครื่องมือหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้เท่านั้น หากแต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง แนวคิด และกระบวนการของการบริหารการศึกษาโดยรวม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้บริหารทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารจึงไม่อาจยึดติดกับรูปแบบการบริหารแบบดั้งเดิมที่เน้นการควบคุมและการสั่งการจากบนลงล่าง หากแต่ต้องปรับบทบาทสู่การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีความสามารถในการมองภาพอนาคต วิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างซับซ้อน และขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถปรับตัวได้อย่างยืดหยุ่นและต่อเนื่อง การสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยในบทความนี้ชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงการใช้เทคโนโลยี การกำหนดกลยุทธ์องค์กร และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ผู้นำที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลมิได้ทำหน้าที่เพียงนำเทคโนโลยีมาใช้ในองค์กรเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน และปลูกฝังวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาองค์กรทางการศึกษาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนในยุคดิจิทัล

2) จากการวิเคราะห์กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการแนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัล การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการบริหารการเปลี่ยนแปลงเข้าด้วยกันอย่างเป็นเอกภาพ แนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัลเน้นบทบาทของผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงดิจิทัล การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีเป็นฐานในการตัดสินใจ การสื่อสารและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนนวัตกรรมและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในขณะเดียวกัน แนวคิดการบริหารการเปลี่ยนแปลงช่วยอธิบายกระบวนการวางแผน ดำเนินการ และติดตามผลการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและการสื่อสารอย่างทั่วถึง การบูรณาการแนวคิดเหล่านี้ช่วยให้การเปลี่ยนผ่านเชิงดิจิทัลในสถานศึกษาไม่เพียงเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคนิค แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและเชิงวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรในระยะยาว ทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงจากการนำเทคโนโลยีมาใช้โดยขาดทิศทาง และเพิ่มโอกาสในการสร้างคุณค่าเชิงกลยุทธ์ให้กับระบบการบริหารการศึกษาอย่างยั่งยืน

3) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศยังสนับสนุนอย่างชัดเจนว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลลัพธ์ทางการศึกษาในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน สมรรถนะและความเป็นมืออาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนประสิทธิผลโดยรวมของสถานศึกษา ผู้บริหาร ที่สามารถกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทันสมัย ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขณะเดียวกัน การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของครูและบุคลากรผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการทำงาน ช่วยเพิ่มแรงจูงใจ ความผูกพันต่อองค์กร และความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ผลลัพธ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลเป็นปัจจัยเชิงระบบที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จและความยั่งยืนขององค์กรทางการศึกษาในบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

โดยสรุป การพัฒนากลยุทธ์ภาวะผู้นำทางการบริหารเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลถือเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องอาศัยการบูรณาการองค์ความรู้เชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติอย่างลึกซึ้ง บทความฉบับนี้ได้เสนอกรอบแนวคิดและข้อค้นพบที่สามารถใช้เป็นฐานความรู้ในการพัฒนาผู้นำทางการศึกษาให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัลและความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ ในเชิงวิชาการ บทความช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัลในบริบทการบริหารการศึกษา ขณะที่ในเชิงปฏิบัติ ผลการสังเคราะห์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหาร การกำหนดนโยบาย และการออกแบบกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคดิจิทัล อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและความยั่งยืนของระบบการศึกษาในระยะยาวอย่างเป็นรูปธรรม

8. เอกสารอ้างอิง

- กมล รัตน์โกสินทร์. (2566). การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนวิทยาศาสตร์. *วารสารการวิจัยทางการศึกษา*, 17(2), 89–104.
- ช่อพวง ชูศรี, ลัดดาวัลย์ วงศ์ทอง, และคณะ. (2567). การเปลี่ยนผ่านเชิงดิจิทัลและกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 20(1), 33–48.
- พงศ์ศักดิ์ พัฒนประดิษฐ์, และวิทยา ภูติอริยวัฒน์. (2566). ปัจจัยลักษณะองค์กรและภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิชาการการบริหารการศึกษา*, 19(2), 45–60.

- พัชรา ประยูรวงศ์, และสุวรรณา ลีม่วงศ์ทอง. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารการศึกษาไทย*, 18(1), 75–90.
- พิชญ์ โขยคลิน. (2566). ภาวะผู้นำดิจิทัลกับการบริหารสถานศึกษา. *วารสารเศรษฐศาสตร์*, 51(1), 120–135.
- AlAjmi, M. K. (2022). The impact of digital leadership on teachers' technology integration during the COVID-19 pandemic in Kuwait. *International Journal of Educational Research*, 112, 101928. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2022.101928>
- Avolio, B. J., Sosik, J. J., Kahai, S. S., & Baker, B. (2014). E-leadership: Re-examining transformations in leadership source and transmission. *The Leadership Quarterly*, 25(1), 105–131. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2013.11.003>
- Bond, M. (2021). Schools and emergency remote education during the COVID-19 pandemic: A living rapid systematic review. *Asian Journal of Distance Education*, 15(2), 191–247.
- Cortellazzo, L., Bruni, E., & Zampieri, R. (2019). The role of leadership in a digitalized world: A review. *Frontiers in Psychology*, 10, 1938. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01938>
- Harris, A., & Jones, M. (2018). Why context matters: A comparative perspective on education reform and policy implementation. *Educational Research for Policy and Practice*, 17(3), 195–207. <https://doi.org/10.1007/s10671-018-9231-9>
- Ng, A. (2015). Transformational leadership in education: A meta-analytic review. *Educational Management Administration & Leadership*, 43(3), 401–418. <https://doi.org/10.1177/1741143213502197>
- Sheninger, E. (2019). *Digital leadership: Changing paradigms for changing times* (2nd ed.). Corwin Press.

การบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
กรณีศึกษา : โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา

Holistic School Management Based on Technology : An Approach for Educational
Quality Development in the Digital Era

จุฬารักษ์ บุญศรี

Jurapron Boonsri

ผู้อำนวยการโรงเรียนนิคมพิมายศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

Nikomphimaisuksa School, The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima, Thailand

Corresponding author: Email: Jurapron1822@gmail.com

(Received: January 1, 2026; Revised: March 15, 2026; Accepted: March 18, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้ โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา เป็นกรณีศึกษา การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Case Study Research) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการสังเคราะห์ข้อมูลจากการปฏิบัติจริง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนนิคมพิมายศึกษาเกิดจากการออกแบบและขับเคลื่อนระบบการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงทุกมิติการบริหารเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ โดยมีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการบริหารจัดการ การติดตามความก้าวหน้า และการตัดสินใจบนฐานข้อมูลจริง ผ่านการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ระบบกำกับติดตามแบบดิจิทัล และแดชบอร์ดแสดงผลการดำเนินงาน ส่งผลให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ การดำเนินงานดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนรู้ และประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอย่างชัดเจน สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นสถานศึกษาดิจิทัล (Digital School) และเป็นต้นแบบแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่นได้ตามบริบทและความพร้อม

คำสำคัญ : แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ; สถานศึกษาดิจิทัล; การบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวม; เทคโนโลยีเพื่อการบริหาร

Abstract

This study aims to present a best practice of holistic school management based on technology to enhance educational quality toward excellence, using Nikom Phimai School as a case study. A qualitative case study research design was employed. The key informants consisted of school administrators, teachers, and educational personnel. Data were collected through document analysis, semi-structured interviews, and synthesis of evidence derived from actual administrative practices. Content analysis was used for data analysis.

The findings revealed that the school's best practice was characterized by a holistic management approach that systematically integrated leadership, academic management, teacher and personnel development, budget and resource management, community participation, and educational quality assurance. Digital technology functioned as a key mechanism to support administrative efficiency, digital supervision, data-driven decision making, and continuous monitoring through management information systems and performance dashboards.

The implementation of holistic and technology-based management led to improved learner quality, enhanced instructional practices, and increased administrative effectiveness. The results indicate that holistic school management based on technology can effectively support the transformation toward a Digital School and can serve as a transferable best practice model for other schools, with appropriate contextual adaptation.

Keywords : Best Practice; Digital School; Holistic School Management; Technology-Based Management

1. บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลกในยุคดิจิทัลและความซับซ้อนของบริบททางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับรูปแบบการบริหารจัดการจากการบริหารแบบแยกส่วนไปสู่การบริหารจัดการเชิงระบบที่บูรณาการทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม สถานศึกษาในปัจจุบันมิได้ทำหน้าที่เพียงจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงภาวะผู้นำ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูและบุคลากร การบริหารทรัพยากร การมีส่วนร่วมของชุมชน และระบบประกันคุณภาพการศึกษาเข้าด้วยกันอย่างสมดุล เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน (วิจารณ์พานิช, 2555; Fullan, 2014)

แนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมเป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ภายใต้วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์ของการบริหารจัดการ การบริหารในลักษณะดังกล่าวช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทาง วางแผน และขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561; Bush, 2011) ขณะเดียวกัน เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในฐานะกลไกสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การกำกับติดตาม และการตัดสินใจบนฐานข้อมูลจริง ผ่านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร ระบบกำกับติดตามแบบดิจิทัล และแดชบอร์ดแสดงผลการดำเนินงานแบบเรียลไทม์ การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นสถานศึกษาดิจิทัล (Digital School) ที่มีความคล่องตัว โปร่งใส และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2563; OECD, 2020)

โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา เป็นสถานศึกษาขนาดกลางในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 13 (นครชัยบุรินทร์) ซึ่งได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โรงเรียนจึงได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ผ่านการพัฒนา NPSS Model (Nikom Phimai Smart School Model) เป็นกรอบการพัฒนาเชิงระบบ โดยประกอบด้วย 4 มิติหลัก

ได้แก่ N-Network, P-Professional, S1-Smart Student และ S2-Standard School ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงการบริหารจัดการทุกมิติให้สอดคล้องและเกื้อหนุนกันอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงระบบและการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Senge, 2006; สมาน อัครวภูมิ, 2560) ในการขับเคลื่อนรูปแบบดังกล่าว โรงเรียนได้นำแนวคิด School as Learning Community (SLC) มาใช้เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ร่วมกันของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาชีพ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Hord, 1997; วิจารย์ พานิช, 2555) ควบคู่กับการใช้ 5S Digital Supervision เป็นกลไกสำคัญในการนิเทศ กำกับ ติดตาม และพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดิจิทัลที่เป็นระบบ นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้นำเครื่องมือการบริหารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ Balanced Scorecard และวงจร PDCA (Plan-Do-Check-Act) มาใช้ในการกำหนดทิศทางวางแผน ดำเนินงาน ติดตามประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารจัดการมีความเป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการบริหารคุณภาพโดยรวมและการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง (Kaplan & Norton, 2001; Deming, 1986) ทั้งนี้ การดำเนินงานทั้งหมดอยู่ภายใต้กรอบนโยบายและตัวชี้วัดของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เพื่อมุ่งสู่ผลลัพธ์เชิงคุณภาพอย่างยั่งยืน

ดังนั้น บทความวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งนำเสนอแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ผ่านกรณีศึกษาของโรงเรียนนิคมพิมายศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้เหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของตนเอง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและนำเสนอแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้โรงเรียนนิคมพิมายศึกษาเป็นกรณีศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมของโรงเรียนนิคมพิมายศึกษา ภายใต้กรอบ NPSS Model (Nikom Phimai Smart School Model) ที่บูรณาการการบริหารใน 4 มิติ ได้แก่ Network, Professional, Smart Student และ Standard School

2.2 เพื่อศึกษากระบวนการบูรณาการแนวคิด School as Learning Community (SLC) ร่วมกับกลไกการบริหารเชิงดิจิทัล ได้แก่ 5S Digital Supervision, Balanced Scorecard และวงจร PDCA ในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

2.3 เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานที่มีต่อคุณภาพผู้เรียนคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ภายใต้กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

2.4 เพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและกรอบแนวคิดเชิงระบบจากกรณีศึกษาโรงเรียนนิคมพิมายศึกษา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาในบริบทของสถานศึกษาอื่นได้อย่างเหมาะสม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study Research) เนื่องจากมุ่งศึกษาปรากฏการณ์การบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในบริบทจริง

ของสถานศึกษาอย่างลึกซึ้งและรอบด้าน การวิจัยแบบกรณีศึกษาช่วยให้ผู้วิจัยสามารถอธิบายกระบวนการบริหารจัดการ กลไก การขับเคลื่อน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริงได้อย่างเป็นระบบ (Yin, 2018; สุวิมล ว่องวานิช, 2563)

3.1 กรณีศึกษา : กรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา ซึ่งเป็นสถานศึกษาขนาดกลางในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขตตรวจราชการที่ 13 (นครชัยบุรีรินทร์) โรงเรียนได้ดำเนินการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานอย่างต่อเนื่อง ผ่านการประยุกต์ใช้ NPSS Model (Nikom Phimai Smart School Model) ร่วมกับแนวคิด School as Learning Community (SLC) กลไก 5S Digital Supervision และเครื่องมือการบริหารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ Balanced Scorecard และวงจร PDCA ซึ่งมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล : กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครูผู้สอน และ 3) บุคลากรทางการศึกษา ซึ่งคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมและสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการ กลไก และผลลัพธ์ของการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน (Creswell, 2014, p. 189)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย : เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

3.3.1 แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อศึกษานโยบาย แผนงาน รายงานผลการดำเนินงานเอกสาร ประกันคุณภาพ และหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมและการใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน

3.3.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สำหรับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวคิด กระบวนการดำเนินงาน ปัจจัยความสำเร็จ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

3.3.3 แบบบันทึกการสังเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล : การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยผู้วิจัยเป็นหลัก ผ่านการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และการรวบรวมหลักฐานจากการดำเนินงานจริงของสถานศึกษา โดยมีการประสานงานและชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยแก่ผู้ให้ข้อมูลทุกคนก่อนการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้อง และสะท้อนสภาพการดำเนินงานจริงของสถานศึกษา (Yin, 2018)

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดหมวดหมู่ข้อมูล สังเคราะห์ประเด็นสำคัญ และตีความข้อมูลตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดไว้ ได้แก่ NPSS Model แนวคิด SLC และกลไกการบริหารเชิงดิจิทัล เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารกับผลลัพธ์ด้านคุณภาพการศึกษารูปแบบระบบ (Krippendorff, 2018)

3.6 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย : ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลจากหลายแหล่ง (Triangulation) ทั้งข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ และหลักฐานเชิงประจักษ์จากการปฏิบัติจริง เพื่อเพิ่มความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย (Lincoln & Guba, 1985)

4. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ จากกรณีศึกษา โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา สามารถสรุปผลตามกรอบแนวคิดการวิจัยได้ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ผลการ

ดำเนินงานตามกรอบ NPSS Model 2) ผลการขับเคลื่อนผ่านแนวคิด SLC และกลไกดิจิทัล และ 3) ผลลัพธ์ด้านคุณภาพ การศึกษาและประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการดำเนินงานตามกรอบ NPSS Model : ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนนิคมพิมายศึกษาได้ดำเนินการ บริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมผ่าน NPSS Model อย่างเป็นระบบ โดยแต่ละมิติทำหน้าที่เชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและ กัน ดังนี้

มิติ N – Network : โรงเรียนมีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน ภาครัฐ และภาคีเครือข่ายทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการสนับสนุนทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ทางการศึกษา และการร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

มิติ P – Professional : การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นระบบมากขึ้น ผ่านการพัฒนา วิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ร่วมกัน และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ส่งผลให้ครูมีสมรรถนะ ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

มิติ S1 – Smart Student : ผลการดำเนินงานสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน ทั้ง ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการจัดการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่นและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น

มิติ S2 – Standard School : โรงเรียนสามารถยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้อย่างเป็นระบบ มีการจัดทำหลักฐานเชิงประจักษ์ การติดตาม ประเมินผล และการรายงานผลที่ชัดเจน ส่งผลให้การดำเนินงานมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้

4.2 ผลการขับเคลื่อนผ่านแนวคิด SLC และกลไกดิจิทัล : ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการแนวคิด School as Learning Community (SLC) ร่วมกับกลไกการบริหารเชิงดิจิทัล เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การบริหารตามกรอบ NPSS Model เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันมากขึ้น เกิดการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และการร่วมกันแก้ไขปัญหาเชิงระบบ การใช้ 5S Digital Supervision ช่วยให้กระบวนการนิเทศ กำกับ และติดตามการจัดการเรียนรู้มีความเป็นระบบ ชัดเจน และต่อเนื่อง การนิเทศสามารถอ้างอิง ข้อมูลจริงจากการปฏิบัติ ส่งผลให้ครูได้รับข้อเสนอแนะที่ตรงประเด็นและนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การนำ Balanced Scorecard และวงจร PDCA มาใช้ในการบริหารเชิงกลยุทธ์ ทำให้โรงเรียน สามารถเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ นโยบาย และแผนปฏิบัติการเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุง พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดียิ่งขึ้น

4.3 ผลลัพธ์ด้านคุณภาพการศึกษาและประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา : ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การ บริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ในหลายด้าน ได้แก่

- 4.3.1 คุณภาพผู้เรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นทั้งด้านวิชาการ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 4.3.2 คุณภาพการจัดการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทันสมัย และตอบสนองต่อผู้เรียนมากขึ้น
- 4.3.3 การบริหารจัดการสถานศึกษามีความเป็นระบบ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้
- 4.3.4 โรงเรียนมีความก้าวหน้าในการพัฒนาสู่ความเป็น สถานศึกษาดิจิทัล (Digital School) และ

สามารถสะท้อนแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาขนาดกลางได้อย่างชัดเจน โดยภาพรวม ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการบูรณาการ NPSS Model, แนวคิด SLC และกลไกการบริหารเชิงดิจิทัล เป็นแนวทางที่มีประสิทธิผลในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

4.4 ผลลัพธ์เชิงประจักษ์จากการดำเนินงานตามกรอบ NPSS + SLC + Digital : ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานของ โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์เชิงประจักษ์ที่สะท้อนความสำเร็จของการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติ ทั้งด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และผลลัพธ์คุณภาพผู้เรียน โดยสามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

4.4.1 ผลลัพธ์ด้านคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนได้รับการยอมรับในระดับเขตพื้นที่และระดับประเทศผ่านการได้รับ รางวัล IQA Award ประจำปี พ.ศ. 2567 ระดับดีเยี่ยม ประเภทสถานศึกษาขนาดกลาง จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ซึ่งสะท้อนถึงความเข้มแข็งของระบบประกันคุณภาพภายใน การบริหารจัดการเชิงระบบ และการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้รับ รางวัลคุณภาพ OBEC QA (Office of the Basic Education Commission Quality Award) ในฐานะโรงเรียนมาตรฐานสากล พุทธศักราช 2568 ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงถึงความสำเร็จของการบริหารเชิงกลยุทธ์ การใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ และการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องตามวงจร PDCA

4.4.2 ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) พบว่าโรงเรียนได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบด้านการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการศึกษา ในระดับคุณภาพ “ดีมาก” สำหรับกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งสะท้อนถึงความสำเร็จของมิติ N-Network และ S2-Standard School ในกรอบ NPSS Model ที่สามารถบูรณาการนโยบายระดับชาติสู่การปฏิบัติจริงในบริบทของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

4.4.3 ผลลัพธ์ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ความปลอดภัย และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่าโรงเรียนได้รับ รางวัลสถานศึกษาปลอดภัย ระดับดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2568 จากกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ซึ่งสะท้อนถึงประสิทธิผลของการบริหารจัดการทรัพยากร การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ อันเป็นฐานสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและความยั่งยืน

4.4.4 ผลลัพธ์ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่าครูมีการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพอย่างชัดเจนจากการขับเคลื่อนมิติ P-Professional ในกรอบ NPSS Model ร่วมกับแนวคิด School as Learning Community (SLC) ครูสามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ได้อย่างมีคุณภาพ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflection) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนานวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ซึ่งได้รับการยอมรับผ่าน การได้รับรางวัลระดับดีเยี่ยมและรองชนะเลิศในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ในหลายสาขา อันเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สะท้อนคุณภาพครูตามมาตรฐานวิชาชีพและมาตรฐานการศึกษาของชาติ นอกจากนี้ การนำ กลไก 5S Digital Supervision มาใช้ในการนิเทศ ติดตาม และพัฒนาครู ช่วยส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนรู้ การจัดเก็บหลักฐานเชิงประจักษ์ในรูปแบบดิจิทัล และการใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ครูเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง และมีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development)

4.4.5 ผลลัพธ์ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงดิจิทัลและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โรงเรียนได้พัฒนาแหล่งเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ปฏิบัติงานทักษะอาชีพ (Nikom Phimai Suksa Coffee Shop) และ ห้องเรียน BOI ซึ่งเป็นพื้นที่การเรียนรู้ที่บูรณาการทักษะอาชีพ เทคโนโลยีดิจิทัล และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งผลให้ผู้เรียน

สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย พัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเตรียมความพร้อมสู่โลกการทำงานในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นรูปธรรม

4.4.6 ผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียน พบว่าโรงเรียนสามารถพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีนักเรียนได้รับการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในหลากหลายสาขาวิชา ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สาธารณสุขศาสตร์ บริหารธุรกิจ และครุศาสตร์ ผ่านกระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งสะท้อนผลสำเร็จของมิติ S1-Smart Student และการขับเคลื่อนแนวคิด School as Learning Community (SLC) ที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านตามศักยภาพ

โดยสรุป ผลลัพธ์เชิงประจักษ์จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การบูรณาการ NPSS Model แนวคิด School as Learning Community (SLC) กลไก 5S Digital Supervision และการบริหารเชิงกลยุทธ์ด้วย Balanced Scorecard และวงจร PDCA สามารถยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา พัฒนาครูและนักเรียน และขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืนได้จริงในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง

5. อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาคู่ความเป็นเลิศ : กรณีศึกษาโรงเรียนนิคมพิมายศึกษา สามารถอภิปรายเชื่อมโยงผลการวิจัยกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ดังต่อไปนี้

5.1 ผลการวิจัยที่พบว่าโรงเรียนนิคมพิมายศึกษาสามารถยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาได้ อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิด การบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวม (Holistic School Management) ซึ่งมุ่งบูรณาการมิติสำคัญของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านภาวะผู้นำ การจัดการเรียนรู้ การบริหารทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร และการประกันคุณภาพ (Sergiovanni, 2009 ; Bush, 2011) ผลลัพธ์ที่สะท้อนผ่านการได้รับรางวัล IQA Award และ OBEC QA แสดงให้เห็นว่า การบริหารเชิงระบบที่เชื่อมโยงนโยบาย มาตรฐาน และการปฏิบัติจริง สามารถสร้างคุณภาพสถานศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด การบริหารเชิงกลยุทธ์และการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องตามวงจร PDCA (Deming, 1986)

5.2 ผลการวิจัยด้านการพัฒนาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สนับสนุนแนวคิด องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ของ Senge (2006) และแนวคิด School as Learning Community (SLC) ที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการที่โรงเรียนได้รับการยอมรับเป็นสถานศึกษาต้นแบบสะท้อนว่าการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้แนวปฏิบัติที่ดีสามารถเกิดขึ้นและขยายผลได้จริงในบริบทสถานศึกษา

5.3 ผลการวิจัยด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่าการใช้กลไก 5S Digital Supervision และการบริหารจัดการบนฐานเทคโนโลยี ช่วยเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิด การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง (Continuous Professional Development: CPD) และงานวิจัยที่ชี้ว่าการนิเทศที่ใช้ข้อมูล เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม จะช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการนิเทศแบบดั้งเดิม (Glickman et al., 2018) ทั้งนี้ ผลการที่ครูสามารถพัฒนานวัตกรรมและได้รับรางวัลในระดับต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

5.4 ผลการวิจัยด้านการจัดการเรียนรู้เชิงดิจิทัลและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (Trilling & Fadel, 2009) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ทักษะอาชีพและห้องเรียน BOI แสดงให้เห็นว่าการบูรณาการเทคโนโลยีและบริบทท้องถิ่นสามารถสร้างโอกาสทางการเรียนรู้ที่เท่าเทียมและตอบสนองความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.5 ผลการวิจัยด้านคุณภาพผู้เรียนที่พบว่านักเรียนมีความสำเร็จทั้งด้านการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการศึกษาต่อ สอดคล้องกับแนวคิด ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Approach) และแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน (Whole Child Approach) ซึ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ และบริบทชีวิต (OECD, 2018) ทั้งนี้ ความสำเร็จของผู้เรียนสะท้อนผลลัพธ์เชิงระบบของการบูรณาการมิติ S1-Smart Student ในกรอบ NPSS Model กับแนวคิด SLC และการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

โดยสรุป การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันว่า การบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน ผ่านการบูรณาการ NPSS Model แนวคิด School as Learning Community (SLC) การนิเทศดิจิทัล และการบริหารเชิงกลยุทธ์ตามวงจร PDCA เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยทางการบริหารการศึกษา และสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการยกระดับคุณภาพสถานศึกษามัธยมศึกษาในบริบทที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยในอนาคต ดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับสถานศึกษา

6.1.1 สถานศึกษาควรประยุกต์ใช้แนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยบูรณาการทุกมิติของการบริหารอย่างเป็นระบบ และกำหนดกรอบหรือรูปแบบการบริหารที่ชัดเจน เพื่อให้การพัฒนามีทิศทางและควาต่อเนื่อง

6.1.2 ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกหลักในการบริหารจัดการ การนิเทศ และการติดตามผล โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ (Data-driven Decision Making) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความสามารถในการตรวจสอบได้

6.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (School as Learning Community) และการนิเทศเชิงพัฒนาในรูปแบบดิจิทัล เพื่อยกระดับสมรรถนะครูและคุณภาพการจัดการเรียนรู้

6.1.4 สถานศึกษาควรออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับบริบทสังคมในศตวรรษที่ 21

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.2.1 หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนให้สถานศึกษามีความยืดหยุ่นในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของตน ภายใต้กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ

6.2.2 ควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ความเป็นดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

6.2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการขยายผลแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ระหว่างสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของระบบการศึกษา

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

6.3.1 ควรมีการวิจัยเชิงเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวมโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐานในบริบทของสถานศึกษาขนาดและพื้นที่ที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จและข้อจำกัดในการนำรูปแบบไปใช้

6.3.2 ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการบริหารสถานศึกษาแบบองค์รวม การใช้เทคโนโลยี และผลลัพธ์ด้านคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

6.3.3 ควรมีการวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำสถานศึกษาและวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระยะยาว

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา. (2567). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ปีการศึกษา 2567*. นครราชสีมา: โรงเรียนนิคมพิมายศึกษา.
- สมาน อัครภูมิ. (2560). *การบริหารสถานศึกษาเชิงระบบ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2563). *การวิจัยประเมินผลและการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี พันธุ์ณี. (2562). *ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *การเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2568). *แนวทางการประเมินคุณภาพสถานศึกษา OBEC QA*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานการติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Bush, T. (2011). *Theories of educational leadership and management* (4th ed.). London: Sage Publications.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Fullan, M. (2014). *The principal: Three keys to maximizing impact*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). *SuperVision and instructional leadership: A developmental approach (10th ed.)*. Boston, MA: Pearson Education.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.

- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2001). *Strategy-focused organization*. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. Paris: OECD Publishing.
- OECD. (2020). *Education policy outlook 2020: Shaping responsive and resilient education*. Paris: OECD Publishing.
- Senge, P. M. (2006). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization* (Rev. ed.). New York, NY: Doubleday.
- Sergiovanni, T. J. (2009). *The principalship: A reflective practice perspective* (6th ed.). Boston, MA: Pearson Education.
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: Learning for life in our times*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

The Management of English Vocabulary Learning to Develop Communicative Language
Skills of Grade 6 Students at Ban Nong Yai Municipal School,
Mueang District, Khon Kaen Province

สนใจ ไชยบุญเรือง¹, กวิสรา นิลมงค², สิริกุล แพร่ศรีสกุล³, กำจร ใจบุญ⁴, วิภาสิริ ร่มพฤษ⁵, ณรงค์ ชูสกุล⁶, ธวัชชัย ไชยบุญเรือง⁷
Sonjai Chaibunruang¹, Gawisarar Nilmongcol², Sirikul Praesrisakul³, Kamjorn Jaiboon⁴, Wipasiri Romphruek⁵,
Narong Choosakul⁶, Thawatthai Chaibunruang⁷

¹⁻⁷วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

¹⁻⁷College of Asian Scholars, Khon Kaen, Thailand

Corresponding author: Email: sirikul@cas.ac.th

(Received: March 8, 2026; Revised: March 15, 2026; Accepted: March 18, 2026)

บทคัดย่อ

คำศัพท์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสาร การวิจัยแบบกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาบทเรียนที่มีเนื้อหาสาระที่จะเสริมให้นักเรียนมีความสามารถใช้คำศัพท์ได้หลากหลาย (2) ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้คำศัพท์ในการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งสี่ทักษะ (3) ยกระดับความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนในชุมชนอัคริยะเชิงพหุมิติ ชุมชนบ้านหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และ (4) สำนวจความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนต่อบทเรียนและกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นสำหรับนักเรียน งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง รูปแบบชุมชนอัคริยะเชิงพหุมิติ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ชุมชนบ้านหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้เป็นบทเรียนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้คำศัพท์ที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรจะรู้รู้หลากหลาย ได้ใช้การพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งสี่ทักษะนักเรียนทุกคนมีคะแนนสอบก่อนเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน ครูทั้งสองคนซึ่งทำหน้าที่เป็นทั้งผู้สังเกตการณ์และผู้ช่วยสอนมีความพึงพอใจมากที่สุด ในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ครูได้ความรู้เพิ่มเติม และครูได้พัฒนาความรู้ของตนเอง ส่วนที่ครูมีความพึงพอใจต่างกัน คือ ครูคนหนึ่งมีความพึงพอใจมากที่สุด แต่ครูอีกคนหนึ่งมีความพึงพอใจในระดับมาก ในเรื่องของบทเรียนที่เข้าใจง่ายเหมาะกับนักเรียน และมีสื่อการสอนที่ทันสมัย ในส่วนความพึงพอใจของนักเรียนนั้น แม้ว่าจะมีอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนเรื่องห้องเรียนที่บางครั้งต้องย้ายไปเรียนในห้องที่ขาดการใช้อุปกรณ์การสอน เรื่องเวลาที่ขาดหายไป และสภาพอากาศที่เป็นอุปสรรคในการมาเรียนของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ (60.71%) มีความพึงพอใจในเรื่องความรู้ที่ได้รับในระดับมาก และมีความพึงพอใจในระดับกลางในเรื่องของความสนุกในการเรียน (82.14%) บทเรียนที่เข้าใจง่าย (64.29%) และการได้พัฒนาในตนเอง (46.42%) กล่าวโดยสรุป คือการจัดการเรียนรู้คำศัพท์เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารครั้งนี้เป็นส่วนที่ช่วยให้นักเรียนได้มีความรู้ได้พัฒนาทักษะทางภาษาเพิ่มขึ้นและครูก็ได้แนวทางในการพัฒนาการสอนของตนเอง นอกเหนือไปจากการได้พัฒนาตนเอง

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ; การพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสาร; นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6; โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่

Abstract

Vocabulary is a very essential factor to the students' development of language skills for communication. The purpose of this quasi-experimental design research were to (1) develop lessons for students to be able to use a variety of vocabulary, (2) encourage students to use the vocabulary learned in developing the four language skills, (3) enhance the knowledge of English of the students in the school, and (4) survey the schoolteachers' and the students' levels of satisfaction of the lessons and learning activities designed for students. This research is a sub-project of the project entitled "Multidimensional Smart Community Model by Using School-Based, Ban Nongyai Community, Mueang District, Khon Kaen Province." The results of this sub-project show that the lessons for the sixth graders enable them to learn more; they can use them to enhance their language skills. The scores of the posttest are higher than those of the pretest. Both of the teachers joining this program as observers and teaching assistants were most satisfied with the learning process. They said it was very interesting. Moreover, they said they could develop their own knowledge too. Anyhow, one of them said she was satisfied with the lessons, which are easy to understand and suitable for students, not to mention the instructional aids at the highest level, while the other was satisfied with them at a high level. For the students, in spite of the several obstacles concerning the moving of the class to the room which is not suitable to be a classroom, the time wasted on the waiting for students, and the weather condition that prevented students from coming to school, the majority of students (60.71%) were satisfied with the knowledge gained at a high level; 82.14 percent were satisfied with the fun atmosphere in class at a moderate level, while 64.29% were satisfied with the understandable lessons and 46.42% were satisfied with self-development at a moderate level. To conclude, the English vocabulary learning management for the development of language skills for communication of the sixth graders enables the students to enhance their language skills for communication, and the teachers can see to some means to develop their teaching skills besides self-development.

Keywords : English vocabulary learning management; the development of language skills for communication; sixth graders; Nongyai Municipal School

บทนำ

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จ การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนไทย ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ยังอยู่ในระดับต่ำ CTN News (2020) รายงานว่า จาก "The English Proficiency Index" ความรู้ความสามารถของนักเรียนไทยอยู่ในลำดับที่ 74 จาก 100 ประเทศ

BRAINFITSTUDIO (2020) สรุปประเด็นปัญหา อุปสรรค ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ไทยมี 3 ประการ คือ (1) นักเรียนมีโอกาสนในการใช้ภาษาอังกฤษจริง ๆ น้อยมาก (2) นักเรียนคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่น่าเบื่อ ไม่มีแรงจูงใจในการเรียน และ (3) การเรียนเฉพาะไวยากรณ์อังกฤษเป็นเรื่องยาก ไม่มีส่วนช่วยในการฝึกทักษะทางภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ทักษะการฟังการพูด ในทำนองเดียวกัน CTN News (2020) ยังรายงานปัญหาที่เพิ่มเติมไปจากนี้ คือ กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการสอนตามหนังสือ ครูผู้สอนไม่มีวิธีสอนหรือเทคนิคใหม่ ๆ

นอกจากนี้ จากประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาเป็นพี่เลี้ยง (U-School Mentoring) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ผู้วิจัยพบว่าครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ (ในโรงเรียนที่คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ได้เป็นพี่เลี้ยงในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น) ไม่ได้สำเร็จการศึกษาภาษาอังกฤษโดยตรง ไม่ได้รับการฝึกฝนทางด้าน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จึงขาดความรู้ด้านวิธีสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจของนักเรียน (รวมทั้งการออกเสียง คำศัพท์บางคำที่ไม่ถูกต้อง) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนปัญหาที่สำคัญอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยประสบในระยะแรก ๆ คือ นักเรียนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก นักเรียนกลัวการพูดผิด และที่สำคัญ คือ นักเรียนไปรู้ว่า จะพูดอะไร เพราะขาดความรู้ด้านคำศัพท์ที่จะใช้ในการพูด ในการสื่อสาร ทำให้ไม่สามารถสื่อสารได้ และปัญหาที่สำคัญอีก ประการหนึ่งคือ นักเรียนไม่มีโอกาสได้ฝึกการใช้ภาษาอังกฤษ (Chaibunruang, S., Praesrisakul, S., Nilmongcol, G., Chaibunruang, T., Romphruek, A., & Choosakul, N., 2023) เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถ ของนักเรียนไทย บอร์ด คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีมติให้มีการยกระดับทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนทั่วประเทศ (บอร์ด กพฐ., 2063)

ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนทุก แห่งเน้นการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการพูด คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชียได้เปิดสอนสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเกี่ยวกับการจัดการเรียนภาษาอังกฤษในระดับชั้น ประถมศึกษาและระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยตรง และทางสาขาวิชาภาษาอังกฤษและภาษาอังกฤษศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานต้น สังกัดของคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนตาม นโยบายบอร์ด กพฐ. จึงมีความประสงค์ที่จะช่วยพัฒนาทางภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียน

การพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษนั้น สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนให้การใช้ทักษะ ทางภาษาเพื่อการสื่อสารได้ผลดี คือ ความรู้ด้านคำศัพท์ คำศัพท์เป็นตัวจักรสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการ สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าขาดความรู้ด้านคำศัพท์ ผู้เรียนหรือผู้ที่ต้องใช้ภาษาจะไม่สามารถสื่อความคิด ความต้องการ การแชร์ข้อมูลข่าวสาร หรือเข้าใจผู้อื่นได้ นั่นก็คือ ความรู้ด้านคำศัพท์จะช่วยให้ผู้เรียนโดยเฉพาะผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษ เป็นภาษา ต่างประเทศสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถทางด้านทักษะทางภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งทักษะการฟัง การ พูด การอ่าน และการเขียน ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านคำศัพท์สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถม ศึกษปีที่ 6 ก่อน เป็นการเสริมสร้างพื้นฐานที่มั่นคงให้กับผู้เรียนสำหรับการเรียนภาษาอังกฤษในระดับที่สูงขึ้นต่อ ๆ ไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนบทเรียนที่มีเนื้อหาสาระที่จะช่วยเสริมให้นักเรียนได้มีความสามารถใช้คำศัพท์ ได้หลากหลาย
2. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้คำศัพท์ในการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ
3. ยกระดับความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนในชุมชนอัจฉริยะเชิงพหุมิติ ชุมชนบ้านหนองใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น
4. สืบหาความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนต่อบทเรียนและกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น สำหรับนักเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง รูปแบบชุมชนอัจฉริยะเชิงพหุมิติ โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน ชุมชนบ้านหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาคั้งนี้จึงเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งกำลังศึกษาในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 41 คน เป็นนักเรียนชาย 23 คน และนักเรียนหญิง 18 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) บทเรียน

เป็นบทเรียนที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีปรากฏในคำศัพท์ภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาที่ทางสถาบัน ภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรวบรวมไว้ในหมวดคำศัพท์ภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 และคำศัพท์อื่น ๆ ที่มีในเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้อง มี 4 หัวข้อเรื่องทีนักเรียนระดับชั้นนี้จะต้องมีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ ที่เน้นการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในเรื่อง “เกี่ยวกับตนเองครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม เวลาว่าง และนันทนาการสุขภาพและสวัสดิการ การซื้อ-ขาย และลมฟ้าอากาศ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

หัวข้อเรื่องที่ทางทีมวิจัยนำมาทำบทเรียน คือ (1) My Family (2) My School (3) The Seasons และ (4) Superstars สำหรับแผนการสอน 12 คาบ สัปดาห์ละ 2 วัน ๆ ละ 4 คาบ รวม 3 สัปดาห์ ซึ่งในแต่ละบทเรียนนั้นจะมีหัวข้อย่อยสำหรับนักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ที่หลากหลายและเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งสี่ทักษะเพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร และยกระดับความรู้ของนักเรียน คือ

- (1) การออกเสียงคำให้ถูกต้อง เพื่อประโยชน์ในการฟังและการพูด
- (2) ความหมายของคำ เพื่อความเข้าใจและประโยชน์ในการใช้ในทุกทักษะ
- (3) การใช้คำในประโยค เพื่อประโยชน์ในทุกทักษะ
- (4) การอ่านประโยคและเรื่องราว เพื่อความเข้าใจและการสื่อสารในทุกทักษะ
- (5) การพูดเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่าน เพื่อการสื่อสารที่มีสาระ และการพัฒนาการอ่าน
- (6) การเขียนระดับประโยคและเรื่องราวสั้น ๆ เพื่อพัฒนาการเขียนและการสื่อสารด้วยการเขียน

2) ข้อสอบ

เป็นข้อสอบแบบมีตัวเลือกเป็นคำศัพท์ 4 ตัวเลือก เพื่อเอาไปเติมในประโยคให้ได้ความสมบูรณ์

3) แบบสอบถามความพึงพอใจของครู และนักเรียน ดังนี้ (1) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูสอบถามความพึงพอใจของครูเกี่ยวกับบทเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอน (2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนเกี่ยวกับบรรยากาศในการเรียน ความเข้าใจในบทเรียน ความรู้ที่นักเรียนได้รับ และการพัฒนาด้านคำศัพท์ของนักเรียน

4) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือทั้งหมดได้รับการตรวจสอบจากคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษจากวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย อาจารย์ทุกคนมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาท้องถิ่น โดยมีสถาบันอุดมศึกษาเป็นที่เลี้ยง (U-School Mentoring) ในระดับประถมศึกษามาเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี คณาจารย์ช่วยกันพิจารณาความสอดคล้องและความตรงตามเนื้อหาแล้วมีความเห็นตรงกันว่าสามารถนำไปใช้ได้

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในส่วนของงานวิจัยย่อยในหัวข้อเรื่อง การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการประสานงานเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ต่อผู้บริหารโรงเรียนแล้ว ทางผู้วิจัยได้พูดคุยกับทางอาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษเพื่อที่จะนัดวัน เวลาสถานที่ในการสอน

เนื่องจากทางโรงเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลายสำหรับนักเรียน การสอนภาษาอังกฤษจึงได้จัดการเรียนการสอนเพียงสัปดาห์ละ 2 คาบ ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 3 สัปดาห์ รวม 6 คาบ ทางผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษจึงได้ปรับบทเรียนสำหรับให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาให้เหลือเพียง 2 หัวข้อ คือ My School และ Superstars

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของงานวิจัยย่อยในหัวข้อเรื่อง การจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากการประสานงานเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ต่อผู้บริหารโรงเรียนแล้ว ทางผู้วิจัยได้พูดคุยกับทางอาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษเพื่อที่จะนัดวัน เวลาสถานที่ในการสอน

เนื่องจากทางโรงเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลายสำหรับนักเรียน การสอนภาษาอังกฤษจึงได้จัดการเรียนการสอนเพียงสัปดาห์ละ 2 คาบ ๆ ละ 50 นาที เป็นเวลา 3 สัปดาห์ รวม 6 คาบ ทางผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญภาษาอังกฤษจึงได้ปรับบทเรียนสำหรับให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาให้เหลือเพียง 2 หัวข้อ คือ My School และ Superstars ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ขอให้อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนและเป็นผู้ช่วยสอน ผู้สังเกตการณ์สอนครั้งนี้ ได้ช่วยทบทวนบทเรียน ได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ให้นักเรียนด้วย ซึ่งทางอาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษทั้งสองจะได้นำบทเรียนไปทบทวนให้นักเรียนต่อไป

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ เป็นการวิเคราะห์บทเรียน การวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการณ์สอน บรรยากาศในห้องเรียนร่วมกันของครูผู้สอน และผู้ช่วยหรือผู้สังเกตการณ์สอนของครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ จากการสนทนาและจากคำถามแบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งจะใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Inductive Data Analysis) ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์จากส่วนย่อย (Segments)
- 2) สรุปประเด็นที่คล้าย ๆ กันหรือประเภทเดียวกัน (Topics)
- 3) รวมประเด็น แนวคิด สาระหลัก ๆ (Concepts and Themes)
- 4) นำเสนอแบบพรรณนาความ (Descriptive Presentation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 1) การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล
- 2) การหาค่าร้อยละ และการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) ผลการวิเคราะห์บทเรียน

บทเรียนทั้งสองเรื่อง คือ My School และ Superstars ประกอบด้วย

(1) Word Study เป็นส่วนที่นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และคำศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง นักเรียนได้รับการฝึกออกเสียงคำศัพท์ สะกดคำศัพท์ และการใช้คำศัพท์ในบริบทต่าง ๆ

(2) Exercises นักเรียนได้ฝึกการฟัง-การพูด โดยการใช้คำศัพท์ในประโยค การคิดวิเคราะห์เรื่องราวว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ถูกต้องจะแก้ไขอย่างไรจึงจะถูก หรือจะต้องเป็นไปตามเรื่องราวอย่างไร และการเติมความในบทสนทนา นักเรียนจะได้ฝึกการอ่าน ทั้งการออกเสียง และการอ่านในใจ การอ่านบทกวี และการอ่านเพื่อความเข้าใจ และนักเรียนได้ฝึกการเขียน โดยการหาคำศัพท์เติมในประโยค และในย่อหน้า สั้น ๆ นอกจากนี้ นักเรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม และเป็นคู่ ได้ฝึกการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น เป็นการฝึกทักษะทางสังคมด้วย

(3) Games เกมส์ที่ให้นักเรียนได้เล่นเพื่อเป็นการเพิ่มทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ การสะกดคำ การออกเสียงคำ และการรู้ความหมายของคำ เช่น Word Guessing และ Homophones การออกเสียงคำศัพท์ที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษรเหมือนกัน แต่ออกเสียงต่างกัน เช่น คำที่ขึ้น ch และ c ซึ่งคำต่าง ๆ เหล่านี้เป็นคำศัพท์ภาษาอังกฤษพื้นฐาน ระดับชั้นประถมศึกษาที่ทางสถาบันภาษาอังกฤษสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประมวลไว้

2) การวิเคราะห์องค์ประกอบอื่น ๆ ในการจัดการเรียนรู้

(1) ห้องเรียนและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้

ในห้องเรียนที่ใช้ในการสอนตอนแรก มีอุปกรณ์จำเป็นต้องใช้พร้อม ทำให้การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี แต่เมื่อต้องเปลี่ยนห้องเรียน ต้องไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนเล็ก หรือห้องที่เป็นที่โล่งมาก อุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่มี บางห้องไม่มีปลั๊กสำหรับที่จะใช้เสียบอุปกรณ์การสอน เช่น เครื่องฉายแผ่นทึบ ไมโครโฟน หรือคอมพิวเตอร์ ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนเกิดความวุ่นวาย นักเรียนที่นั่งห่างไกลจากผู้สอน ไม่ได้ยินเสียงผู้สอน จึงดูไม่สนใจบทเรียนเท่าที่ควร

(2) เวลา

จากการที่ได้เตรียมบทเรียนให้พอเหมาะกับเวลาที่ทางโรงเรียนให้ก็พอเหมาะพอดีกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เตรียมไว้ให้นักเรียน ได้ฝึกการใช้คำศัพท์ในการฝึกทักษะทางภาษาทั้งการฟัง-การพูด และอ่าน-เขียน เมื่อเวลาส่วนหนึ่งต้องเสียไปในการรอนักเรียน หรือการที่ต้องเปลี่ยนห้องเรียนกระทันหัน ส่งผลเสียต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาที่ต้องมีการฝึกมาก ๆ โดยเฉพาะทักษะการพูด (สำหรับนักเรียนไทยเพราะนักเรียนยังขาดทักษะทางนี้มาก ๆ นักเรียนไม่ค่อยกล้าออกเสียง ไม่กล้าพูด ภาษาอังกฤษ) และการสอนเนื้อหาให้ทันตามที่กำหนดไว้แล้ว (เนื่องจากต้องสอนเนื้อหาให้ครบ ให้จบตามที่ออกข้อสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ไปแล้ว)

(3) สภาพดินฟ้าอากาศ

ในช่วงฤดูฝน วันที่มีฝนตกหนักตั้งแต่เช้ามีผลต่อการมาเรียนของนักเรียน นักเรียนหลายคนไม่มาโรงเรียน ฉะนั้นวันที่ฝนตกจึงมีนักเรียนมาเรียนไม่เกิน 20 คน ซึ่งในช่วงที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคำศัพท์นี้ นักเรียนหลายคนได้รับผลกระทบจากการที่ต้องขาดการเรียนรู้คำศัพท์บางส่วนไป

(4) การสังเกตการสอน

ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอน (ในคณะวิจัย) และครูผู้สอนภาษา อังกฤษระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ได้พูดคุยกันเพื่อการปรับปรุง ทาวิธีที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปได้ ทุกคนช่วยดูแลนักเรียน ระหว่างที่นักเรียนทำกิจกรรม แต่ประเด็นปัญหาที่เก่ายาก คือ เมื่อนักเรียนต้องเรียนอยู่ในที่กว้างใหญ่ไม่มีฝักัน ไม่มีไมโครโฟน ไม่มีปลั๊กไฟสำหรับเสียบอุปกรณ์การสอนที่จะดึงดูดความสนใจของนักเรียน จะเห็นได้ชัดว่าความสนใจของนักเรียนส่วนใหญ่ ไม่ได้อยู่ที่บทเรียนที่ครูผู้สอนหรือที่ครูอื่น ๆ นักเรียนจะพูดคุยกันเอง หยอกล้อเล่นกัน หรือมองไปที่นักเรียนที่เดินผ่านไป ผ่านมา ตามทางเดินนอกบริเวณที่มีกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

จากแบบทดสอบก่อนเรียน มีนักเรียนที่ทำแบบทดสอบ จำนวน 41 คน เป็นนักเรียนชายจำนวน 23 คน และเป็นนักเรียนหญิง จำนวน 18 คน แต่เมื่อตรวจสอบหลังเรียนซึ่งมีนักเรียนทำแบบ ทดสอบ 37 คน เป็นนักเรียนชาย 19 คน และเป็นนักเรียนหญิง 18 คน จากการตรวจสอบคะแนนของนักเรียนทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน ปรากฏว่ามีความไม่น่าจะเป็นไปได้เกิดขึ้นชัดเจน คือ คะแนนหลังสอบของนักเรียนจำนวนหนึ่งน้อยกว่าคะแนนในแบบทดสอบก่อนเรียน คณะวิจัยจึงคัด ผลการทดสอบเหล่านี้ออกไปถือเป็นคะแนนที่ไม่มีความเป็นไปได้ เป็นความไม่ถูกต้องจากการเดาของนักเรียนในการทำข้อสอบ ก่อนเรียน เหลือคะแนนที่นำมาวิเคราะห์เพียง 14 ชุด ซึ่งเป็นของนักเรียนชาย 6 ชุด และเป็นของนักเรียนหญิง 8 ชุด

ผลการวิเคราะห์ คือ จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คะแนนสูงสุดก่อนเรียน = 7 คะแนน คะแนนต่ำสุด = 2 คะแนน คะแนนเฉลี่ย = 4.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = -0.35 ส่วนคะแนนสอบหลังเรียน คะแนนสูงสุด = 19 คะแนน คะแนนต่ำสุด = 4 คะแนน คะแนนเฉลี่ย = 10.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = -2.81

ผลสรุป คือ นักเรียนทุกคนได้คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียน

2) ความพึงพอใจของครู

ครูที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครั้งนี้มีจำนวน 2 คน

ครูทั้งสองมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ครูได้ความรู้เพิ่มเติม และครูได้พัฒนาตนเอง

ส่วนข้อที่ครูคนหนึ่งมีความพอใจมากที่สุด แต่อีกคนหนึ่งมีความพอใจมาก คือ บทเรียนเข้าใจง่าย เหมาะสม กับนักเรียน และมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย

ครูทั้งสองคนมีข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม คือ ครูอยากให้มีโครงการที่ขยายเวลาเพิ่มขึ้น มีเพลง มีเกมส์ หรือกิจกรรมเพิ่มขึ้นอีก (ถ้ามีเวลา แต่ครูก็เข้าใจว่า ภาระงานของโรงเรียนที่กระชั้นชิดส่งผลต่อเวลาของการอบรมครั้งนี้) และประทับใจความทุ่มเทของคณะวิจัย

3) ความพึงพอใจของนักเรียน

แม้จะมีอุปสรรคหลายประการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งนี้ 82.14% ของนักเรียนมีความสุข ในการเรียนและมีความเข้าใจในบทเรียนในระดับกลาง 60.71% ของนักเรียนมีความพึงพอใจในความรู้ที่ได้ในระดับมาก 64.29% ของนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับกลางในเรื่องของบทเรียนที่เข้าใจง่าย และในเรื่องของการได้พัฒนาตนเอง (46.42%)

การอภิปรายผล

บทเรียนที่คณะวิจัยได้พัฒนาขึ้นครั้งนี้ มีเนื้อหาสาระที่ช่วยเสริมให้นักเรียนมีความสามารถใช้คำศัพท์ได้หลากหลาย ได้ใช้ในการพัฒนาทักษะทางภาษาทั้งสี่ทักษะ ได้ยกระดับความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนในชุมชนบ้านหนองใหญ่ คณะวิจัยได้พัฒนาให้เป็นบทเรียนที่มุ่งให้นักเรียนได้พัฒนาการใช้คำศัพท์ในการสื่อสารเชิงโต้ตอบ (Interactive Communicative Language Tasks) ตามแนวคิดของ Moeller & Catalano, (2015) ได้เรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้มีความสามารถ (Competence) สอดคล้องกับแนวคิดของ Cahyati (2019) ให้นักเรียนฟังภาษาอังกฤษด้วยความเข้าใจ อ่าน เขียนได้ ตามแนวคิดของ Kumar (2020)

กิจกรรมที่มีในบทเรียนเป็นกิจกรรมที่มีให้นักเรียนได้ฝึกภาษาอังกฤษตามทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ในรูปแบบและกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลองผิดลองถูกในการใช้ภาษา มีแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ภาษาซ้ำ ๆ ด้วยการถามคำถามให้นักเรียนได้ทบทวนบทเรียน

นอกจากนี้ ในช่วงการจัดการเรียนรู้ยังมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กัน โดยการได้ทำงานเป็นกลุ่มและ เป็นคู่ ได้มีการร่วมมือกันทำงาน (Cooperation) การได้เรียนแบบร่วมมือกัน (Cooperative Learning) ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาจากเพื่อนคนอื่น ๆ และได้ฝึกทักษะทางสังคม (Social Skills) นอกเหนือไปจากการได้คำนึงถึงความต้องการ ความรู้สึก และความคิดเห็นของผู้อื่น (Considerations for Others) นักเรียนได้มีอารมณ์ร่วมในการเรียน โดยมีผู้สอนและผู้ช่วยคอยอำนวยความสะดวกในการเรียน (Teachers as Facilitators)

แต่จากเวลาที่ลดน้อยลง ทำให้การจัดการกิจกรรมตามหลักทฤษฎีการเรียนรู้แบบสรรรคนิยม (Constructivism) ในการที่จะให้นักเรียนแต่ละคนได้ใช้ข้อมูลใหม่ในการฝึกการตัดสินใจในการใช้ภาษาของตนเอง มีความจำเป็นต้องลดลงด้วย แต่ทางคณะวิจัยได้ปรึกษากับทางครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนไว้แล้ว ครูยินดีที่จะไปฝึกทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องลดลงในช่วงของการอบรมไปดำเนินการต่อ

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนแบบเป็นขั้นเป็นตอน (Step-by-Step) ช่วยให้นักเรียนได้สร้างความเข้าใจ ภาษาอังกฤษเป็นขั้นเป็นตอน ช่วยให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง ดังที่ Paul (2006) ระบุไว้

ในส่วนผลของการเรียนรู้ของนักเรียนที่สูงขึ้นก็สอดคล้องกับงานวิจัย ๆ ต่าง ๆ ที่นำเสนอไว้ในงานวิจัยนี้ ทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศ (ตามรายชื่อผู้วิจัยและงานวิจัยที่นำเสนอไว้ในหัวข้อ “งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในระดับประถมศึกษา” ในการสอนคำศัพท์นักเรียนจะเรียนรู้จะจดจำคำศัพท์ได้ ใช้คำศัพท์ใหม่ ๆ ในการเขียนได้ ถ้าหากนักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์ด้วยการใช้สื่อ ๆ การได้เล่นเกมสกราดคำ การได้ออกเสียงคำศัพท์ต่าง ๆ ล้วนมีส่วน ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะทางภาษาทั้งสี่ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นครั้งนี้ แม้จะมีอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนบ้าง แต่ผลที่ออกมา ก็มีมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้เพิ่มขึ้นได้พัฒนาทักษะทางภาษาของตนเอง ครูที่โรงเรียนก็ได้ความรู้เพิ่มเติม ได้พัฒนาตนเอง และได้มีแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนของตัวเองต่อไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ข้อเสนอที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนทั่วไป คือ 1) การพัฒนาบทเรียนให้ตรงกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนแต่ละระดับ 2) การมีเวลาให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางภาษาอย่างเต็มที่ 3) ผู้สอนยังคงต้องมีบทบาทที่สำคัญใน

กระบวนการเรียนการสอนไม่ว่าจะในฐานะครู (Teacher) หรือผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ซึ่งผู้สอนจะต้องพัฒนาตัวเองให้มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษควบคู่กันไปกับการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรจะมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้คำศัพท์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาทุกระดับ
- 2) ควรจะมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้คำศัพท์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กนกวรรณ ดอนแก้วเจ้า, และอภิรดี จันทร์แสง. (2565). การพัฒนาทักษะการพูดแลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารร่วมกับวิดีโอของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารร้อยแก่นสาร*, 7/(9), 478-494.
- กิตติศักดิ์ กลวงศ์. (2565). *พัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยการเขียนคำศัพท์วละคำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. <http://t1nongsai.ac.th>
- ทิตนา แชมณี. (2012). *ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)*. <http://tiannyzakiju.blogspot.com/2012/07/3humanism.htm/>
- ธีรวิรา ปลาตะเพียนทอง. (2562). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ด้านคำศัพท์และความคงทนโดยใช้เทคนิคช่วยจำร่วมกับสมุดภาพ คำศัพท์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครปฐม*. <http://thesis-ir.su.ac.th/>
- นิติกานต์ ศรีโมรา. (2562). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และตามความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการใช้เกมและบัตรคำศัพท์*. <https://journal.bkkthon.ac.th>
- บอรัต กพฐ. (2563). *จีโรงเรียนเขินเด็กพูดภาษาอังกฤษ*. <https://d.dailynews.co.th>
- ประยงค์ กลั่นฤทธิ์. (2556). *การสอนภาษาอังกฤษ*. สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- พนัสวี หวนจิต, และอนุสิทธิ์ พันธกล้า. (2562). *การพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนคำศัพท์พื้นฐานภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 2, (176-186), มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (ส่วนวังจันทร์).
- ยุกตะนันท์ ดินาน. (2563). *การพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้วิธีการสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรังสิต]*. RSUIR. <https://rsuir-library.rsu.ac.th>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2551). *ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสรคนิยม (Constructivism)*. <http://becreatively.com>
- สถาบันภาษาอังกฤษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *คำศัพท์ภาษาอังกฤษพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษา*. www.lertchaimaster.com
- สนใจ ไชยบุญเรือง รัชชัย ไชยบุญเรือง อ้อมทิพย์ รมพฤกษ์ และ อุตม นวน. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในอำเภอลพ จังหวัดขอนแก่น*

- สินธุมาส อินนันชัย. (2562). การพัฒนาความสามารถด้านการออกเสียงคำศัพท์ภาษาอังกฤษด้วยสื่อโพลีนิคส์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยแม่ล้อมผ่านจอยล์โพลีนิคส์แอปพลิเคชัน. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยพะเยา]. ฐานคลังข้อมูลคลังปัญญา.
- สุกัญญา ธรรมธีระศิษฐ์, วิชานนท์ ผ่องจิต, และอภิรักษ์ ธรรมธีระศิษฐ์. (2565). การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. *วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6 (1), 1–9.
- สุภัทรพงษ์ ผลินยศ, และสุรกานต์ จังหาร. (2566). การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนเน้นความจำร่วมกับเกมทางภาษา. <https://so05.tci-thaiio.or.a/index.php/mui/article/view/264344/177674>
- อัจฉิมา ไชยติ. (2563). การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำภาษาอังกฤษ (Phonics) โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2.
- Ahmed, K. A., & Saeed, M. (2020). Interactive Digital Videos and Their Impact on Sixth Graders' English Reading and Vocabulary Skills and Retention. *International Journal of Information and Communication Technology Education*, 16 (3), 42-56.
- BRAINFITSTUDIO. (2020). 3 Obstacles to Thai Children's Learning of English. <http://www.Brainfit.co.th>.
- Cahyati, P. (2019). Teaching English in Primary Schools: Benefits and Challenges. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, Vol.326 3rd International Conference on Current Issues in Education. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
- Chaibunruang, S., Praesrisakul, S., Nilmongcol, G., Chaibunruang, T., Romphruek, A., & Choosakul N. (2023). The Development of Schoolchildren's English Language Skills by the College of Asian Scholars (CAS) Under the U-School Mentoring. *Published Proceedings of the 9th International PIM Conference 2023*, 13 (9), 655–667
- Common Problems of Teaching English to Thai Students. (2020). <https://www.chiangraitimes.com>
- CTN News. (2020). Common Problems of Teaching English to Thai Students. <https://www.chiangraitimes.com>.
- Easy Language Learning Tips & Techniques. (2022). *The Importance of Vocabulary in Learning Language*. [lingo.apps.com](https://www.lingo.apps.com)
- Feranty, L., Anggreini, S., Meylani, T., & Darmawan, N. P. (2024). *Improving Fifth-Grade Students' Vocabulary Mastery Using Flashcards at SDN 23 Pangkalpinang*. *Journal of English Teaching*, 10 (1), 51-60.
- Garden, P. D. (2022). *Vocabulary Instruction in the Early Grades*.
- Gorgoz, S., & Tican, C. (2020). Investigation of Middle School Students' Self-Regulation Skills and Vocabulary Learning Strategies in Foreign Language. *International Journal of Educational Methodology*, 6 (1), 25-42.
- Kumar, J. V. (2022). English Teaching: Problems and Solutions. *Smart Moves Journal UELLH*, 8 (9), 1-9
- Moeller, A. J., & Catalano, T. (2015). Foreign Language Teaching and Learning. In J.D. Writing (Ed.). *International Encyclopedia for Social and Behavioral Sciences* (pp.327–332). Pergamon Press.

- Paul, D. (2006). *Teaching English to Children in Asia*. Pearson Education Asia Limited.
- Short, Kasey. (2023). Tips for Improving Vocabulary Instruction in Middle School. <https://www.edutopia.org/article/vocabulary-teaching-strategies-middle-school/>
- Talibong, E. M. (2021). Interactive Reading and Traditional Reading: Their Effects on the Vocabulary Competence Among Grade Six Pupils. *IEEE-SEM*, 118–126.
- Wangdi, L. (2022). A Study of Grade Six Students' Difficulties in Learning English Vocabulary in Wangduephodrang District Bhutan. *Asian Journal of Education and Social Studies*, 26(3). 53–60

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น Factors Affecting Consumer Decision to Purchase Unit-Linked Life Insurance, Khon Kaen Province

ปรววรรณญาณัน ธิวิลไพโรโกสิน¹, สมโภชน์ วัลยะเสวี², ธนาพันธ์ นัยพินิจ³, นพดล มั่งมี⁴, วิไลลักษณ์ ฉัตรชัยพลรัตน์⁵, ธัญวรินทร์ ณรงค์วรกุล⁶
Porrawanyarpa Thawinpaikosin¹, Somphot Wanyasewi², Thanaphan Naipinit³, Noppadol Mungmee⁴,
Wilailak Chatchaiphonrat⁵, Thanwarin Narongworaku⁶

¹⁻³หลักสูตรบริหารมหาบัณฑิต/สาขาวิชาบัณฑิตกรรมทางธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

⁴⁻⁵หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต/คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

⁶หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

¹⁻³Master of Business Administration, College of Asian Scholars, Thailand

⁴⁻⁵Bachelor of Business Administration of Business Administration, College of Asian Scholars, Thailand

⁶Bachelor of Education of Faculty of Education and Liberal Arts, College of Asian Scholars, Thailand

Corresponding author: Email: paulie_gorgeous@icloud.com

(Received: March 8, 2026; Revised: March 15, 2026; Accepted: March 18, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาระดับส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ในจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริโภคที่ซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ในเขตเทศบาลนครขอนแก่นจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน พบความแตกต่าง ทดสอบตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า

1. ส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ใน จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านการส่งเสริมการตลาด ในส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการค้นหาข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการตระหนักถึงปัญหา และด้านการตัดสินใจซื้อ ในส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังจากซื้อ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ไม่แตกต่างกัน และการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน จำแนกตามระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และสถานภาพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบาย ปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภคในเขตจังหวัดขอนแก่น มีผลต่อการตัดสินใจร้อยละ 73.20 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (X_1)

($\beta=0.277$) รองลงมาด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) ($\beta=0.232$) ด้านราคา (X_2) ($\beta=0.168$) ด้านลักษณะทางกายภาพ (X_7) ($\beta=0.184$) ด้านบุคคล (X_5) ($\beta=0.129$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3) ($\beta=0.104$) และด้านกระบวนการให้บริการ (X_6) ($\beta=0.069$).

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด; การตัดสินใจซื้อ; ประชากรศาสตร์; ประกันชีวิตควบการลงทุน

Abstract

This research aims to 1) study the level of marketing mix and purchasing decisions for investment-linked life insurance in Khon Kaen province, and 2) compare the differences in purchasing decisions for investment-linked life insurance among consumers in Khon Kaen province, classified by demographic factors. 3) To study the marketing mix factors that influence consumers' decisions to purchase investment-linked life insurance in Khon Kaen province. The sample group consisted of 400 consumers who purchased investment-linked life insurance in the Khon Kaen municipal area. The research instrument used was a 5-level Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.91. Statistical analyses included percentages, means, standard deviations, t-tests, Scheffe's analysis of variance (to identify differences), and multiple regression analysis.

The research results found that

1. The marketing mix factors influencing consumer decisions to purchase investment-linked life insurance in Khon Kaen Province are generally at a high level. Considering individual aspects, the product aspect has the highest average score, followed by the service process and marketing promotion. The physical characteristics aspect has the lowest average score. These findings relate to consumer decisions to purchase investment-linked life insurance in Khon Kaen Province. The level of satisfaction was high. Considering each aspect, the information-seeking aspect had the highest average score, followed by problem awareness and purchase decision. The aspect with the lowest average score was post-purchase behavior.

2. Comparison of consumer opinions regarding the decision to purchase investment-linked life insurance in Khon Kaen province, categorized by gender, age, and occupation, showed no significant differences. However, a comparison of opinions regarding the decision to purchase investment-linked life insurance, categorized by education level, average monthly income, and marital status, showed statistically significant differences at the .05 level.

3. Multiple regression analysis revealed that the seven independent variables collectively explained 73.20% of the factors influencing consumers' decisions to purchase investment-linked life insurance in Khon Kaen province. When considering the independent variable that best influenced consumers' decisions to purchase investment-linked life insurance in the Khon Kaen municipal area, it was found that product factors (X_1) ($\beta=0.277$) were followed by marketing promotion (X_4) ($\beta=0.232$), price (X_2)

($\beta=0.168$), physical characteristics (X7) ($\beta=0.184$), personnel (X5) ($\beta=0.129$), distribution channels (X3) ($\beta=0.104$), and service processes (X6) ($\beta=0.069$).

Keywords: Marketing Mix; Decision to Purchase; Demographics; Life Insurance Unit Linked

บทนำ

ปัจจุบันนับเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยลดความเสี่ยงในอนาคตเมื่อเกิด เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคตที่ไม่สามารถ ประเมินการสิ่งที่จะเกิดในอนาคตได้ การทำประกันชีวิตมีประโยชน์หลายด้าน ได้แก่ การคุ้มครองผู้ทำประกันชีวิต ช่วยให้ผู้ทำ ประกันสามารถบริหารจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตในอนาคตของผู้ทำประกันชีวิตหรือครอบครัวให้ดีขึ้น ทั้งในด้าน การลดความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนในชีวิต ด้านการออมการลงทุน และด้านการวางแผนภาษีโดยที่บริษัทประกันชีวิตมีการ พัฒนารูปแบบของกรมธรรม์ประกันชีวิตเพื่อเป็นทางเลือกที่หลากหลายและตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้มากยิ่งขึ้นซึ่ง ประกันชีวิตควบการลงทุน หรือเรียกย่อๆ ว่า “Unit-Linked” ถือเป็นรูปแบบกรมธรรม์แบบใหม่ ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่ น่าสนใจ เนื่องจากเปิดโอกาสให้ผู้เอาประกันสามารถใช้คุ้มครองความเสี่ยงพร้อมๆ กับการสร้างโอกาสในการเลือกการลงทุนเพื่อ แสวงหาผลตอบแทนที่เพิ่มสูงขึ้น จากการลงทุน ในกองทุนรวมภายใต้แบบประกันยูนิทลิงค์ที่มีผู้จัดการกองทุนเป็นผู้บริหาร กองทุน Unit Linked มาจากคำว่า Unit Linked Insurance Policy (ULIP) หรือกรมธรรม์ประกันชีวิตควบการลงทุน (กรมธรรม์ Unit Linked) คือ การประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองชีวิตและการลงทุนในกองทุนรวมซึ่งไม่มีการรับประกัน มูลค่ากรมธรรม์ เนื่องจากมูลค่ากรมธรรม์ขึ้นอยู่กับมูลค่าหน่วยลงทุน โดยอาจสูงขึ้นหรือต่ำลงตามผลประกอบการของกองทุน รวมเบี้ยประกันภัยของกรมธรรม์ Unit Linked กล่าวโดยสรุป โครงสร้างธุรกิจประกันชีวิตมาถึงจุดเปลี่ยนที่สำคัญ โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในด้านฐานลูกค้ารายหลักซึ่งไม่อาจผูกติดกับลูกค้ากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเกินไป ดังเช่นในอดีตที่อาจผลักดันการเติบโตได้ด้วยการระดมยอดขายประเภทจ่ายครั้งเดียวในกลุ่มลูกค้าที่มีรายได้สูง แต่จำเป็นต้องขยายฐานลูกค้าไปยังกลุ่มที่มีรายได้รองลงมา ท่ามกลางข้อจำกัดของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่กดดันอำนาจซื้อ อย่างไรก็ตามธุรกิจประกันยังสามารถต่อยอดการขยายฐาน ลูกค้าใหม่ๆ ได้โดยเฉพาะมิติที่เกี่ยวข้องกับความคุ้มครอง และประกันสุขภาพ โดยที่ยังต้องเน้นการบริหารจัดการต้นทุน ปรับ ผลิตภัณฑ์ให้เบี้ยเข้าถึงได้มากขึ้น ตลอดจนเพิ่มการใช้ประโยชน์เข้าถึงลูกค้าและสามารถนำไปสู่การตัดสินใจซื้อได้ด้วยขั้นตอนที่ ลดลง

จากข้อมูลและเหตุผลข้างต้นที่กล่าวมา ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เพื่อแนวทางการด้านการบริหารจัดการประกันชีวิตควบการลงทุน จะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจประกันชีวิตที่จะสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม รายละเอียดของผลิตภัณฑ์และการให้บริการในการทำประกันชีวิตให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าในการพิจารณา ตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ของผู้บริโภค ใน จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยประชากรศาสตร์

3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันของผู้บริโภค ในเขตขอนแก่น มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน แตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทุกด้านส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ในเขตจังหวัดขอนแก่น

ทฤษฎีแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีด้านประชากรศาสตร์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2550) ได้อธิบายไว้ว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ (Personal Factor) เป็นตัวแปรสำคัญที่ถูกนำมาใช้สำหรับการตัดสินใจของการได้รับอิทธิพลจากลักษณะส่วนบุคคลทางด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นการแบ่งส่วนตลาดตามขนาด โครงสร้าง และการกระจายของประชากร

Kotler & Keller (2016) ได้อธิบายว่า ลักษณะของประชากรศาสตร์ เป็นการแบ่งส่วนตลาดโดยใช้คุณสมบัติเฉพาะของบุคคล ซึ่งจะมีคุณสมบัติที่แตกต่างกันในแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม ในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ นั้นผู้รับสารจะมีจำนวนมากว่าหนึ่ง การวิเคราะห์ผู้รับสารที่มีจำนวนหลากหลาย ควรใช้วิธีการจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่มๆ ตามลักษณะทางประชากรศาสตร์

จากแนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรของปัจจัยประชากรศาสตร์ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าลักษณะปัจจัยประชากรศาสตร์ที่นำมาใช้ในการศึกษา คือ เพศ สถานภาพ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน เนื่องจากเป็นตัวแปรสำคัญของการแบ่งส่วนการตลาดที่จะทำให้ผู้ประกอบการนำไปใช้วางแผนกลยุทธ์ที่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น และทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจตนเองได้

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด

วิวรรณ สรวงศิริ (2563) ได้สรุปแนวคิดของส่วนประสมการตลาดไว้ คือ เครื่องมือในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 7 ตัวแปร ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาดบุคคล กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ

รุ่งรณิดา ถาวรสุข (2559) กล่าวว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ คือปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินธุรกิจ ด้านการตลาดบรรลุตามเป้าหมาย ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์และบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการให้บริการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

Kotler และ Armstrong (2003) กล่าวว่า การบริการ คือ กิจกรรมหรือผลประโยชน์ที่บุคคลหนึ่งเสนอแก่อีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะคือไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ และไม่มีผลในการเป็นเจ้าของ โดยอาจจะมิตัวสินค้าเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาด (7P's) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคลากร กระบวนการ และลักษณะทางกายภาพ

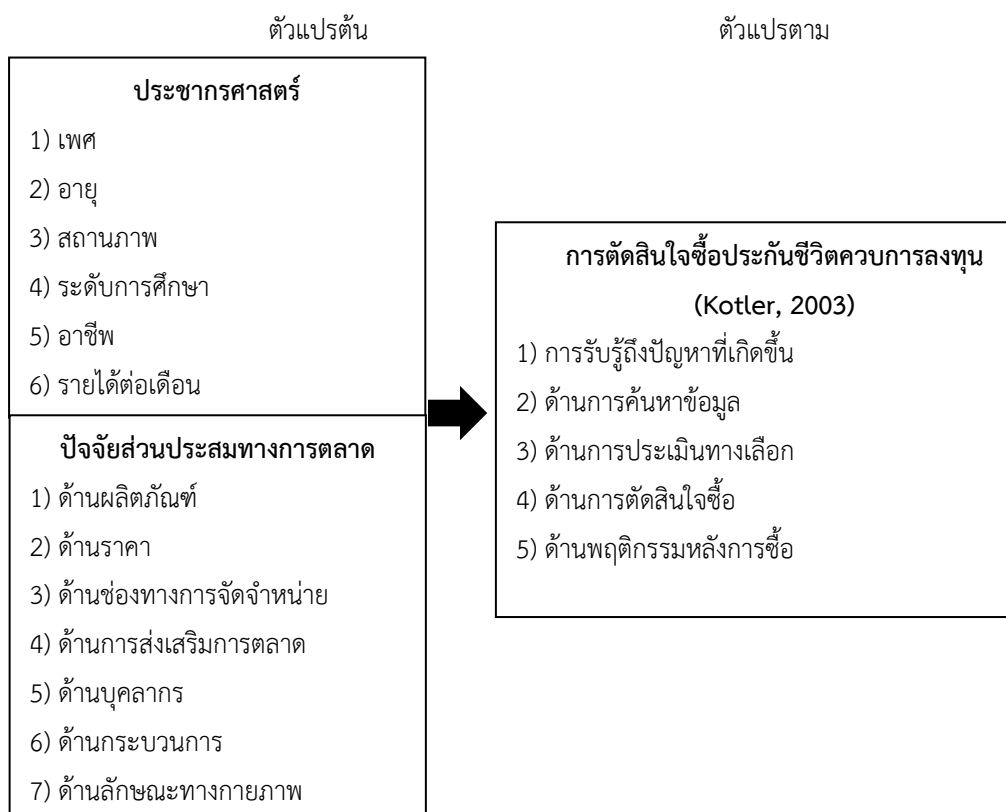
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อ

ราช ศิริวัฒน์ (2560) ได้สรุปแนวคิดของการตัดสินใจซื้อไว้ คือ เป็นลำดับขั้นตอนในการตัดสินใจของผู้บริโภคสินค้า ตามการตัดสินใจซื้อ 5 ขั้นตอน คือ การรับรู้ปัญหา การแสวงหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ

Kotler (2003) ได้ให้ความหมาย “การตัดสินใจ” ว่าหมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกทางใดทางหนึ่งจากทางเลือกหลายๆ ทางที่มีอยู่ โดยอาศัยเหตุผลและเกณฑ์ต่างๆ ประกอบการพิจารณา เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการหรือหวังไว้

Schiffman & Kanuk (2007) กระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค หมายถึง ขั้นตอนในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากสองทางเลือกขึ้นไปพฤติกรรมผู้บริโภคจะพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ ทั้งด้านจิตใจ (ความรู้สึกรู้สึกนึกคิด) และพฤติกรรมทางกายภาพ การซื้อเป็นกิจกรรมด้านจิตใจ และกายภาพซึ่งเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง กิจกรรมเหล่านี้ทำให้เกิดการซื้อ และเกิดพฤติกรรมซื้อตามบุคคลอื่น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.28$) และ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.27$) ในส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

2. การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการค้นหาข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือ ด้านการตระหนักถึงปัญหา ($\bar{X} = 4.20$) และด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 4.19$) ในส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ($\bar{X} = 4.14$)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ด้านเพศ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ด้านระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีผลต่ออิทธิพลการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามอายุ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ด้านการค้นหาข้อมูล และด้านการประเมินทางเลือก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามอาชีพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันด้านการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ด้านการตัดสินใจซื้อ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การค้นหาข้อมูล แตกต่างกัน ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานภาพ แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ในด้านการค้นหาข้อมูล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 73.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (X1) ($\beta=0.277$) รองลงมาเป็นด้านการส่งเสริมการตลาด (X4) ($\beta=0.232$) ด้านราคา (X2) ($\beta=0.168$) ด้านลักษณะทางกายภาพ (X7) ($\beta=0.184$) ด้านบุคคล (X5) ($\beta=0.129$) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย(X3) ($\beta=0.104$) และด้านกระบวนการให้บริการ (X6) ($\beta=0.069$).

สรุปการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับส่วนประสมทางการตลาด และการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

1.1 ส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.28$) และ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.27$) ในส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

1.2 การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการค้นหาข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือ ด้านการตระหนักถึงปัญหา ($\bar{X} = 4.20$) และด้านการตัดสินใจซื้อ ($\bar{X} = 4.19$) ในส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ($\bar{X} = 4.14$)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น ตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตขอนแก่น

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน ของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น ตามปัจจัยส่วนบุคคล	
2.1 เพศ	ปฏิเสธสมมติฐาน
2.2 อายุ	ปฏิเสธสมมติฐาน
2.3 ระดับการศึกษา	ยอมรับสมมติฐาน
2.4 สถานภาพ	ยอมรับสมมติฐาน
2.5 อาชีพ	ปฏิเสธสมมติฐาน
2.6 รายได้ต่อเดือน	ยอมรับสมมติฐาน
3. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตขอนแก่น	
3.1 ด้านผลิตภัณฑ์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน	สอดคล้อง
3.2 ด้านราคาส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน	สอดคล้อง
3.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน	สอดคล้อง
3.4 ด้านการส่งเสริมการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน	สอดคล้อง
3.5 ด้านบุคคลส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน	สอดคล้อง
3.6 ด้านกระบวนการส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน	สอดคล้อง
3.7 ด้านลักษณะทางกายภาพส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน	สอดคล้อง

อภิปรายผล

1. ส่วนประสมทางการตลาดต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านกระบวนการให้บริการ และ ด้านการส่งเสริมการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณา ฮาเซ๊ะ และซิมโสมน์ วิสิฐนิกิจจา (2565) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิตเพื่อการลงทุน ข้อเสนอแนะ สร้างความแตกต่างเพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ พัฒนาระบบข้อมูลเบ็ดเสร็จ การคุ้มครองและผลประโยชน์ เพิ่มช่องทางออนไลน์ จัดกิจกรรมร่วมกับพันธมิตรต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤกษ์ กุลแพทย์ และคณะ (2564) พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านกระบวนการทำให้การตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตของประชาชนในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากซึ่งประชาชนให้ความสำคัญกับระบบการให้บริการที่สะดวก และรวดเร็วมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษกร แพ่งพงษ์ มา (2566) ที่ศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนในแบบประกันชีวิตควบการลงทุน พบว่าการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการทำงานของแบบประกันและกองทุนที่นำไปลงทุน ช่วยเพิ่มความเข้าใจและความมั่นใจในการตัดสินใจของผู้เอาประกัน และงานวิจัยของ ศิริลักษณ์ แสงทอง (2564) ที่พบว่าการสื่อสารข้อมูลที่ครบถ้วนและเข้าใจง่ายมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความซับซ้อน

2. การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการค้นหาข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการตระหนักถึงปัญหา และ ด้านการตัดสินใจซื้อ ในส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมภายหลังการซื้อ สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคมีความพร้อมและมีแนวโน้มในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผสมผสานระหว่างการคุ้มครองความเสี่ยง และการลงทุนทางการเงิน และตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผนทางการเงินและการบริหารความเสี่ยงในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภคที่ระบุว่า การตัดสินใจซื้อเป็นกระบวนการที่เกิดจากความต้องการ ความจำเป็น และ ข้อมูลที่ผู้บริโภคได้รับ (Kotler & Keller, 2016) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา เกสร (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต ของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารกรุงเทพ ในเขตตลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี พบว่า การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารกรุงเทพ ในเขตตลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน จำแนกตามอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริโภคในแต่ละอาชีพจะรับรู้ถึงความสำคัญของการทำประกันชีวิตควบการลงทุนใกล้เคียงกัน ส่งผลต่อความมั่นคงของรายได้ สวัสดิการ และความสามารถในการรับความเสี่ยง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐกานต์ พงษ์ศิริ และคณะ (2563) ซึ่งระบุว่า ความมั่นคงของอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความมั่นใจและการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากรายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถในการชำระเบี้ยประกันและระดับความเสี่ยงที่ผู้บริโภคสามารถยอมรับได้ ผู้ที่มีรายได้สูงมักมีพฤติกรรมการค้นหาข้อมูลเชิงลึก เปรียบเทียบทางเลือกอย่างรอบคอบ และติดตามผลการลงทุนภายหลังการซื้ออย่างต่อเนื่อง ขณะที่ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าอาจให้ความสำคัญกับค่าเบี้ยประกัน ความคุ้มค่า และความจำเป็นพื้นฐานมากกว่า ส่งผลให้พฤติกรรมในหลายขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจแตกต่างกันอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา วงศ์คำ และศักดิ์ชัย แสงทอง (2564) ที่พบว่า รายได้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนทั้งในภาพรวมและรายด้าน

4. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัว ร่วมกันอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ได้ร้อยละ 73.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเรียงตามลำดับ พบว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอิทธิพลสูงสุดรองลงมาได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านราคา ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากร ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการให้บริการ ตามลำดับ ผลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคุณลักษณะของแบบประกันชีวิตควบการลงทุนเป็นอันดับแรก ไม่ว่าจะเป็นความคุ้มครอง ความยืดหยุ่น ผลตอบแทน และระดับความเสี่ยง ซึ่งเป็นสาระสำคัญของการตัดสินใจในผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ส่วนประสมทางการตลาดบริการ มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในระดับสูง ในหลายๆด้าน ระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ สถานที่เล่นสำหรับเด็ก พื้นที่สำหรับจอดรถอย่างเพียงพอ ก็จะช่วยให้ผู้บริโภครู้สึกสบายใจใช้บริการได้มากขึ้นนอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับตราสินค้าที่มีชื่อเสียงและมีความน่าเชื่อถือ มีกิจกรรมที่น่าสนใจ ทำให้ผู้บริโภครู้สึกมีส่วนร่วม มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสินค้าให้เป็นที่รู้จักอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางต่างๆ เพื่อเพิ่มการตระหนักรู้ในตัวสินค้ากับผู้บริโภคจนสามารถเป็นสินค้าในใจของผู้บริโภคได้ นอกจากนี้การมีบริการหลังการขาย ที่สามารถจัดส่งสินค้าได้ตรงตามความต้องการ มีนโยบายเปลี่ยนคืนสินค้าสามารถแก้ไขปัญหาให้ลูกค้าได้อย่างเหมาะสม รวดเร็ว ไม่ให้ผู้บริโภคต้องรอคอยนานจนเกินไป และจำนวนพนักงานที่มีต้องเพียงพอกับการให้บริการได้อย่างทั่วถึงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการตลาดบริการของ Kotler และ Keller (2016) ที่ระบุว่าส่วนประสมทางการตลาดมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างคุณค่าและการตัดสินใจของลูกค้า โดยเฉพาะในผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความซับซ้อน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชพล อานันท์รัตนกุล (2564) ได้ศึกษาแนวทางในการเสนอขายประกันชีวิตที่มีส่วนควบการลงทุนของตัวแทนประกันชีวิตให้แก่ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองชลบุรี การตัดสินใจซื้อประกันชีวิตที่มีส่วนควบการลงทุนด้านกระบวนการพบว่าตัวแทนประกันชีวิตหากกลุ่มลูกค้าที่มีรายได้สูง มีการลงทุนหรือการออมอยู่แล้ว จะมีเตรียมตัวข้อมูลในด้านผลิตภัณฑ์ ข้อมูลกองทุน เมื่อเข้าพบจะให้บริการวางแผนการเงิน โดยใช้สามเหลี่ยมทางการเงินหรือการเล่าเรื่องให้เห็นถึงคุณค่าของประกันชีวิต งานวิจัยของกิตติยา เกสร (2566) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต ของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารกรุงเทพ ในเขตตลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานีส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ และด้านกระบวนการ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้า ที่มาใช้บริการธนาคารกรุงเทพ ในเขตตลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ร้อยละ 47.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของบุษกร แพงพงษ์มา (2566) ได้ศึกษาการศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนในแบบประกันชีวิตควบการลงทุน พบว่า เมื่อพิจารณาการดำเนินงานของแบบประกันชีวิตควบการลงทุนพบว่าเบี้ยชำระจะคงที่ตลอดสัญญา แต่ค่าใช้จ่ายในการประกันภัยจะเพิ่มขึ้นตามอายุ และหลักการนำเงินไปลงทุนคือนำเบี้ยประกันภัยชำระค่าใช้จ่ายการประกันก่อน และนำเงินที่เหลือไปลงทุนในกองทุนรวมที่ผู้เอาประกันภัยเลือก จากการคำนวณพบว่าจากกองทุนที่เลือก สามารถให้ผลตอบแทนจากการลงทุนสูงสุดอยู่ที่ร้อยละ 16.26 อย่างไรก็ตาม มีกองทุนอื่นที่ให้ผลตอบแทนเป็นลบเช่นกัน ดังนั้นผู้เอาประกันควรมีความเข้าใจกองทุนรวมและหลักการบริหารเงินของรูปแบบประกันชีวิตก่อนตัดสินใจที่จะเลือกกองทุน เพื่อให้ได้ผลตอบแทนตามต้องการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุนให้มีความชัดเจน โปร่งใส และยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละระดับรายได้ รวมทั้งออกแบบแบบประกันที่สามารถปรับเปลี่ยนความคุ้มครองและระดับความเสี่ยงได้ตามช่วงชีวิตของผู้เอาประกัน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ควรคำนึงถึงการดำเนินงานให้ครอบคลุมปัจจัยด้านต่างๆและส่งเสริมการตลาดที่มุ่งให้ความรู้ (Educational Marketing) เช่น การจัดสัมมนาออนไลน์ การให้คำปรึกษาทางการเงินรายบุคคล การใช้สื่อดิจิทัลเพื่ออธิบายข้อมูลที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ควบคู่กับการกำหนดราคาที่เหมาะสมความคุ้มค่าและสอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามช่วงชีวิตและสถานะทางการเงินของผู้เอาประกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ในเขตพื้นที่สาขาอื่น ๆ เพื่อวิเคราะห์ความเหมือนหรือความแตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ คุณภาพตราสินค้า ความหวังและคุณภาพการให้บริการการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่นเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา เกสร. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต ของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารกรุงเทพ ในเขตลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. แผนกวิชาบริหารธุรกิจ.สาขาวิชาวิทยาการจัดการ . มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คมสัน ตรีไพบูลย์. (2563). อิทธิพลของช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 10(2); 45-60.
- คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา ซาลิสซา พงศ์ชัยไพบูลย์และณัฐพัชร ธิติพิมลพรรณ. (2563).ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันภัยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 11(1); 36-54.
- จิรัตน์ สังข์แก้ว. (2554). *การลงทุน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฬารัตน์ เณรศิริ. (2554). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เบเกอร์รี่ของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการตลาด, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จารุภา รตนวิวัฒน์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตควบการลงทุน: กรณีเปรียบเทียบระหว่างช่วงอายุ. วิทยาสตรมหาบัณฑิต (การบัญชีและการบริหารการเงิน). คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จารุวรรณ เล็กเมฆา, เสาวภา เมืองแก่น, วรุณี วชิรวรกุลชัย และเดชา พลเลิศ (2568). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชากรในกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, (ฉบับบัณฑิตศึกษา), 3(1), 36-46.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2556). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชุตินา วงศ์คำ, & ศักดิ์ชัย แสงทอง. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตควบการลงทุนของผู้บริโภคในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 11(2); 45-60.
- ชูชัย สมทธิกร. (2557). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ชูเกียรติ ประมูลผล. (2558). *หลักการประกันชีวิตภาคทฤษฎี*. หลักการประกันชีวิตภาคทฤษฎี. สำนักงานหอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพล เจริญวงศ์. (2561). *ส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อผู้บริโภคในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตควบการลงทุน*. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ณัฐกานต์ พงษ์ศิริ, สมพร ใจดี, & วราภรณ์ ชัยมงคล. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความเชื่อมั่นและการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภค. *วารสารวิจัยการตลาด*, 8(1); 23–38.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ธีรภิติ นวรัตน์ ณ อยู่ธยา. (2563). *การตลาดบริการ: แนวคิดและกลยุทธ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนวรรณ แสงสุวรรณ และคณะ. (2552). *การจัดการการตลาด*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: เพียร์สันเอดดูเคชั่นอินโดไชน่า.
- จิราภรณ์ ตรีวงศ์ มานะ ลักษณะมีอรุโณทัยและชิตตะวัน ชนงกุล (2568). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ประกันสุขภาพ หลังเหตุการณ์โควิด-19. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 7(3); 187–200.
- น้ำผึ้ง วงศ์ทอง. (2566). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารกรุงเทพ ในเขตบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี*. หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฤดีรัตน์ สิทธิบริบูรณ์. (2560). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าของร้านอาหารวอเตอร์ไซด์ รีสอร์ท*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุษกร แพงพงษ์มา. (2566). *การศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนในแบบประกันชีวิตควบการลงทุน. การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 18 ปีการศึกษา 2566*. บทความวิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล. (2563). ขนาดประชากรที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย. *Journal of Demography*, 36(1), Article 1. DOI: <https://doi.org/10.56808/2730-3934.1317>
- ปรัชพล อานันท์รัตนกุล. (2564). *แนวทางในการเสนอขายประกันชีวิตที่มีส่วนควบการลงทุนของตัวแทนประกันชีวิตให้แก่ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองชลบุรี*. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สำหรับผู้บริหารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปุนทวิภา นาคา. (2566). *การคำนวณเบี้ยประกันภัยของการประกันชีวิตแบบยูนิตลิงค์ร่วมกับตราสารสิทธิเงินรายปีรับรอง*. วิทยาสตรมหาบัณฑิต. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). 11258. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/11258>
- ภาณุมาศ ใจกันทะ. (2556). *พฤติกรรมกรเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ของ กลุ่มคนวัยทำงาน ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดลำปาง*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ภาณุวิชญ์ โพธิ์งาม. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจขายผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตควบการลงทุน (Unit-Linked) กรณีศึกษา : ตัวแทนขายบริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน)*. หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- พิมพ์ชนก รัตนกุล. (2563). พฤติกรรมการตัดสินใจลงทุนและการวางแผนทางการเงินของผู้บริโภคไทยในแต่ละช่วงวัย. *วารสารเศรษฐศาสตร์ประยุกต์*, 13(2); 89–104.
- พนิตสุภา ธรรมประมวล. (2563). *การตลาดการบริการ*. กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลิฟวิง.

- มณีรุ่ง นิลขลา. (2567). การศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันสุขภาพของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ภูริพัฒน์ ชาญกิจ. (2563). อิทธิพลทัศนคติด้านการออมที่มีผลต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของกรมธรรม์ประกันชีวิตควบการลงทุนในกลุ่มผู้บริโภคนเจนเรชั่นวายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. แขนงวิชาการจัดการธุรกิจและการบริการ.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.